

**Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Wałbrzychu
w 2023 roku**

Wałbrzych, marzec 2024 r.

Spis treści

Wstęp	4
I. Analiza zadaniowa budżetu w ramach zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej	7
II. Pomoc środowiskowa	10
2.1 Świadczenia finansowe z pomocy społecznej	10
2.1.1. Charakterystyka przyznawanych świadczeń	10
2.1.2. Program wieloletni „Posiłek w szkole i w domu”	13
2.1.3. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.....	16
2.2. Charakterystyka sytuacji rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej	17
2.3. Organizacja pracy w Ośrodku	19
2.3.1. Praca, kwalifikacje i zadania pracowników socjalnych	20
2.3.2. Praca socjalna	23
2.3.3. Kontrakty socjalne	26
2.3.4. Liczba sporządzonych wywiadów środowiskowych.....	27
2.3.5. Liczba wydanych decyzji administracyjnych.....	28
2.4. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa	29
2.5. Ocena realizacji celów	29
III. Współpraca ze społecznością lokalną	30
3.1. Organizowanie społeczności lokalnej.....	30
IV. System opieki nad osobami niepełnosprawnymi oraz starszymi	36
4.1. Praca socjalna	36
4.2. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	38
4.3. Sieć lokalnych Dziennych Domów Pomocy.....	39
4.4. Domy Pomocy Społecznej.....	39
4.5. Mieszkania wspomagane.....	43
4.6. Realizacja Programu Korpus Wsparcia Seniorów – opaski bezpieczeństwa.....	45
4.7. Klub Seniora Plus	47
4.8. Wolontariat	49
4.9. Wałbrzyski Telefon Senioralny	50
4.10. Spotkanie wigilijne	50
V. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi	51
5.1. Praca socjalna	51
5.2. Środowiskowy Dom Samopomocy.....	52
5.3. Poradnictwo dla osób i rodzin w zakresie wsparcia psychicznego	52
VI. System pomocy osobom w kryzysie bezdomności	53
6.1. Centrum Wsparcia Socjalnego.....	53
6.1.1. Schronisko dla bezdomnych mężczyzn	54
6.1.2. Schronisko dla bezdomnych kobiet.....	55
6.1.3. Ośrodek Interwencji Kryzysowej	55
6.1.4. Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	56
6.1.5. Mieszkanie treningowe	57
6.1.6. Ogrzewalnia.....	58
6.1.7. Noclegownia	58
6.1.8. Magazyn odzieży oraz łaźnia	59
6.1.9. Organizowanie społeczności osób w kryzysie bezdomności	59
VII. Działalność projektowa	62
VIII. System wsparcia osób niepełnosprawnych	64
8.1. Rehabilitacja społeczna i rehabilitacja zawodowa – podział środków.....	64
8.1.1. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	65

8.1.2. Dofinansowanie barier w komunikowaniu się	66
8.1.3. Dofinansowanie do barier technicznych	67
8.1.4. Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych	67
8.1.5. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych	68
8.1.6. Warsztaty Terapii Zajęciowych	68
8.2. Pilotażowy program "Aktywny Samorząd"	70
8.3. Program "Samodzielność - Aktywność - Mobilność" - Mieszkanie dla absolwenta	75
8.4. Program „Samodzielność – Aktywność -Mobilność”- Dostępne Mieszkanie	75
8.5. Program "Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej" edycja 2023	75
8.6. Program „Opieka Wytchnieniowa” edycja 2023	76
8.7. Rehabilitacja społeczna w liczbach w latach 2019 - 2023	77
IX. Świadczenia rodzinne i dodatki	77
9.1. Świadczenia rodzinne i świadczenia pielęgnacyjne	77
9.2. Świadczenie wychowawcze	79
9.3. Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	80
9.4. Pomoc osobom uprawnionym do alimentów	80
9.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych	80
9.6. Refundacja podatku VAT za gaz	83
9.7. Jednorazowe świadczenie wypłacane na podstawie art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	84
9.8. Dodatki mieszkaniowe	84
9.9. Dopłaty do czynszów w ramach programu „Mieszkanie na start”	84
9.10. Dodatki energetyczne	85
9.11. Karta Dużej Rodziny	85
9.12. Wałbrzyska Karta RODZINA 3 PLUS	85
X. Pomoc cudzoziemcom	86
XI. Wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej	87

Wstęp

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu zgodnie z itp. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej przedstawia sprawozdanie ukazujące działania realizowane na przestrzeni 2023 roku.

Przedmiotem działalności Ośrodka jest głównie wykonywanie zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej określonych w ustawie o pomocy społecznej oraz innych ustaw. W 2023 roku kontynuowano realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców.

Podobnie jak w latach poprzednich, również w ubiegłym roku zachodziło wiele zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej w kraju, rzutujących na zadania służb pomocy społecznej.

Wszystkie zadania realizowane były w sposób ciągły w obszarze diagnozowania i zaspokajania potrzeb mieszkańców Wałbrzycha, ze szczególnym uwzględnieniem osób w szczególnie trudnej sytuacji itp. seniorów. Wzmacniano katalog form wsparcia (itp. usługa robienia zakupów dla niesamodzielnych, pomoc w organizacji kolacji wigilijnej i jej dostarczenie, otwarcie Klubu Seniora Plus i jego działalność, pozyskanie środków zewnętrznych w ramach programów „Korpus wsparcia seniorów 2023”, „Senior+ program wieloletni na lata 2020-2025”, „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz „Opieka Wytchnieniowa”). Warto odnotować, że w 2023 roku nastąpił wzrost wydatków na realizację pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. Taka strategia pozwala znacząco uzupełnić ofertę własną Miasta Wałbrzycha i wzbogacić funkcjonujące na terenie miasta systemy wsparcia mieszkańców.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował wszystkie działania zmierzające do dotarcia do jak największej liczby osób zagrożonych bezdomnością. Pod koniec listopada 2023 roku rozpoczęto szeroko zakrojoną akcję informacyjną na temat możliwych form pomocy świadczonych przez Centrum Wsparcia Socjalnego skierowanych do osób pozostających w kryzysie, w tym kryzysie bezdomności. Powyższa akcja informacyjna spowodowana była zmianami jakie nastąpiły w funkcjonowaniu Centrum, wobec otwarcia w budynku przy ul. Beethovena 24a nowych placówek tj. Noclegowni, magazynu odzieży oraz łaźni. Do tej samej lokalizacji przeniesiono Schronisko dla bezdomnym mężczyzn z ul. Pocztovej 22 oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej znajdujący się przy ul. Ogrodowej 2A. Inicjatywa znacząco wpłynęła na możliwości udzielania wsparcia osobom pozostającym w kryzysie, w tym interwencyjnego zapewnienia schronienia w warunkach, które odpowiadają obowiązującym standardom.

W 2023 r. zakończono inwestycję związaną z budową kontenerowego budynku Ogrzewalni dla osób bezdomnych na działce nr 18/16 obręb nr 0032 Gaj, dla potrzeb Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu. Było to przedsięwzięcie dwuletnie realizowane w latach 2022/2023.

W związku z tym, że znajdujący się w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży wymagał podwyższenia standardu, wystąpiono z wnioskiem o dofinansowanie z budżetu państwa środków remontowych oraz z przeznaczeniem na zakup wyposażenia. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w 2023 r. uzyskał wsparcie finansowe w formie dotacji celowej w ramach umowy o dofinansowanie bieżących zadań własnych powiatu, realizowane w ramach programu Kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Zgodnie z umową

dotacja została przeznaczona na remont i doposażenie domu, celem zwiększenia standardu świadczonych usług.

W 2023 r. zostały przeprowadzona inwestycja polegająca na wykonaniu prac remontowych układu zasilania elektroenergetycznego obiektu w celu jego dostosowania do współpracy z przewoźnym agregatem prądowtórzym w budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Ogrodowej 2a w Centrum Wsparcia Socjalnego.

Misją Ośrodka jest efektywne i skuteczne wspieranie mieszkańców miasta Wałbrzycha. Na bazie wieloletnich doświadczeń w realizacji zadań spoczywających na Ośrodku w 2023 roku kładziono szczególny nacisk na zapewnienie możliwie najwyższej jakości świadczonych usług, podnoszenie kompetencji kadry oraz oferowanie mieszkańcom miasta form wsparcia stanowiących odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby. Pracownicy Ośrodka realizowali swoje zadania prowadząc pracę z osobami i rodzinami, angażując się we wspieranie społeczności lokalnej, modyfikując ofertę wsparcia do potrzeb odbiorców.

W 2023 roku realizowano również zadania z zakresu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, świadczeń wychowawczych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych oraz potwierdzaniem prawa do świadczeń opieki zdrowotnej dla osób, którzy nie posiadają ubezpieczenia zdrowotnego, współrealizuje również projekty adresowane do osób wykluczonych społecznie, korzystających z pomocy społecznej, finansowane z środków Unii Europejskiej przy wsparciu gminy.

Ośrodek realizował zadania opisane w odrębnych sprawozdaniach, w zakresie: profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, wspierania rodziny, a także, jako powiatowe centrum pomocy rodzinie, z zakresu pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni wydają skierowania do odbioru żywności w ramach programu operacyjnego „Pomoc żywnościowa” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebujących, której dystrybutorem był Caritas Diecezji Świdnickiej. W 2023 roku Ośrodek współrealizował dwa projekty współfinansowane z środków Unii Europejskiej oraz projekt ze środków ministerialnych.

Z analizy podstawowych zjawisk występujących w działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2023 roku wynika, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej w niewielkim stopniu zmniejszyła się w stosunku do roku 2022. Wzrosła natomiast liczba osób i rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną. Główną przyczyną konieczności udzielenia intensywnego wsparcia w ramach prowadzonej pracy socjalnej jest nadal znaczna liczba osób starszych i samotnych wymagających wsparcia pracowników socjalnych. W związku z procesem zmian, który dokonał się w zakresie rodzaju oczekiwanego wsparcia od dnia 1 września 2023 roku dokonano znaczącej i kluczowej zmian w organizacji pracy Ośrodka i rozdzielono pracę socjalną od realizacji świadczeń. Zlikwidowano cztery Zespoły Pracy Socjalnej, w ich miejsce powołano Działy ze szczegółowym podziałem zadań. Poszczególni pracownicy będą odpowiedzialni za pracę socjalną ukierunkowaną na intensywne i zaplanowane podejmowanie działań zaradczych w porozumieniu z osobą pozostającą w kryzysie. Oddzielnym zadaniem grupy pracowników będzie przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, prowadzenie postępowań związanych z przyznaniem pomocy wynikającej głównie z ustawy o pomocy społecznej, oraz podejmowanie działań pomocowych. Powołano pracowników socjalnych, którzy w ramach Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy będą realizowali zadania wynikające z prowadzenia Grup Diagnostyczno – Pomocowych,

w tym będą podejmowali działania w ramach procedury Niebieskie Karty. Utworzono również Dział odpowiadający za prowadzenie postępowań administracyjnych i wydawanie decyzji.

Złożona sytuacja społeczna postawiła wymagania systemowi pomocy społecznej. Społeczeństwo przeżywa różnorakie trudności, z którymi muszą zmierzyć się pracownicy służb społecznych. Pomoc społeczna w tej sytuacji zajmuje strategiczne miejsce. Jej celem jest umożliwienie osobom oraz rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby oraz możliwości. W tym trudnym społecznie czasie bardzo istotna jest praca socjalna ukierunkowana m.in. na działania profilaktyczne oraz interwencyjne. Pojawiające się trudności i potrzeby mieszkańców Wałbrzycha wywołały konieczność zmiany w zakresie wykorzystania metod i narzędzi pracy socjalnej. W 2023 roku praca pracowników socjalnych koncentrowała się w dużej mierze na podejmowaniu działań, które musiały odpowiadać na potrzeby diagnozowane w obecnej sytuacji.

W 2023r. zaobserwowano znaczny spadek liczby osób pobierających świadczenia rodzinne, przy czym jednoczenie kwota wypłacanych świadczeń wzrosła. Główną przyczyną spadku liczby osób było niskie kryterium dochodowe, które w ciągu 20 lat od wprowadzenia ustawy o świadczeniach rodzinnych wzrosło jedynie o 170 zł, z kwoty 504 zł w 2004r. do kwoty 674 zł, która obowiązuje już od kilku lat. W tym czasie najniższa pensja krajowa wzrosła z kwoty 824 zł brutto (ok. 602 zł netto) w 2004r. do 3600 zł brutto (2 783,86 zł netto) w 2023 r., więc w przypadku najniższej krajowej możemy zauważyć ponad czterokrotny wzrost, natomiast kryterium dochodowe uprawniające do zasiłku rodzinnego od 20 lat praktycznie nie uległo zmianie. Taka sytuacja powoduje, że obecnie prawa do zasiłku rodzinnego jest pozbawiony praktycznie każdy osiągający dochody na poziomie najniższej krajowej. Osoba samotnie wychowująca jedno dziecko osiąga dochód na osobę w rodzinie 1391,93 zł netto i nie jest uprawniona do zasiłku rodzinnego.

Ośrodek dbał o jak najwyższą jakość oferowanych mieszkańcom Wałbrzycha usług. Inwestował w rozwijanie rozwiązań informatycznych i technicznych ułatwiających komunikację. W 2023 roku wewnątrz obiektu zamontowano cztery tyflomapy, w tym jedną z nagłośnieniem, które dla osób niedowidzących oraz niedosłyszących odzwierciedlają przestrzeń budynku oraz jego najistotniejsze elementy. Umieszczenie ich spowodowało, że osoby z niepełnosprawnościami mogą korzystać itp. z przebiegu tras dotykowych, opisów w alfabecie Braillea, oznaczenia miejsca lokalizacji osoby korzystającej. Zwracano uwagę na stały rozwój zawodowy i podnoszenie kompetencji wszystkich zatrudnionych pracowników. W tym celu poza szkoleniami wynikającymi z zakresu wykonywanej pracy, raz w miesiącu organizowano cykliczne spotkania z przedstawicielami lokalnych instytucji oraz organizacji, które przedstawiały zakres swojej działalności, możliwość wykorzystania ich potencjału w efektywnym obsłudze klienta oraz nawiązaniu współpracy. W tym celu zaproszono m.in. przedstawicieli wałbrzyskiej służby zdrowia skoncentrowanej na pomocy psychologiczno-psychiatrycznej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii, Warsztatów Terapii Zawodowej, Zakładu Aktywności Zawodowej i wiele innych. Spotkania będą kontynuowane w 2024 roku.

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. W ramach tut. Ośrodka prowadzone są Schroniska dla Osób Bezdomnych, Ogrzewalnia, Noclegownia, Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży, Mieszkania Wspomagane i Treningowe, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Placówki Wsparcia Dziennego,

Klub Integracji Społecznej oraz Klub Senior +. W Wałbrzychu prowadzą działalność również inne instytucje pomocy społecznej finansowane lub współfinansowane z budżetu gminy m. in. Środowiskowy Dom Samopomocy, Dzielne Domy Pomocy, Domy Pomocy Społecznej, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy Domowej.

I. Analiza zadaniowa budżetu w ramach zadań wnikających z ustawy o pomocy społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu realizując ustawę o pomocy społecznej wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Przydzielany rodzaj, forma i rozmiar świadczenia są odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy są uwzględniane na miarę celów i możliwości Ośrodka.

W 2023 roku wydatki na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu wyniosły ogółem 117.229.720,93 zł w tym:

1. Zadania zlecone Gminie finansowane z budżetu państwa		48.562.901,81
85195	Pozostała działalność – refundacja kosztów wydania przez gminy decyzji w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni	32.026,14
85219	Ośrodki Pomocy Społecznej – wynagrodzenie opiekunów prawnych	435.420,06
85228	Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze	215.136,00
85295	Pozostała działalność – Dodatki osłonowe	7.893,37
85502	Świadczenia wychowawcze – Rodzina 500+	146.595,85
85502	Świadczenia rodzinne, rodzicielskie, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia Społecznego	46.690.365,39
85502	Świadczenie „Za życiem”	28.866,00
85503	Karta Dużej Rodziny	10.399,00
85513	Składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne	996.200,00

2. Zadania własne gminy dofinansowane z budżetu państwa		13.476.284,11
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne	539.501,55
85214	Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – zasiłki okresowe	2.532.799,20

85216	Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – zasiłki stałe	6.122.227,84
85219	Ośrodki pomocy społecznej	2.473.871,19
85220	Ośrodki wsparcia	4.604,00
85230	Pozostała działalność – pomoc państwa w zakresie dożywiania	1.570.340,00
85295	Pozostała działalność – Klub Senior +	34.718,73
85295	Pozostała działalność – Korpus Wsparcia Seniorów	198.221,60

3. Zadania finansowane z budżetu gminy		40.232.935,27
85153	Zwalczanie narkomanii	110.618,04
85154	Przeciwdziałanie alkoholizmowi	2.047.940,19
85202	Domy pomocy społecznej	10.268.495,91
85203	Ośrodki wsparcia	2.007.953,95
85205	Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	89.744,74
85214	Zasiłki celowe, opłaty za pogrzeby, wynagrodzenie kuratora	831.271,54
85215	Dodatki mieszkaniowe	4.930.755,06
85219	Ośrodki pomocy społecznej	9.267.366,15
85220	Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	813.646,14
85228	Usługi opiekuńcze	3.222.506,29
85230	Wkład własny w programie „Posiłek w szkole i w domu”	1.169.667,51
85295	Pozostała działalność – prace społecznie użyteczne	40.060,48
85295	Pozostała działalność – Klub Senior +	167.947,20
85295	Pozostała działalność – Korpus Wsparcia Seniorów	331.943,12
85503	Karta Dużej Rodziny	5.800,39
85504	Asystent Rodziny; Placówka Wsparcia Dziennego	1.382.019,47
85508	Rodziny zastępcze	3.287.611,77
85510	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	257.587,32

4. Zadania zlecone Powiatowi finansowane z budżetu państwa		14.616,00
85231	Pomoc dla cudzoziemców	14.616,00

5. Zadania własne powiatu dofinansowane z budżetu państwa		58.173,11
85203	Ośrodki wsparcia – Dom Matki Program „Za życiem”	58.173,11

6. Zadania własne powiatowe na podstawie porozumień		43.056,00
85220	Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej – środki na częściowe pokrycie kosztów utrzymania mieszkań chronionych dla wychowanków pochodzących z innych powiatów	43.056,00

7. Zadania finansowane z budżetu powiatu		11.366.692,28
85203	Ośrodki wsparcia	208.302,61
85219	Ośrodki Pomocy Społecznej	1.527.310,12
85220	Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	220.798,31
85504	Rodziny wspierające	357,00
85508	Rodziny Zastępcze i wynagrodzenie koordynatorów rodziny	8.929.001,78
85510	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	480.922,46

8. Zadania różne finansowane z Funduszu Pracy		446.184,71
85504	Program – „Asystent rodziny 2023”	132.684,71
85508	Program – „Wsparcie powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej”	313.500,00

9. Zadania zlecone gminie na podstawie porozumień		45.767,56
85205	Program osłonowy „Młodzież ma moc”	33.228,60
85205	Program osłonowy „Młodzież ma moc” - wkład własny gminy	12.538,96

10. Projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego		203.015,19
85295	Projekt „Centrum Integracji Społecznej...chcę być, czyli...”	104.939,66
85214	Projekt „Centrum Integracji Społecznej...chcę być, czyli...” – zasiłki celowe – wkład własny	2.100,00
85295	Projekt „Nie emigruję-tu żyję”	48.475,53
85214	Projekt „Nie emigruję-tu żyję” – zasiłki celowe – wkład własny	47.500,00

11. Zadania finansowane z Funduszu pomocy dla obywateli Ukrainy		1.403.332,42
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej	960,86
85214	Zasiłki celowe, okresowe, opłaty za pogrzeby oraz płatności za posiłki	396.527,34
85216	Zasiłki stałe	13.549,70
85295	Pozostała działalność – jednorazowe świadczenie 300 zł	105.876,00
85502	Świadczenia rodzinne oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia Społecznego	859.287,64
85595	Finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	27.130,88

12. Zadania finansowane z Funduszu przeciwdziałania Covid 19		1.376.762,47
85395	Pozostała działalność – dodatki węglowe	211.316,92
85395	Pozostała działalność – dodatki dla gospodarstw domowych wykorzystujących inne źródła ciepła	31.620,00
85395	Pozostała działalność – Refundacja podatku Vat	98.015,55
85395	Pozostała działalność – dodatki elektryczne	1.035.810,00

II. Pomoc środowiskowa

2.1 Świadczenia finansowe z pomocy społecznej

Udział środków własnych gminy w stosunku do środków z budżetu państwa w okresie ostatnich pięciu lat na świadczenia z pomocy społecznej przedstawiono w tabeli i na wykresie (zasiłki, usługi opiekuńcze, DPS).

Wydatki na świadczenia z pomocy społecznej	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Środki własne gminy	12 121 906	11 967 996	14 241 825	13 610 404	15 141 541
Środki z budżetu państwa (dofinansowanie zadań własnych)	11 400 559	11 261 909	10 472 431	10 770 537	10 225 367
Razem	23 522 465	23 229 905	24 714 256	24 380 941	25 366 908

Wszystkie świadczenia finansowe są zadaniami własnymi gminy, jednak część zadań jest nadal dofinansowywana z budżetu państwa w tym: zasiłki stałe i okresowe w całości, a pomoc na realizację Rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” w 60%.

Z powyższych danych wynika, że środki własne gminy przeznaczone na zadania z pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich 5 lat były wyższe niż dotacje z budżetu państwa. Powodem jest spadek liczby osób korzystających z Programu „Posiłek w szkole i w domu” oraz zasiłków stałych, które finansowane są z budżetu państwa. Wydatki na zadania własne gminy zwiększyły się w stosunku do 2022 roku i jest to spowodowane zwiększeniem wydatków na prowadzenie Klub Senior+ oraz domy pomocy społecznej w 2022 roku.

2.1.1. Charakterystyka przyznawanych świadczeń

Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane i wypłacane przez MOPS zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, adresowane są do osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia i możliwości. Celem działań realizowanych przez MOPS jest udzielanie osobom i rodzinom wsparcia, umożliwiającego przezwycięzenie tych trudności. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być adekwatne do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, odpowiadać celom i mieścić się w możliwościach pomocy społecznej.

Zasiłki stałe finansowane z budżetu państwa w łącznej kwocie 6.122.227,84 zł zostały wypłacone 1079 osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, w tym w większości osobom samotnym – 865 osób. Świadczenie wypłacono 242 osobom, które pozostawały w rodzinie, łączna liczba osób w tych rodzinach wyniosła 583. Jest to niewielki spadek w stosunku do poprzedniego roku o 105 osób. Zasiłki przyznawane były w ustawowej wysokości wynikającej z różnicy pomiędzy kryterium dochodowym, a posiadany dochodem. Średnia wysokość zasiłku stałego wyniosła w 2023 roku 472,83 zł i nieznacznie wzrosła w stosunku do roku ubiegłego. Powodem wzrostu wysokości środków na zadanie oraz

średniej wysokości wypłacanego świadczenia, pomimo spadku ilości osób go pobierających, było zmniejszenie dochodów osób otrzymujących świadczenie.

Składki zdrowotne – w ramach zadania Ośrodek zgłaszał do ubezpieczenia i opłacał składki zdrowotne za osoby nie mające uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego z innych źródeł, a pobierające zasiłki stałe. Powyższe wydatki pokryte były środkami pochodzącymi z dotacji z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin za 1031 osób na sumę 539 502 zł.

Zasiłki okresowe finansowane z budżetu państwa w wysokości 50% różnicy między kryterium dochodowym, a dochodem, przyznano 1496 osobom na kwotę 2.532.799,20 zł. W porównaniu do poprzedniego roku ilość osób otrzymujących ten rodzaj świadczenia zmalała jak również zmniejszyła się łączna kwota wypłaconych zasiłków. Spadek spowodowany jest zmniejszeniem ilości osób korzystających z pomocy w formie świadczeń finansowych. Średnia wysokość zasiłku przyznanego na jedną osobę wyniosła 141,09 zł i nieznacznie wzrosła w stosunku do ubiegłego roku, co spowodowane jest obniżeniem dochodu osób i rodzin korzystających z tej formy pomocy. Zasiłki okresowe przyznawane były głównie z powodu niepełnosprawności, konieczności sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3, bezrobocia oraz długotrwałej i ciężkiej choroby. Zdecydowaną większość świadczeniobiorców zasiłku stanowiły osoby posiadające umiarkowany lub znaczny stopień niepełnosprawności oraz długotrwałe chore – łącznie to 949 osób, o 188 osób więcej niż w roku ubiegłym.

Zasiłki celowe finansowane z budżetu gminy przyznawano jedynie na zaspokojenie podstawowych potrzeb tzn. dofinansowanie do kosztów ogrzewania mieszkania i zakupu leków przy długotrwałej chorobie lub niepełnosprawności osobom, które nie posiadały własnych zasobów do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, uniemożliwiając im zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej we własnym zakresie. Tylko w szczególnie uzasadnionych okolicznościach udzielano pomocy na inne niezbędne potrzeby, w szczególności:

- osobom starszym, samotnym lub posiadającym rodzinę, która nie może pomóc,
- niepełnosprawnym ze stwierdzonym znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,
- rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi,
- rodzinom niepełnym z małoletnimi dziećmi do 3 roku życia,
- rodzinom wielodzietnym (3 i więcej dzieci w wieku szkolnym).

Zasiłki celowe przyznano w 2023 r. na kwotę 366 027 zł na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych, w tym itp.:

- 556 rodzinom dofinansowano koszty ogrzewania mieszkania na łączną kwotę 190.866 zł. Ilość rodzin wzrosła w stosunku do ubiegłego roku o 300 (kwota wzrosła o 132 333 zł) ze względu na brak możliwości ubiegania się w 2023 r. o inne dodatki na różne źródła ogrzewania bez względu na posiadanych dochód.
- 311 osobom dofinansowano koszty zakupu leków na łączną kwotę 99.811 zł. Ilość osób zmalała w stosunku do roku 2022 o 197.
- 90 rodzinom udzielono pomocy wyłącznie na inne niezbędne potrzeby itp. zakup łóżek dla dzieci, pościeli, niezbędnych drobnych remontów pozwalających na bezpieczne

zamieszkiwanie itp. na łączną kwotę 75.350 zł, ilość rodzin objętych tą formą pomocy zmalała o 45.

Specjalne zasiłki celowe finansowane z budżetu gminy przyznawane są osobom lub rodzinom o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, ale jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w sytuacjach występowania: niepełnosprawności, długotrwałej choroby, starości. Specjalne zasiłki przyznano w sytuacji, gdy dochód w niewielkim stopniu przekraczał kryterium dochodowe w pomocy społecznej, a stałe wydatki powodowały faktyczny spadek dochodu i nie pozwalały na zaspokojenie podstawowych potrzeb itp. zakupu przede wszystkim leków lub w sytuacji kryzysowej opału. Pomoc przyznano większej ilości rodzin w stosunku do ubiegłego roku tj. 150 rodzin, w których było 180 osób na kwotę 75 044 zł. Jest to wzrost o 49 rodzin i kwotę 19 756 zł w stosunku do roku ubiegłego. Z analizy tego zjawiska wynika, że w związku z brakiem możliwości uzyskania przez osoby, które mają zarejestrowane źródło ciepła w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków dopłat do ogrzewania, wzrosła ilość osób ubiegających się o specjalny zasiłek celowy na częściowe dofinansowanie do ogrzewania. Zwiększona liczba osób wynika również ze zwiększenia kryterium dochodowego w 2021 roku przez co wzrosła natomiast ilość osób kwalifikujących się do zasiłku specjalnego. Z analizy wynika również, że większość osób korzystających z tej formy wsparcia to osoby samotne, bez rodziny.

Pogrzeby – sprawiono 88 osobom na łączną kwotę 350 400 zł, wśród nich było 18 osób bezdomnych.

Poniższa tabela przedstawia wysokość świadczeń udzielonych w 2023 roku.

Rodzaj zasiłku	2020		2021		2022		2023	
	Liczba osób	Kwota (w PLN)	Liczba osób	Kwota (w PLN)	Liczba osób	Kwota (w PLN)	Liczba osób	Kwota (w PLN)
Zasiłki stałe	1364	6 807 877	1264	6 304 798	1184	6 554 420	1079	6 122 227
Składki zdrowotne	1255	592 478	1151	554 172	1069	564 859	1031	539 502
Zasiłki okresowe	2239	2 818 997	1707	2 614 793	1805	2 648 996	1496	2 532 799
Zasiłki celowe:								
specjalne zasiłki celowe	459	219 102	389	139 899	309	55 288	150	75 044
Zasiłki celowe w ramach programu "Pomoc państwa z zakresie dożywiania	2389	1 891 124	1922	1 565 214	1763	1 387 121	1704	1 279 803
Posiłki w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	888	833 932	762	1 026 870	731	1 203 412	754	1 460 204
Pogrzeby	83	190 538	70	207 768	72	223 800	88	350 400
Usługi opiekuńcze	407	2 526 332	403	3 335 043	422	3 889 370	290	3 222 506

Z powyższych danych wynika, że od kilku lat spada liczba osób otrzymujących zasiłki stałe. Zmniejsza się również liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w formie zasiłków okresowych oraz celowych, na co wpływ miało podejmowanie działań zmierzających do podjęcia oraz kontynuowania zatrudnienia, konsekwentne przestrzeganie zasady odmowy bądź wstrzymania wypłaty świadczeń z pomocy społecznej osobom marnującym otrzymywane świadczenia, osobom odmawiającym współpracy z pracownikiem socjalnym, osobom nie realizującym kontraktów socjalnych oraz zmniejszeniem ilości osób ubiegających się o pomoc w formie częściowego dofinansowania do opał.

Wysokość środków wypłacanych na usługi opiekuńcze wzrosła w stosunku do lat ubiegłych. Spowodowane to było wzrostem kosztu jednej godziny świadczonych usług opiekuńczych. Spadła natomiast liczba osób korzystających z tej formy wsparcia w związku z podejmowaniem działań mających na celu zapewnienie osobom zależnym innej, bezpłatnej pomocy usługowej.

Wzrosła wysokość środków na pokrycie kosztów pogrzebu w związku ze zwiększeniem kosztu sprawienia pogrzebu, oraz zwiększeniem ilości osób.

W celu przeciwdziałania niweczeniu uzyskanej pomocy i marnotrawstwu przyznanych środków osoby, głównie nadużywających alkoholu lub marnotrawiących przyznaną pomoc, nie otrzymywały pomocy w gotówce, lecz, tak jak w latach ubiegłych realizowało ją w formie niefinansowej w wybranym przez osobę sklepie spożywczym na terenie miasta.

2.1.2. Program wieloletni „Posiłek w szkole i w domu”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” celem, którego jest ograniczenie zjawiska niedożywienia. Pomoc jest przyznawana w formie posiłku oraz świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. Program polega na dofinansowywaniu gmin udzielających pomocy mieszkańcom na dożywianie. W związku z tym uchwałą nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 roku ustanowiony został wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023”. Do pomocy kwalifikują się osoby, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego z ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z Uchwałą nr 264 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2022 roku.

Zgodnie z przyjętym programem, ze środków przekazanych gminom udziela się wsparcia, w szczególności:

1. dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
2. uczniom do czasu ukończenia nauki w szkole ponadgimnazjalnej,
3. osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń lub dziecko wyraża chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola informuje ośrodek pomocy społecznej o potrzebie udzielenia pomocy w formie posiłku, przy czym liczba dzieci i uczniów nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w poprzednim miesiącu kalendarzowym. W roku 2023 roku z tej formy pomocy skorzystało 14 dzieci w 4 szkołach.

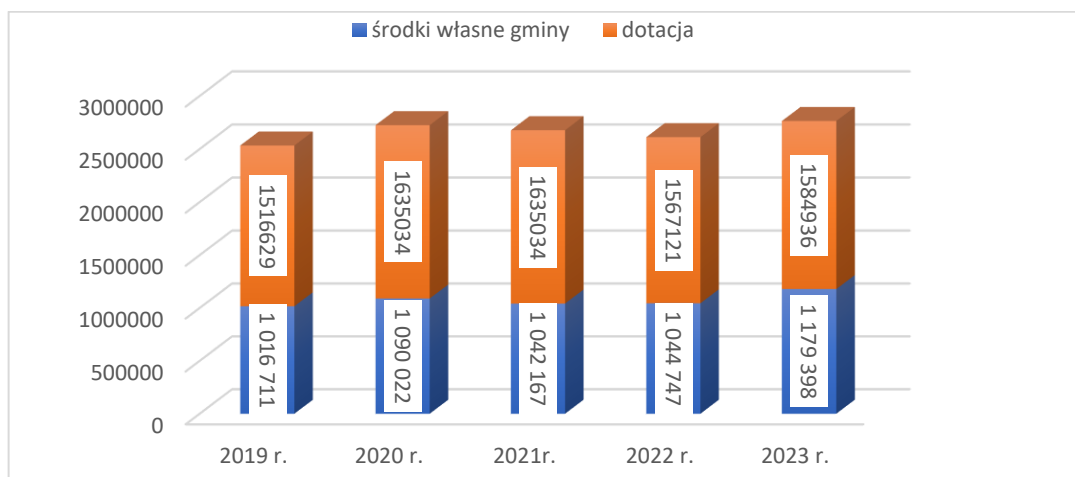
W ślad za przyjętym przez Radę Ministrów Programem, Rada Miejska Wałbrzycha Uchwałami Nr II/16/18 oraz Nr II/17/18 z dnia 13 grudnia 2018 r. oraz Uchwałą Nr LX/646/23

z dnia 31 stycznia 2023 roku przyjęła uchwały w sprawie podwyższenia kwot kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 oraz ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w tym zakresie.

W roku 2023 objęto programem ogółem 3 919 osób tj. o 166 osób mniej w stosunku do 2022 roku oraz wydatkowano kwotę 2 740 007 tj. o 84 820 zł więcej w stosunku do ubiegłego roku, co przy spadku ilości osób korzystających wynikało ze wzrostu kwoty dożywiania. Jak kształtowały się wydatki w poszczególnych formach w rozbiciu na źródła finansowania oraz formę pomocy przedstawiono w poniższej tabeli.

Wydatki na dożywianie w 2023 r.	Zasiłki	Posiłki		Razem
		Decyzja	Bez decyzji	
Środki własne gminy	545 806	623 861	9 731	1 179 398
Budżet państwa	733 997	836 343	14 596	1 584 936
Razem	1 279 803	1 460 204	24 327	2 764 334

Porównanie wydatków na dożywianie w ciągu ostatnich 5 lat przedstawia wykres, z którego wynika, że w stosunku do roku 2021 wydatkowane środki pozostały na podobnym poziomie.

Posiłki opłacono dla 754 osób, na łączną kwotę 1 460 204,38 zł (w tym 623 861,57 zł ze środków własnych oraz 836 342,81 zł z dotacji), w tym dla 476 dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej oraz uczniów szkół podstawowych. Ilość dzieci objętych tą formą wsparcia bardzo nieznacznie zwiększyła się w stosunku do ubiegłego roku. Zgodnie z wymienionym Programem na wniosek dyrektorów szkół i przedszkoli, żywione mogły być wszystkie dzieci potrzebujące pomocy, bez wydawania decyzji administracyjnych, zgodnie z przepisami liczba tych dzieci nie może przekroczyć 20 % ogólnej liczby żywionych dzieci.

W roku 2023 objęto taką pomocą 14 dzieci w 4 szkołach na łączną kwotę 24 327 zł. Ilość dzieci obniżyła się o 2 osoby, natomiast kwota w związku ze zmianą cen dożywiania nieznacznie wzrosła.

Wydawanie gorących posiłków dla dzieci zorganizowane było w 19 szkołach podstawowych, dofinansowywano również dożywianie w 26 przedszkolach oraz 5 placówkach poza Wałbrzychem.

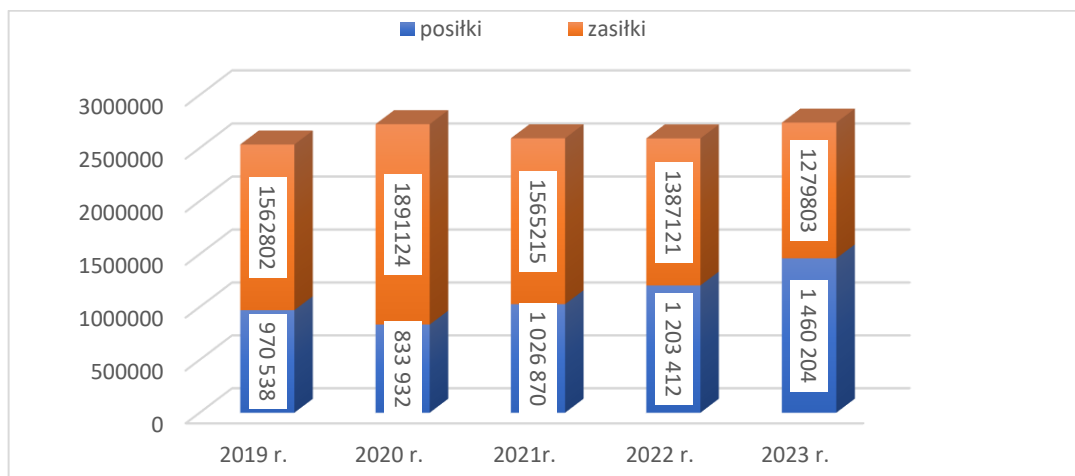
Dożywianie dorosłych prowadzone było do 31.08.2023 roku w 5 dzielnicach Wałbrzycha:

- Podgórze – przy ul. Niepodległości 149,
- Stary Zdrój – przy ul. Armii Krajowej 27,
- Piaskowa Góra – przy ul. Kusocińskiego 25,
- Biały Kamień – przy ul. Andersa 121.
- Szczawienko – przy ul. Ogrodowej 2a.

Od 1.09.2023r. dożywianie dorosłych zorganizowano w dwóch dzielnicach miasta tj. w dzielnicy Śródmieście przy ul. 1 Maja 6 oraz w dzielnicy Szczawienko przy ul. Ogrodowej 2a.

Wydawanie gorących posiłków dla dzieci zorganizowane było w 20 szkołach podstawowych, dofinansowywano również dożywianie w 24 przedszkolach oraz 8 placówkach znajdujących się poza Wałbrzychem.

Poniższy wykres obrazuje, że wydatkowane kwoty na zasiłki przeznaczone na dofinansowanie do kosztów zakupu żywności w ramach Rządowego Wieloletniego Programu „Posiłek w szkole i w domu” zmniejszyła się i wynikało to z faktu zmniejszenia ilości osób ubiegających się o taką formę pomocy, natomiast znacznie zwiększyła się kwota wydatkowana na posiłki w związku ze zwiększeniem kosztu zakupu posiłku oraz ilości osób z niego korzystających.

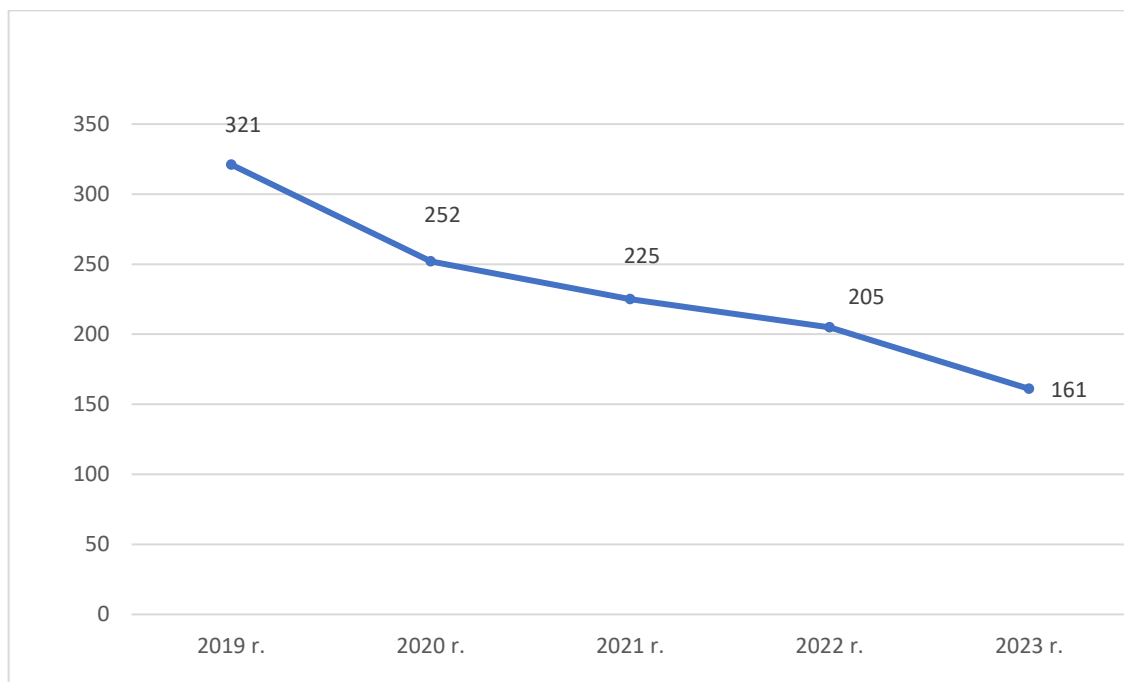

2.1.3. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Na mocy ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do zadań zleconych z gminy z zakresu administracji państwowej należy wydawanie decyzji w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni spełniający kryterium dochodowe, o którym mowa w itp. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorcy, przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach i w trybie określonym w przepisach o pomocy społecznej.

Dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń opieki zdrowotnej świadczeniobiorcy, jest decyzja wójta, burmistrza, prezydenta gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczeniobiorcy, potwierdzająca to prawo. Decyzję wydaje się na wniosek świadczeniobiorcy, a w przypadku stanu nagłego – na wniosek świadczeniodawcy złożony niezwłocznie po udzieleniu świadczenia. Decyzja wydawana jest na okres 90 dni od daty złożenia wniosku przez świadczeniobiorcę lub od daty udzielenia świadczenia opieki zdrowotnej przez świadczeniodawcę.

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu przeprowadził 161 postępowań w sprawie ustalenia uprawnień do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Liczba prowadzonych postępowań na przestrzeni ostatnich lat maleje co obrazuje poniższy wykres.

2.2. Charakterystyka sytuacji rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej

Świadczenia pomocy społecznej przyznawane i wypłacane przez MOPS, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, adresowane są do osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia i możliwości. Osoby te muszą spełniać jednocześnie dwie przesłanki wymienione w ustawie, tj.:

- dochód osoby/rodziny jest nieprzekraczający kryterium dochodowe, określone w ustawie o pomocy społecznej,
- występuje co najmniej jedna z dysfunkcji zaburzających funkcjonowanie rodziny.

Od 1 stycznia 2022 roku zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej maksymalna wysokość dochodu uprawniająca do bezzwrotnych świadczeń z pomocy społecznej wynosi:

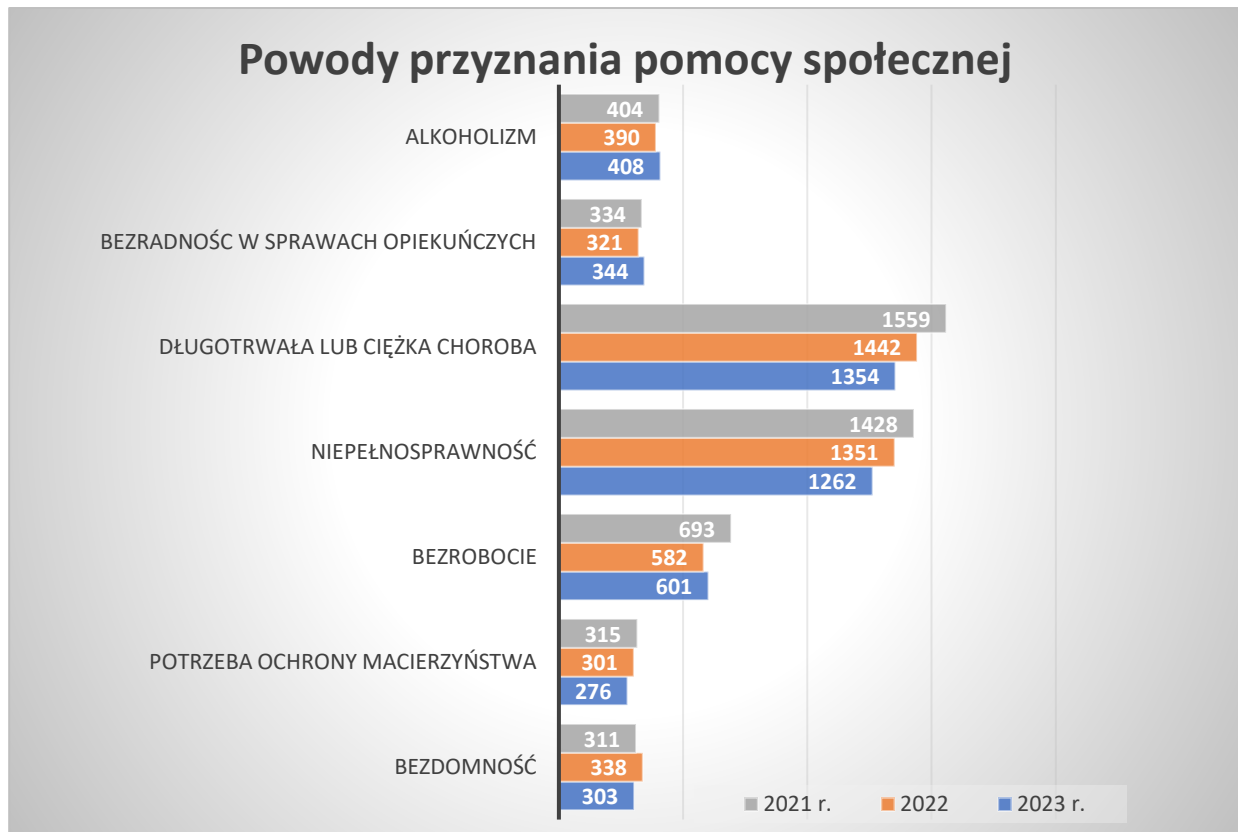
- dla osoby samotnie gospodarującej – maksymalnie 776 zł,
- dla osoby w rodzinie – maksymalnie 600 zł.

Konieczność wsparcia rodzin w ramach systemu pomocy społecznej wynikać może z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej i ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, alkoholizmu, narkomani, trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczpospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, zdarzenia losowego, sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznana pomoc na zasadach zwrotu części lub całości przyznanego świadczenia lub pomoc w formie zasiłku celowego specjalnego.

Celem działań realizowanych przez MOPS jest udzielenie osobom i rodzinom wsparcia umożliwiającego przezwycięzenie tych trudności. Rodzaj, forma i rozmiary świadczenia powinny być adekwatne do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, odpowiadać celom i mieścić się w możliwościach pomocy społecznej.

Ogółem ze wszystkich form pomocy społecznej zarówno finansowej jak i niefinansowej oraz pracy socjalnej w roku 2023 skorzystało w Wałbrzychu 7138 osoby z 3664 rodzin. W ramach zadań własnych i zleconych w formie świadczeń pieniężnych bez względu na ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania przyznano decyzją łącznie 2844 osobom z 2327 rodzin. Liczba osób w tych rodzinach wynosiła 4170 i spadła w stosunku do roku poprzedniego o 314 osób.

Jak wynika z przedstawionego wykresu najczęściej występującym powodem trudnej sytuacji życiowej klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej poza ubóstwem jest długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność, dopiero na kolejnym, trzecim miejscu znalazło się bezrobocie, które przez wiele lat dominowało wśród głównych powodów korzystania z pomocy społecznej. Istotne miejsce w strukturze powodów udzielanej pomocy, podobnie jak w latach ubiegłych, nadal zajmują alkoholizm oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

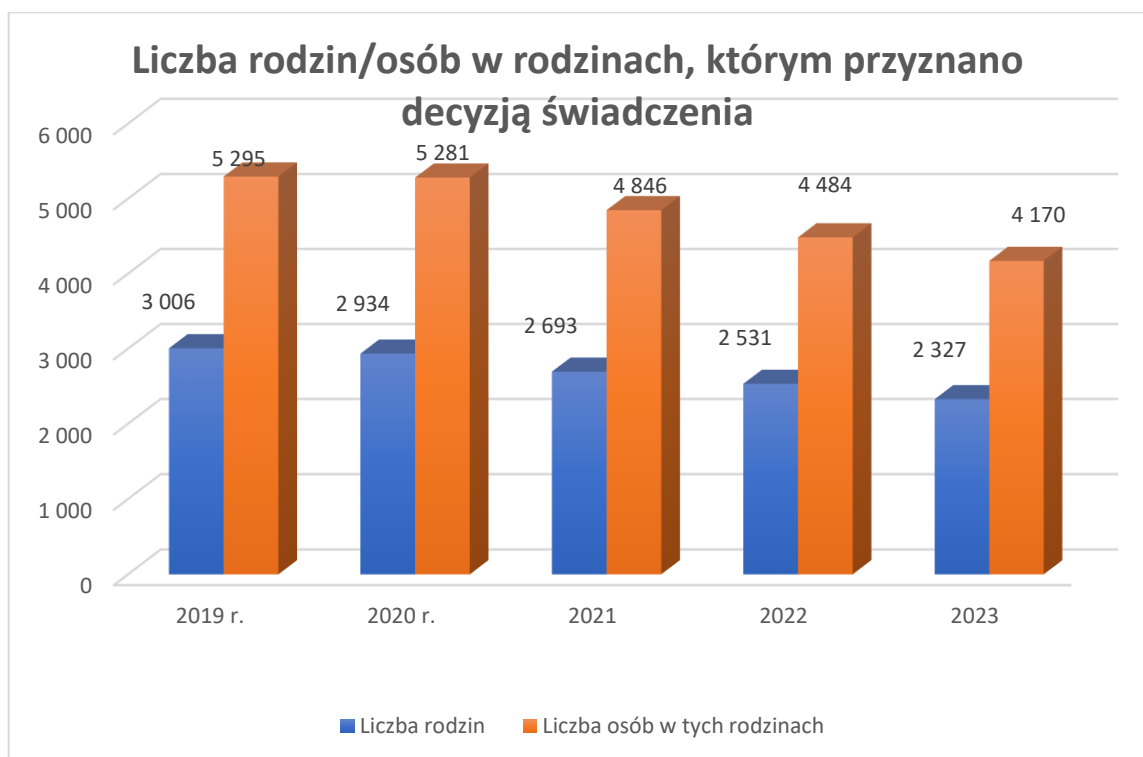
Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez MOPS jest długotrwała i ciężka choroba. Pomoc z tego tytułu otrzymało 1 354 rodzin liczących 2 065 osób. Drugim problemem pod względem częstotliwości występowania jest niepełnosprawność, która stała się przesłanką do korzystania z pomocy przez 1 262 rodzin liczących 1 986 osób. Na trzecim miejscu odnotowano problem bezrobocia, który dotyka 601 rodzin, które liczą 1 393 osoby. Na kolejnych miejscach notuje się problem alkoholizmu, który dotyczył 408 rodzin i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Dzięki współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wałbrzychu i podpisaniu Porozumienia w zakresie dostępu do programu SEPI, pracownicy Ośrodka mają dostęp do danych osób zarejestrowanych w PUP, co pozwala na uniknięcie występowania o udostępnienie danych osobowych, a także domagania się od klientów Ośrodka zaświadczeń. Znacznie usprawniono w ten sposób diagnozowanie problemów osób bezrobotnych oraz formy udzielanej im pomocy.

W 2023 r. zrealizowano Porozumienie nr 6/23 zawarte w dniu 9.03.2023 r. z Powiatowym Urzędem Pracy w sprawie organizowania i finansowania prac społecznie użytecznych w okresie od kwietnia do listopada. Liczba osób bezrobotnych uczestniczących w realizacji programu będących jednocześnie osobami korzystającymi ze świadczeń MOPS

wynosiła 40. Liczba podmiotów realizujących porozumienie wyniosła 30, w tym 23 placówki oświatowe. Zadanie w kwocie 40 060,48 zł. W całości sfinansowane zostało ze środków własnych Gminy.

W lipcu 2018 roku zawarto porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy precyzujące zasady wzajemnej współpracy w zakresie podejmowania działań wzmacniających aktywność zawodową osób bezrobotnych, które są jednocześnie klientami PUP i korzystają ze świadczeń z pomocy społecznej udzielanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W lutym 2019 roku do porozumienia przystąpił Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy we Wrocławiu, w listopadzie 2022 roku wprowadzono zmiany precyzujące formy wspierania osób bezrobotnych. Niewątpliwym efektem współpracy była sprawna wymiana informacji, wspólne działania pomocowe nakierowane na skuteczną aktywizację osób o niskich kompetencjach zawodowych.

2.3. Organizacja pracy w Ośrodku

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wałbrzychu do 31 sierpnia 2023 roku funkcjonowały 4 Zespoły Pracy Socjalnej, w których pracownicy socjalni realizowali zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, w tym prowadzili postępowania w celu przyznania świadczeń finansowych oraz prowadzili pracę socjalną. Dokonując systematycznej analizy zachodzących zjawisk w pomocy społecznej, w tym również w mieście Wałbrzych należało dokonać istotnych zmian w zakresie podziału obowiązków pracowników socjalnych. W dniu 1 września 2023 roku zlikwidowano 1 Zespół Pracy Socjalnej (dzielnice Podzamcze, Szczawienko, Stary Zdrój i Poniatów), 2 Zespół Pracy Socjalnej (dzielnice Biały Kamień i Sobięcín), 3 Zespół Pracy Socjalnej (dzielnice Piaskowa Góra i Nowe Miasto) oraz 4 Zespół Pracy Socjalnej (dzielnice Śródmieście oraz Podgórze).

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu wprowadzonym Zarządzeniem Dyrektora nr 32/23 z dnia 25 sierpnia 2023 roku utworzono Dział itp. Diagnostyki i Pomocy Społecznej, w którym funkcjonuje Zespół itp. Osób starszych i Zależnych. W dziale zatrudnionych jest 24 pracowników socjalnych, których głównym zadaniem jest analiza potrzeb życiowych osób i rodzin zamieszkujących na terenie Wałbrzycha. Pracownicy przeprowadzają rodzinne wywiady środowiskowe, prowadzą postępowania zmierzające do wydania decyzji administracyjnych w sprawach o przyznanie świadczeń. Utworzono Dział Pracy Socjalnej, w którym 22 pracowników socjalnych organizuje i prowadzi intensywną pracę socjalną na rzecz osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Podejmowane działania zmierzają do umożliwienia przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których osoby nie są w stanie pokonać własnymi siłami. W skład działu wchodzi Zespół itp. Organizowania Społeczności Lokalnych, który pracuje metodą środowiskową. Dział Świadczeń Społecznych analizuje i weryfikuje rodzinne wywiady środowiskowe, na ich podstawie wydaje decyzje administracyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz obowiązującymi zasadami. Wszystkimi Działami kieruje Kierownik, a w przypadku jego nieobecności zastępca.

2.3.1. Praca, kwalifikacje i zadania pracowników socjalnych

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Działania pracowników socjalnych koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacniania potencjału osób i rodzin do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów.

Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu sytuacji w jakiej osoba lub rodzina się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Opracowana holistyczna diagnoza jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą/rodziną. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka.

Pracownicy socjalni rozwijają realizowane już metody pracy oraz podejmują itp. następujące zadania:

- współpracę ze specjalistami zatrudnionymi w tut. Ośrodku w szczególności psychologami, konsultantami do spraw uzależnień, przemocy w rodzinie, zaburzeń psychicznych, konsultantami do spraw prawnych, koordynatorami pieczy zastępczej oraz asystentami rodziny w celu realizacji długofalowego planu pomocy,
- współpracę z Policją, w ramach której odbywają się cykliczne spotkania Grup Roboczych w ramach realizacji procedury Niebieskiej Karty, mające na celu wymianę informacji, ustalanie wspólnych działań na rzecz środowisk zagrożonych przemocą oraz działania mające charakter interwencyjny,

- udział w spotkaniach z asystentem rodziny, na których omawiana jest praca z rodziną w ramach usługi asystenta rodziny oraz dzielone są zadania do realizacji przez asystenta i pracownika socjalnego oraz innych specjalistów,
- współpracę z przedstawicielami szkół, przedszkoli, żłobków, poradni psychologiczno – pedagogicznych nakierowaną na zaspokojenie potrzeb dzieci,
- udział w zespołach itp. okresowej oceny sytuacji dziecka w Domach Dziecka i podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej,
- współpracę z właścicielami i administratorami lokali mieszkalnych,
- utrzymywanie stałej współpracy z przychodniami, szpitalami, mającej na celu zaspokojenie potrzeb klientów i udzielenie odpowiedniego wsparcia,
- prowadzenie postępowań alimentacyjnych z krewnymi w linii prostej osób umieszczanych w Domach Pomocy Społecznej,
- realizację środowiskowych form pracy socjalnej,
- udział w działaniach akcyjnych, takich jak itp.: sprzątanie miasta, Wigilia miejska itp.,
- udział w działaniach akcyjnych dotyczących zdarzeń losowych i klęsk żywiołowych,
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na zlecenie Sądu bądź innych zewnętrznych instytucji,
- przeprowadzanie wywiadów w związku z ubieganiem się osób o świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek wychowawczy,
- rozpoznawanie sytuacji rodzin pod kątem występowania problemu uzależnienia od alkoholu oraz w ramach możliwości obejmowanie pracą socjalną z równoczesnym zgłaszaniem do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- współpraca z firmą MG Partner świadcząca usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym przeprowadzanie kontroli usług oraz bieżące monitorowanie ich realizacji przez opiekunki zatrudnione przez firmę,
- typowanie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej do objęcia usługą asystenta rodziny a następnie prowadzenie rodzin objętych usługą metodą zespołu itp. pracy z rodziną, uczestnictwo w zespołach itp. oceny rodziny zwoływanych przez asystentów rodziny,
- współrealizowanie Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa Podprogram 2021 poprzez kwalifikację beneficjentów, wydawanie skierowań, informowanie o terminach wydawania żywności,
- przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych oraz prowadzenie negocjacji na okoliczność ustalenia odpłatności za pobyt osób w Domu Pomocy Społecznej
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie rekrutacji do prac społecznie użytecznych.

Wszyscy pracownicy socjalni dokonują systemowej diagnozy rodziny, badając jej możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, budują wraz z nią plan pomocy i podejmują różne formy pracy socjalnej, ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów i usamodzielnienie rodzin z różnymi dysfunkcjami. Współpracują z działającymi w dzielnicy instytucjami, organizacjami, w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania

pomocy. Ważną formą aktywizacji społeczności lokalnej jest wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Pracownicy socjalni wraz z organizacjami i grupami nieformalnymi współtworzą politykę pomocy społecznej w dzielnicach Wałbrzycha.

Pracownicy socjalni w 2023 roku pracowali głównie na rzecz:

1. Osób starszych i niepełnosprawnych – podejmowane działania są nakierowane na aktywizację społeczną osób, które ze względu na wiek, chorobę i/lub niepełnosprawność nie mogą samodzielnie realizować swoich potrzeb życiowych oraz tworzenie sieci wsparcia, która umożliwi pomoc tym osobom w funkcjonowaniu w środowisku. Ze względu na stale rosnącą populację osób starszych i niepełnosprawnych, wypracowywane są nowe formy pracy socjalnej, zapobiegające zjawisku wykluczenia społecznego. W szczególnie trudnych okresach dla osób starszych, takich jak zima i lato pracownicy socjalni dodatkowo monitorują środowiska osób starszych.

2. Osób bezrobotnych – w stosunku do tej grupy klientów, praca pracowników socjalnych polega na podejmowaniu działań aktywizujących zawodowo i społecznie w celu zwiększenia szans klienta na podjęcie zatrudnienia. Nadal kontynuowana jest współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Wałbrzychu w zakresie aktywizacji zawodowej klientów Ośrodka na mocy zawartych Porozumień w dniach 26.07.2018r. oraz 29.11.2022 r.

3. Rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi – założeniem pracy jest zaspokojenie podstawowych potrzeb dzieci. Dotychczas wypracowane standardy oraz zdobyte doświadczenie pozwalają na systemowe podejście do pracy z rodziną. Jej celem jest udzielenie pomocy i wsparcia w przewyciężaniu występujących w rodzinie problemów i niwelowaniu istniejących zaniedbań. Cel ten realizowany jest zarówno poprzez indywidualną pracę socjalną, jak i formy grupowe. W sytuacjach zagrożenia dobra i bezpieczeństwa dziecka podejmowane są działania interwencyjne przy współudziale Policji oraz Sądu.

Szeroki zakres problemów skłania do sformułowania wniosków związanych z podkreśleniem wzrastającej i zmieniającej się roli pracowników socjalnych, a co za tym idzie potrzebę kreowania nowej pracy socjalnej – skoncentrowanej na interwencji kryzysowej i pomocy psychologicznej. Niezwykle istotną jest potrzeba wynagradzania pracowników socjalnych stosownie do znaczącej użyteczności ich zawodu, wspieranie ich poprzez superwizje oraz dostosowanie prawnych i finansowych instrumentów do współpracy profesjonalnych służb społecznych i ratowniczych.

Aby pracownik socjalny mógł sprawnie wykonywać swoje zadania, musi spełniać wiele wymogów, które formułuje ustawa o pomocy społecznej. Szczegółowe wytyczne dotyczą kwalifikacji niezbędnych do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego. Itp. 116 wspomnianej ustawy określa, że pracownikiem socjalnym może być osoba, która spełnia co najmniej jeden z niżej wymienionych warunków:

- 1) posiada dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych;
- 2) ukończyła studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej;
- 3) do dnia 31 grudnia 2013 r. ukończyła studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków:
 - a) pedagogika,
 - b) pedagogika specjalna,
 - c) politologia,
 - d) polityka społeczna,
 - e) psychologia,

f) socjologia,

g) nauki o rodzinie;

4) ukończyła studia podyplomowe z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej, po uprzednim ukończeniu studiów na jednym z kierunków, o których mowa w pkt 3.

Zawód pracownika socjalnego wiąże się z licznymi wyzwaniami dnia codziennego i koniecznością radzenia sobie z presją społeczną. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia 61 pracowników socjalnych, 12 osób na stanowisku starszego specjalisty pracy socjalnej, 10 osób na stanowisku specjalisty pracy socjalnej, 26 osób na stanowisku starszego pracownika socjalnego oraz 13 osób na stanowisku pracownika socjalnego. Warto zaznaczyć, że ośrodki pomocy społecznej mają coraz więcej problemów ze znajdowaniem pracowników, którzy mieliby odpowiednie kwalifikacje. Katalog uprawnień jest określony w ustawie bardzo wąsko, zasadne jest rozszerzenie dostępu do tego zawodu zwłaszcza, że od kilku lat pracownicy socjalni są jednymi z najbardziej poszukiwanych pracowników na rynku pracy. Trudność zawodu pracownika socjalnego odnosi się do również do konieczności posiadania odpowiednich kompetencji. Oprócz praktycznej znajomości przepisów i regulacji administracyjnych pracownik socjalny powinien posiadać ogólną wiedzę z zakresu socjologii, psychologii, zarządzania, pedagogiki, prawa czy ekonomii. Wszelkie potrzeby edukacyjne są więc na bieżąco monitorowane, pracownicy mają do dyspozycji szkolenia oraz warsztaty z zakresu specjalistycznych zagadnień z obszaru pracy socjalnej.

W 2023 roku łącznie 59 pracowników brało czynny udział w 25 wewnętrznych oraz zewnętrznych szkoleniach, które odbywały się stacjonarnie lub zdalnie.

Praca pracowników socjalnych skupia się głównie na aktywności ich samych. To właśnie podejmowane przez nich działania przekładają się bezpośrednio na cele pomocy potrzebującym i wpływają na szeroko pojętą troskę o kapitał społeczny.

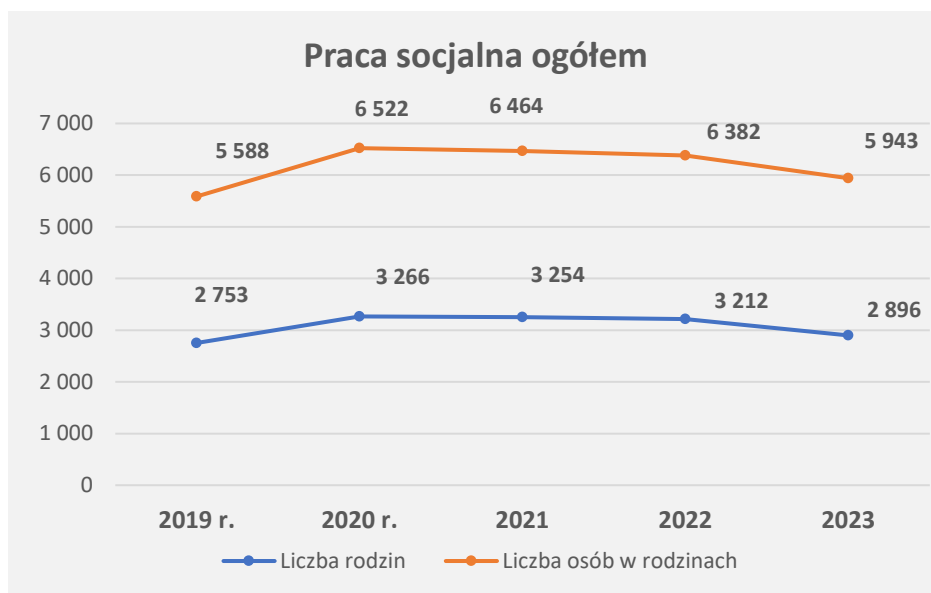
2.3.2. Praca socjalna

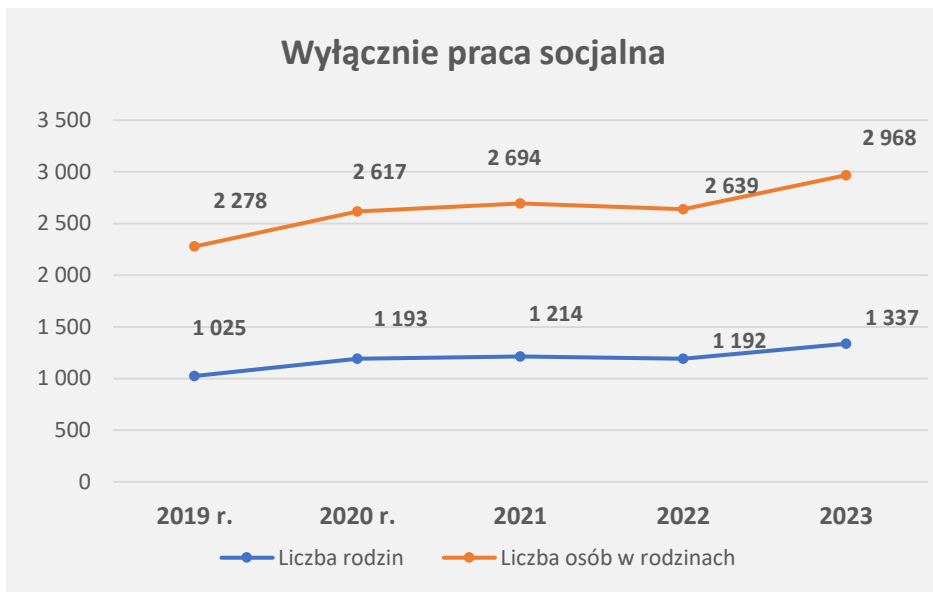
Skuteczne pomaganie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, pozostającym w trudnych sytuacjach życiowych, wymaga indywidualnego podejścia, które wykorzystuje metody adekwatne do zdiagnozowanego problemu.

Jedną z form pomagania jest praca socjalna, którą należy rozumieć jako zespół umiejętnie powiązanych ze sobą i zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. Służyć ma rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup samopomocy. Praca socjalna to działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Zadaniem pomocy społecznej jest także podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie i niwelowanie skutków marginalizacji społecznej osób oraz rodzin i jest świadczona bez względu na dochód, nie wymaga wydania decyzji administracyjnej. Jest obowiązkowym zadaniem własnym gminy, prowadzona przez pracowników socjalnych.

W 2023 roku liczba osób i rodzin wymagających wsparcia w formie pracy socjalnej ze względu na problemy związane m. in.: z uzależnieniami, przemocą, zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnością oraz długotrwałą i ciężką chorobą itp. spadła w stosunku

do roku ubiegłego. Zmianie uległa ilość osób objętych pracą socjalną i jednocześnie korzystających z pomocy finansowej. Jest to wynik znacznie większej ilości osób objętych wsparciem ze względu na brak możliwości podjęcia zatrudnienia i poradzenia sobie z trudną sytuacją finansową ze względu na wiek poprodukcyjny i brak uprawnień do świadczeń emerytalnych. Osoby te nie wymagają w dużej części podejmowania działań pomocowych w formie pracy socjalnej. Istotną zmianą jest natomiast ilość osób objętych wyłącznie pracą socjalną, które nie korzystają z innej formy pomocy, w tym finansowej. W roku 2022 takich rodzin było 1192, natomiast w roku sprawozdawczym aż 1337. Znaczny wzrost o 145 rodzin (ilość osób w tych rodzinach wzrosła o 329) wynika z faktu intensyfikacji problemów wymagających udzielenia wsparcia. Prowadzenie pracy socjalnej nierozdzielnie związane jest z przeprowadzeniem dogłębnej diagnozy pojawiających się problemów, wymaga od pracowników socjalnych szczegółowego planu pracy, kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów i pochłania zdecydowanie więcej czasu niż przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych i rozpatrywanie wniosków o udzielenie wyłącznie pomocy finansowej. Poniżej przedstawiono liczbę rodzin i liczbę osób w tych rodzinach, w których prowadzona jest praca socjalna ogółem oraz liczbę osób i rodzin, w których prowadzona jest wyłącznie praca socjalna.

Kolejny wykres ukazuje stosunek liczby osób objętych pomocą w formie świadczeń przyznanych decyzją administracyjną w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem, bez względu na ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania do liczby osób, u których prowadzona jest praca socjalna. Zaznaczyć należy, że jeżeli nawet jedna osoba w rodzinie korzysta z pomocy społecznej to praca socjalna prowadzona jest ze wszystkimi członkami rodziny. Widoczna jest wyraźna tendencja wzrostowy w tym zakresie. W 2023 roku proporcje uległy nadal znacznej zmianie tj. 5943 osoby objęte były pracą socjalną, natomiast spośród nich 4155 korzystało z pomocy w formie świadczeń przyznanych decyzją administracyjną bez względu na rodzaj świadczenia. Z powyższego wynika, że ok. 30 % osób korzysta z pomocy wyłącznie w formie pracy socjalnej. Są to osoby, których dochody przekraczają kryteria dochodowe wynikające z ustawy o pomocy społecznej, nie korzystają z żadnej z form pomocy przyznawanej na drodze decyzji administracyjnej oraz wymagają podejmowania intensywnych działań wynikających z rodzaju występujących u nich problemów.

Od kilku lat można zauważyć tendencję spadkową rodzin korzystających ze świadczeń finansowych, natomiast wzrasta liczba rodzin objętych pracą socjalną. W roku 2023 nastąpił niewielki spadek w stosunku do roku 2022 o 2,19 %.

Praca socjalna w latach 2019-2023 przedstawiona wraz ze jej wskaźnikiem, obliczanym jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%.

	2019	2020	2021	2022	2023
Wskaźnik pracy socjalnej	93,00%	111,32 %	120,83%	126,91%	124,72 %
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	2 960	2 934	2 693	2 531	2 322
Praca socjalna ogółem	2 753	3 266	3 254	3 212	2 896

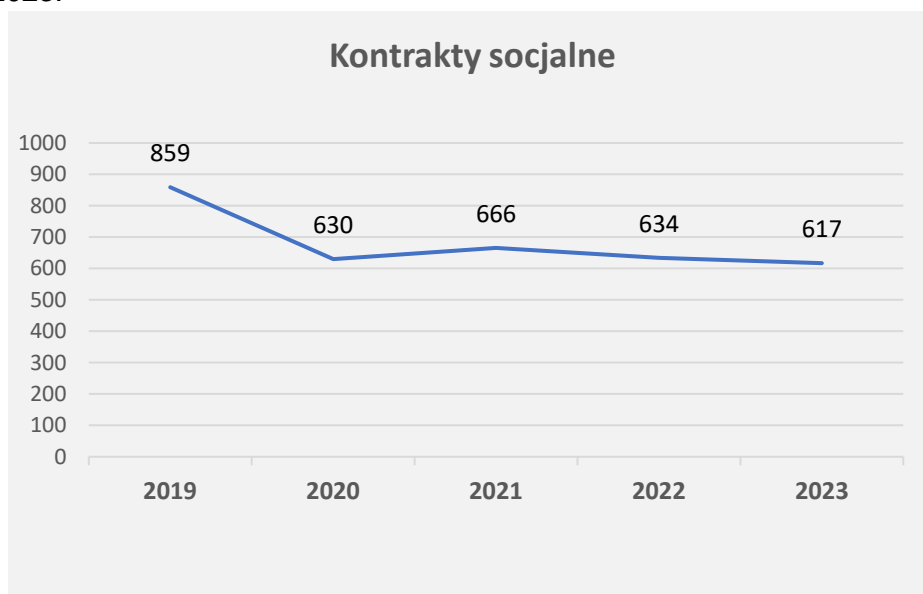
2.3.3. Kontrakty socjalne

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu podejmuje wiele działań aktywizujących klientów pomocy społecznej do podejmowania starań w kierunku usamodzielnienia życiowego. Jedną z form aktywizacji jest praca socjalna z zastosowaniem kontraktu socjalnego.

Kontrakt socjalny jest zindywidualizowaną, pisemną umową zawartą pomiędzy pracownikiem socjalnym, a osobą ubiegającą się o pomoc. Określa uprawnienia i zobowiązania obu stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań, zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny i powinien uwzględniać indywidualne potrzeby i predyspozycje klienta. Kontrakt socjalny jest jednym z głównych narzędzi aktywizacji klientów pomocy społecznej. Umożliwia uaktywnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją, co w dalszej perspektywie ułatwia im uniezależnienie się od wsparcia z pomocy społecznej.

Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy świadczeń, uchylecia decyzji o ich przyznaniu lub wstrzymania świadczeń z pomocy społecznej. W ciągu ostatnich lat ilość zawieranych kontraktów utrzymuje się na podobnym poziomie.

Poniższy wykres pokazuje liczbę realizowanych kontraktów socjalnych w latach 2019-2023.

Kontrakty socjalne są zawierane z osobami ubiegającymi się o przyznanie pomocy. Od kilku lat można zauważyć tendencję spadkową rodzin korzystających ze świadczeń finansowych, natomiast liczba rodzin objętych kontraktem socjalnym pozostaje na podobnym poziomie. W roku 2023 nastąpił wzrost w stosunku do roku 2022 o kolejne 1,52 %.

Zawarte kontrakty socjalne w latach 2019-2023 przedstawione wraz z wskaźnikiem, obliczanym jako stosunek liczby rodzin objętych kontraktem socjalnym do rodzin, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%.

	2019	2020	2021	2022	2023
Wskaźnik zawartych kontraktów socjalnych	29,02%	21,47%	24,73%	25,05%	26,57%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	2 960	2 934	2 693	2 531	2 322
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	859	630	666	634	617

2.3.4. Liczba sporządzonych wywiadów środowiskowych

Dla przyznania świadczenia z pomocy społecznej niezbędne jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego. Sposób przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wzór kwestionariusza określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Wywiad przeprowadza się w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie udzielenia pomocy. W sprawach niecierpiących zwłoki, wymagających pilnych interwencji ośrodka pomocy społecznej, wywiad przeprowadza się w terminie do 2 dni od dnia otrzymania wiadomości o potrzebie przyznania wsparcia. Wywiad przeprowadza się z osobą

lub rodziną w miejscu zamieszkania lub pobytu, w dniach roboczych, w godzinach pracy podmiotu uprawnionego. Pracownik socjalny jest zobowiązany do sprawdzenia każdego zgłoszenia o konieczności udzielenia pomocy, może również wszcząć postępowanie z urzędu. Pracownik socjalny przeprowadzając wywiad, bierze pod uwagę sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby samotnie gospodarującej lub osób w rodzinie, które mogą mieć wpływ na rodzaj i zakres przyznanego wsparcia. W ramach przeprowadzonego wywiadu pracownik dokonuje analizy i diagnozy sytuacji danej osoby lub rodziny i formułuje wnioski z nich wynikające, stanowiące podstawę planowania pomocy.

W 2023 roku wpłynęło 10 798 wniosków o udzielenie pomocy, pracownicy socjalni przeprowadzili 9 917 rodzinnych wywiadów środowiskowych.

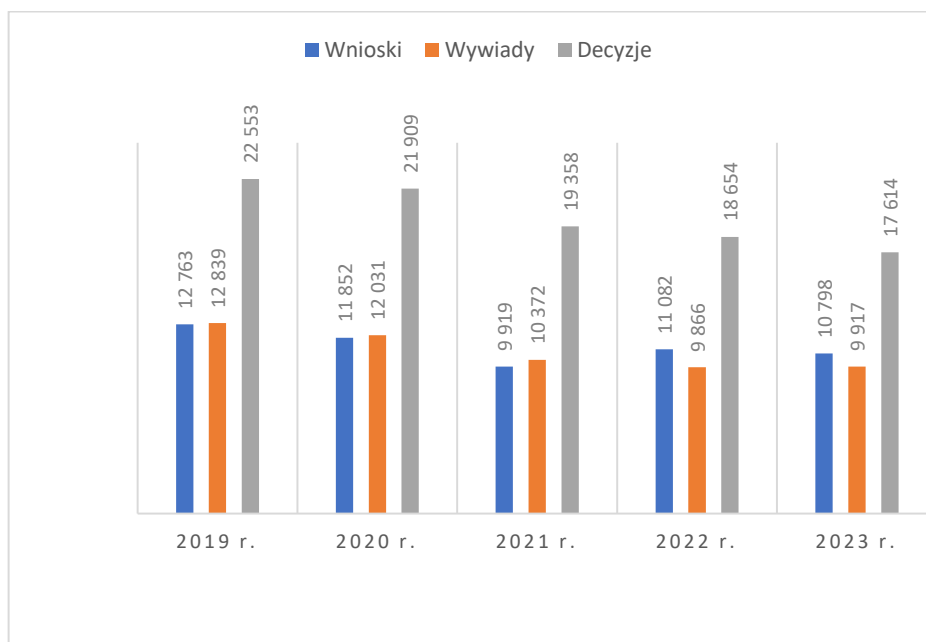
2.3.5. Liczba wydanych decyzji administracyjnych

W sprawach dotyczących realizacji zadań ustawowych w roku 2023 wydano 17 614 decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej. Dotyczyły one przyznawania świadczeń, naliczania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, naliczania odpłatności za usługi opiekuńcze, pobyt w ośrodkach wsparcia, potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Jak wynika z poniższego wykresu, wraz ze spadkiem liczby świadczeniobiorców spada ilość wydanych decyzji oraz ilość przeprowadzonych rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Zaznaczyć należy, że decyzje administracyjne wydawane są jedynie w przypadku pomocy finansowej, natomiast nie wydaje się ich prowadząc pracę socjalną, czy też poradnictwo specjalistyczne. W związku ze spadkiem prowadzonych postępowań administracyjnych podjęto decyzję o reorganizacji Działu Świadczeń Społecznych i zmniejszenie ilości etatów pracowników wydających decyzje.

Poniższy wykres ukazuje liczbę złożonych wniosków, przeprowadzonych wywiadów oraz wydanych decyzji administracyjnych.

2.4. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

Na przestrzeni roku 2023 kontynuowano realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2021, Podprogram 2021 plus. Program miał na celu trwałe, intensywne i systematyczne wsparcie osób i rodzin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Polegał na dostarczaniu pomocy żywnościowej w formie artykułów żywnościowych. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa miał charakter uzupełniający w odniesieniu do form pomocy finansowej realizowanych w ramach wieloletniego rządowego programu Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023. Z pomocy tej skorzystać mogły osoby które znalazły się w najtrudniejszej sytuacji życiowej, których dochód nie przekroczył określonego poziomu, uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej. Program realizowany był w kilkumiesięcznych cyklach, w ramach których obowiązywały określone zasady i możliwości korzystania ze wsparcia. Rolą pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej było kwalifikowanie osób/rodzin do pomocy żywnościowej wydając w tym celu skierowania umożliwiające odbiór żywności, której dystrybutorem na terenie miasta Wałbrzycha w roku 2023 był Caritas Diecezji Świdnickiej. Ogółem w 2023 roku wydano 1171 skierowań dla 2082 osób.

2.5. Ocena realizacji celów

Poniżej przedstawiamy ocenę realizacji celów z zakresu pomocy finansowej.

Rok	Liczba mieszkańców Wałbrzycha zameldowanych na pobyt stały lub czasowy	Liczba osób objętych pomocą finansową	% mieszkańców Wałbrzycha objętych pomocą finansową	Liczba osób objętych pomocą w formie pracy socjalnej	% mieszkańców Wałbrzycha objętych pomocą w formie pracy socjalnej
2019	101 346	3 602	3,55	5 588	5,51
2020	99 954	5 281	5,28	6 522	6,53
2021	96 284	4 846	5,03	6 464	6,71
2022	94 490	4 527	4,79	6 382	6,75
2023	91 119	4 155	4,56	5 943	6,52

Jednym z celów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest udzielanie pomocy w formie świadczeń finansowych osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej oraz wsparcia w formie działań pomocowych i wspierających osobom znajdującym się w kryzysie wynikającym z sytuacji w jakiej się znajdują.

Z powyższej tabeli wynika, że w roku 2023 pomimo spadku ilości osób korzystających z pomocy w formie świadczeń finansowych w stosunku do spadającej ilości mieszkańców miasta procent osób objętych tą formą pomocy pozostawał na podobnym poziomie. Podobnie miała się sytuacja związana z osobami, u których realizowana była praca socjalna, przy czym procent osób objętych tą formą pomocy jest zdecydowanie wyższy niż osób korzystających wyłącznie z pomocy finansowej.

III. Współpraca ze społecznością lokalną

Organizowanie i wspieranie w rozwoju społeczności lokalnych jest ważnym nurtem w pomocy społecznej. Celem organizowania środowiska lokalnego jest zawsze wspomaganie jego rozwoju, aktywizowanie, inspirowanie do pozytywnych zmian, przekształcanie zachowań i postaw ludzi zamieszkałych w tym środowisku. Ważnym elementem jest również tworzenie warunków do właściwego rozwoju jednostek i grup należących do danej społeczności, jak również budowanie więzi emocjonalnych, przełamywanie anonimowości i izolacji społecznej.

Pracownik socjalny oprócz pracy z osobą czy rodziną podejmuje współpracę również ze społecznościami. Bywają na określonych terenach takie społeczności, które posiadają wspólne główne problemy. Pracownik socjalny bada przyczynę występowania tych problemów, szuka możliwości ich rozwiązania. Propozycje rozwiązań powinny mieć określony charakter – powinny zrzęcać ludzi w dążeniu do osiągnięcia postawionego celu, zmiany powinny prowadzić do poprawy sytuacji życiowej jednostek ze społeczności i całej społeczności. Przykładem pracy ze społecznością jest przeprowadzanie akcji, podejmowanie przedsięwzięć, realizacja projektu socjalnego itp.

3.1. Organizowanie społeczności lokalnej

System pomocy społecznej znajduje się wciąż w procesie zmiany. Model, w którym pomoc społeczna koncentruje się głównie na finansowym wsparciu osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej nie dawał zadowalających rezultatów. Aby pomoc mogła być skuteczna musi aktywizować mieszkańców, zachęcać ich do tego, by nauczyli się brać swoje sprawy w swoje ręce. Powinno się równolegle prowadzić działania aktywizujące i usamodzielniające, pomagające osobom wykluczonym na nowo włączyć się do życia społecznego. Temu właśnie ma służyć organizowanie społeczności lokalnej.

Pracownicy socjalni w 2023 roku podejmowali szereg działań z zakresu wspierania osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz pobudzających społeczną aktywność, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów. Uczestniczyli wraz ze społecznością lokalną we wszystkich akcjach miejskich, w tym w dniu 22.04.2023 r. w działaniu pn. „Czysty i Zielony Wałbrzych”. W tym dniu mieszkańcy miasta spotykali się w 9 lokalizacjach, w których odbywała się dystrybucja narzędzi oraz roślin do posadzenia. Rolą pracowników socjalnych było dotarcie do grup osób, które w swoich małych społecznościach w poszczególnych dzielnicach podejmują działania związane z ich uprzątnięciem, posadzeniem drzew, zadbaniem o wizerunek. W wielu lokalizacjach odbyły się spotkania edukacyjne, na których z inicjatywy mieszkańców rozmawiano o lokalnych problemach, trudnościach, pomysłach na ekologiczne zagospodarowanie odpadów oraz eliminowaniu zachowań wpływających na obniżenie estetyki wokół miejsc, w których zamieszkuje społeczność lokalna.

W roku 2023 pracownicy socjalni swoje działania w większości kierowali w kierunku społeczności seniorów. Wynikało to z faktu szeroko zakrojonych działań polegających na diagnozowaniu potrzeb tej części mieszkańców miasta. Z analizy wynikało, że bardzo dużo osób starszych w Wałbrzychu zamieszkuje samotnie, nie wymaga pomocy instytucjonalnej w formie usług opiekuńczych, jednak nie posiada wokół siebie osób, które mogłyby towarzyszyć im w codziennym funkcjonowaniu. Stąd w 2022 roku powołano z inicjatywy pracowników socjalnych wykonujących swoją pracę w dzielnicy Nowe Miasto nieformalny Klub

Seniora, który swoją działalność rozpoczął w Filii Biblioteki pod Atlantami w dzielnicy, natomiast obecnie spotyka się w Radzie Wspólnoty Samorządowej. Seniorzy stanowią zwartą grupę osób, które obecnie samodzielnie organizują sobie czas wolny regularnie spotykając się i wspierając. Pracownicy uczestniczą w spotkaniach oferując aktywności itp. wynikające z działań statutowych Ośrodka.

W 2023 roku podejmowano szereg działań, np.:

W dniu 18.01.2024r. Radzie Wspólnoty Samorządowej Nowe Miasto odbyło się spotkanie seniorów mieszkających w dzielnicy z pracownikami socjalnymi, w którym uczestniczyły również dzieci wraz z nauczycielami z klas II Zespołu Szkolno – Przedszkolnego numer 4 w Wałbrzychu. Spotkanie odbyło ze względu na zbliżający się Dzień Babci i Dziadka. Uczniowie pod okiem nauczycieli przygotowali bardzo ciekawy program artystyczny, mówili wiersze, śpiewali piosenki, tańczyli. Ponadto rozdali seniorom własnoręcznie przygotowane laurki. W tym samym dniu pracownicy socjalni pracujący w wałbrzyskiej dzielnicy Piaskowa Góra wraz z dziećmi z Placówki Wsparcia Dziennego w tej dzielnicy zorganizowali międzypokoleniowe warsztaty z okazji Dnia Babci i Dziadka. Gośćmi wydarzenia byli seniorzy, którzy podzielili się tajnikami tworzenia pięknych kwiatów z krepiny. Ponadto wszyscy wspólnie dekorowali gipsowe figurki kwiatów, które były przeznaczone jako upominki dla seniorów przebywających w Domu Seniora Rusinowa w Wałbrzychu.

W dniu 3.02.2023r. w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 6 został zorganizowany Bal Karnawałowy. Zabawę poprowadzili pracownicy socjalni wraz z przedstawicielem Rady Miejskiej Wałbrzycha z dzielnicy Śródmieście. Wydarzenie poświęcone było zbiórce publicznej na operację przewlekle chorego Tymka. W trakcie imprezy organizatorzy zapewnili mnóstwo atrakcji dla uczestników.

W dniu 22.02.2023 r. miało miejsce kolejne spotkanie seniorów w siedzibie Rady Wspólnoty Samorządowej Nowe Miasto, w którym uczestniczyli seniorzy, pracownicy socjalni oraz przedstawiciele Straży Miejskiej w Wałbrzychu. Dotyczyło porządku publicznego tj. itp. dbania o spokój w miejscach publicznych, kontrolę ruchu drogowego, miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych, czuwania nad porządkiem przy budynkach mieszkalnych, zanieczyszczenia trawników przez zwierzęta domowe.

W dniu 23.03.2023r. zorganizowano spotkanie z seniorami z Klubu Mela, które odbyło się w siedzibie Wałbrzyskiego Ośrodka Kultury w dzielnicy Piaskowa Góra. Celem było przedstawienie pracy oraz zakresu działań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu. Głównie skupiliśmy się na działaniach pomocowych, które znacznie wykraczają poza obszar wsparcia finansowego. Szczególnym zainteresowaniem cieszył się temat usług opiekuńczych. Ponadto zaznajomiono seniorów z programem "Korpus wsparcia seniorów", realizującym "opiekę na odległość" za pomocą opasek bezpieczeństwa.

W dniu 29.03.2023 r. zorganizowali w siedzibie Rady Wspólnoty Samorządowej Piaskowa Góra kolejne spotkanie międzypokoleniowe, którego tematem przewodnim były „Tradycje i zwyczaje Świąt Wielkanocnych”. W spotkaniu uczestniczyli Seniorzy Dzielnicy Piaskowa Góra oraz dzieci z Przedszkola Samorządowego Integracyjnego nr 17.

W dniu 29.03.2024 r. w dzielnicy Nowe Miasto zaproponowano spotkanie, podczas którego lokalni mieszkańcy mieli okazję zapoznać się z jedną z technik relaksacyjnych jaką jest umiejętność właściwego oddychania. Było to kolejne spotkanie o tej tematyce. Natomiast w dniu 29.05.2023 r. dzieci z klasy II Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 4 w Wałbrzychu zorganizowały spotkanie artystyczne dedykowane dla seniorów z okazji Dnia Matki.

W dniu 4.04.2023 r. w siedzibie Spółdzielni Socjalnej „7NieBo“ znajdującej się przy ul. Niepodległości 154 w Wałbrzychu odbyło się spotkanie pt. „Pora na Seniora“. Pracownicy socjalni zainicjowali wspólne spotkanie seniorów z dzielnicy Podgórze, umożliwiające im nawiązanie nowych znajomości oraz rozwijanie wspólnych zainteresowań. Do wspólnego działania zostali zaproszeni itp. drużynowa z Hufca Ziemi Wałbrzyskiej, seniorzy z Klubu Starszaka działającym przy RWS Podgórze, seniorzy objęci Korpusem Wsparcia Seniora. Efektem wspólnie spędzonego czasu było wykonanie kartek Wielkanocnych, które następnie zostały zanesione przez pracowników socjalnych i seniorów do niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie mieszkańców dzielnicy Podgórze.

W dniu 5.04.2023 r. w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 5 przy ul. Limanowskiego 12 pracownicy socjalni przeprowadzili warsztaty wielkanocne. Celem spotkania było przedstawienie dzieciom tradycji i zwyczajów Świąt Wielkanocnych. Podczas zajęć dzieci rozwijały swoje zdolności manualne, artystyczne, ćwiczyły kreatywność. Dzieci poznały odpowiedzi na liczne pytania dotyczące wielkanocnych zwyczajów oraz samodzielnie przygotowały wianki, dekoracje wielkanocne.

W dniu 14.04.2023 r. pracownicy wraz przedstawicielami z filii Biblioteki pod Atlantami w dzielnicy Biały Kamień oraz z Niepublicznym Przedszkolem „Akademia Przedszkolaka“, zorganizowali międzypokoleniowe spotkanie, do udziału w którym zaproszono seniorów mieszkających w dzielnicy oraz dzieci uczęszczające do przedszkola. Działania miały na celu integrację pokoleń oraz sprawienie radości osobom, które nie posiadają własnej rodziny. W warsztatach została pobudzona kreatywność plastyczna oraz sprawność manualna seniorów i dzieci. Wykonane kartki świąteczne trafiły do mieszkańców Domów Seniora mieszczących się przy ulicy Andersa 162a oraz Osiedle Górnicze 19a w Wałbrzychu. Obdarowane osoby nie kryły wzruszenia.

W dniu 15.05.2023 r. w Filii nr 5 Biblioteki pod Atlantami w dzielnicy Sobięcín odbyło się spotkanie zorganizowane przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu pod hasłem: „Podaj łapę – opieka nad zwierzętami“. Czynny udział wzięli pracownicy Schroniska dla Zwierząt w Wałbrzychu, Straży Miejskiej, Komisariatu II Policji oraz Biblioteki. Uczestnikami byli zaproszeni uczniowie kl. I z Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 1, mieszkańcy dzielnicy Sobięcín oraz seniorzy objęci programem „Korpus Wsparcia Seniorów“. Celem spotkania było uwrażliwienie uczestników na sytuację zwierząt domowych oraz wyposażenie ich w przydatną wiedzę, dotyczącą opieki i związanej z tym odpowiedzialności. Poinformowanie, że odpowiedzialne posiadanie zwierząt jest związane z ogromem przyjemności, ale również z długoterminową opieką, która pochłania wiele czasu, uwagi i energii.

W dniu 1.06.2023 r. na terenie Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 5 w Wałbrzychu odbył się festyn z okazji Dnia Dziecka pod hasłem Bezpieczne Wakacje. Impreza miała na celu uświadomienie dzieciom i opiekunom potencjalnych zagrożeń w trakcie spędzania czasu wolnego oraz pokazanie sposobów jak radzić sobie w trudnych sytuacjach. Swój udział w działaniach profilaktycznych miała Policja oraz firma Trans Medical Polska, której przedstawiciele przeprowadzali szkolenia związane z udzielaniem pierwszej pomocy. Przeprowadzane były różne symulacje uczące dzieci itp. udzielania pierwszej pomocy czy sytuacji wymagających odpowiedzialnego zachowania. Podczas imprezy nie zabrakło różnych ciekawych atrakcji, gier i zabaw oraz konkursów z nagrodami.

W dniu 17.06.2023 r. odbył się organizowany przez Stowarzyszenie „Przyjazny Stary Zdrój” Festyn Rodzinny „Żegnaj szkoło – Witajcie wakacje“. Licznie przybyli mieszkańcy

Wałbrzycha mogli wziąć udział w wielu indywidualnych i grupowych konkursach sportowych i zajęciach plastycznych. Dużych emocji dla uczestników i kibiców dostarczył składający się z kilku konkurencji Konkurs Rodzinny, na koniec którego zwycięzcom wręczono cenne nagrody rzeczowe. Wśród najmłodszych największym zainteresowaniem cieszyły się animacje zorganizowane przez pracowników socjalnych. Dzieci bawiły się na zamku dmuchanym z Inspektorem Krukiem ze Straży Miejskiej. Starsi oglądali specjalistyczny pojazd wodociągów KROLL, unikatowy autobus IKARUS, samochody wyścigowe Grupy AT MAN, pojazd rajdowy Piotra Ewangeliu z Klubu Forda, pojazd nagłośnienia samochodowego. Można również było zapoznać się z twórczością naszej poetki Ireny Raszka, oraz być itp. przebadanym przez pracowników Państwowej Stacji Sanitarnej i Epidemiologicznej na zawartość substancji szkodliwych w płucach. „Głodni” mogli posilić się pysznymi potrawami z grilla natomiast „spragnieni” mogli ugasić pragnienie Dobrą Wodą z Kranu. Na zakończenie imprezy dzieci mogły pobawić się z dronem, pilotowanym przez Andrzeja i Gosię Łoszak. Impreza organizowana jest co roku we współpracy ze wszystkimi miejskimi instytucjami, w tym pracownikami MOPS. Ma na celu integrowanie lokalnej społeczności, istotnym jest również walor edukacyjny związany z promowaniem przez pracowników socjalnych wartości związanych z więzami rodzinnymi, prawidłową opieką nad dziećmi, umiejętnością wartościowego spędzania z nimi czasu wolnego oraz konsekwencjami wynikającymi z nadużywaniem środków psychoaktywnych oraz alkoholu.

W dniu 29.06.2023 r. pracownicy socjalni zorganizowali spotkanie z seniorami zamieszkującymi w Wałbrzychu w Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów ul. Armii Krajowej 40. Na spotkaniu seniorzy zostali poinformowani o korzyściach związanych z uczestnictwem w spotkaniach PZERil. W czasie konwentu kierownik Działu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawności MOPS przedstawił ofertę pomocową, odpowiedział na pytania osób zgromadzonych głównie związanych z możliwością uzyskania wsparcia w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz wsparcia w ramach rządowych programów Asystentury Osobistej oraz Opieki Wytchnieniowej. Zgromadzenie miało charakter edukacyjny oraz integracyjny. Głównym zadaniem pracowników MOPS było, aby osoby uczestniczące w spotkaniu dowiedziały się o możliwościach spędzania czasu wolnego oraz skorzystały z oferty pomocowej mającej na celu ułatwienie ich funkcjonowania.

W dniu 13.07.2023 r. wspólnie z Przychodnią Specjalistyczną „Walenty i Regina Śliwa” zorganizowano kolejne działania mające na celu dotarcie z ofertą wsparcia do osób starszych, chorych oraz niepełnosprawnych, będące kontynuacją prowadzonej od ubiegłego roku kampanii informacyjnej „Bliżej Seniora”. W trakcie bezpośrednich rozmów z pracownikami socjalnymi udzielane były informacje o możliwych formach pomocy i wsparcia instytucjonalnego tutejszego Ośrodka. Akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem, ponieważ spotkania dedykowane były głównie do społeczności dzielnicy Podzamcze, w której zamieszkuje najwięcej osób w wieku powyżej 60 roku życia.

Pracownicy socjalni podejmując działania w dzielnicy Stary Zdrój wielokrotnie rozmawiali z lokatorami budynku przy ul. Przywodnej. Z rozmów tych jasno wynikało, że mieszkańcom przeszkadza panujący bałagan i brak wspólnej odpowiedzialności za otoczenie. W ramach działań zaradczych pracownicy zorganizowali kilka spotkań z mieszkańcami, na których rozmawiano przede wszystkim o możliwości wspólnego rozwiązania problemu społeczności lokalnej. Przeprowadzono rozmowy edukacyjne, wspólne spotkania z okolicznymi dziećmi oraz służbami, odpowiadającymi za przestrzeganie ładu i porządku w tym Strażą Miejską i Policją. Efektem działań była wspólna akcja mieszkańców, podczas

której w dniu 21.09.2023r. wspólnie posprzątała ona klatkę schodową oraz teren wokół budynku, jednocześnie ustalając dyżury i zasady dbania o własną przestrzeń.

W dniu 5.10.2023r. zorganizowano kolejne spotkanie edukacyjne z seniorami w Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Wałbrzychu. Spotkanie miało na celu poinformowanie seniorów o zagrożeniach oraz sposobie radzenia sobie z sytuacjami wyłudzeń środków finansowych, oszustw przez telefon, oraz spotkań na swojej drodze osób zagrażających bezpieczeństwu. W czasie konwentu policjant II Komisariatu Policji przedstawił ofertę pomocową, sposoby reagowania w sytuacji zagrożenia, przekazał telefony kontaktowe do dzielnicowych, odpowiedział na nurtujące pytania osób zgromadzonych. Zgromadzenie miało charakter edukacyjny, integracyjny. Pomimo wielu akcji informujących o zagrożeniach związanych z itp. wyłudzeniem pieniędzy duża grupa seniorów przyznała, że nie posiadali szczegółowej wiedzy jak radzić sobie w sytuacji zagrożenia.

W dniu 12.10.2023r. firma Medical Trans Polska z inicjatywy pracowników socjalnych gościła w Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Ratownicy przeprowadzili edukacyjne spotkanie dotyczące pierwszej pomocy. Liczna grupa Seniorów czynnie uczestniczyła w ćwiczeniach na fantomach oraz obsłudze AED. Spotkanie zgromadziło okolicznych mieszkańców, w tym dzieci. Jego walory edukacyjne były bezcenne i ściśle związane z zapewnieniem bezpieczeństwa i nauki mechanizmów przydatnych podczas udzielania pierwszej pomocy.

W dniu 8.11.2023 r. w Radzie Wspólnoty Samorządowej Nowe Miasto miało miejsce spotkanie Klubu Seniora. W spotkaniu uczestniczyli pracownicy socjalni Ośrodka. Celem działania było upamiętnienie zbliżającego się Narodowego Święta Niepodległości oraz kultywowanie postaw patriotycznych. Podczas spotkania wspólnie wykonaliśmy kotyliony okolicznościowe, towarzyszyła nam miła oraz przyjazna atmosfera.

W dniu 9.11.2023 r. pracownicy Ośrodka oraz wałbrzyskich domów pomocy społecznej zorganizowali spotkanie w Wałbrzyskim Ośrodku Kultury w dzielnicy Piaskowa Góra Klubu Seniora „Mela” z Medical Trans Polska. Celem spotkania była edukacja z zakresu pierwszej pomocy przekazana w sposób praktyczny i zrozumiały. Omawiane były sytuacje zagrażające życiu i nagłe przypadki oraz sposoby prawidłowego reagowania na nie. Seniorzy mieli możliwość ćwiczenia przeprowadzania Resuscytacji – Oddechow Krążeniowej na fantomach. Prezentowane było również urządzenie AED wraz z instrukcją obsługi i możliwością jego zastosowania.

W dniu 15.11.2023 r. roku w RWS Nowe Miasto odbyło się kolejne spotkanie Klubu Seniora. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Policji z Komisariatu Policji II w Wałbrzychu i pracownicy socjalni Ośrodka. Spotkanie odbyło się w formie dyskusji na temat bezpieczeństwa seniorów w miejscu zamieszkania i poza nim. Seniorzy od przedstawicieli wałbrzyskiej Policji uzyskali porady i cenne informacje w obszarze bezpieczeństwa. Otrzymali materiały informacyjne wraz z numerami telefonów alarmowych.

W dniu 16.11.2023r. Odbyło się kolejne „Czwartkowe spotkanie przy kawie” w Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Seniorzy otrzymali pomoc i wsparcie ze strony psychologa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, który omówił sposoby radzenia sobie z problemami wieku starczego. Seniorzy otrzymali praktyczne metody postępowania jak zadbać o swoją kondycję psychiczną oraz jak rozwijać swoje funkcje poznawcze. Poruszany był również temat radzenia sobie z bieżącymi problemami życia codziennego, wprowadzania drobnych zmian w funkcjonowaniu, które dają seniorom możliwość dobrego – zdrowego życia.

W dniu 23.11.2023r. podczas kolejnego „Czwartkowego spotkania przy kawie” w Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów psycholog MOPS poprowadził warsztaty oddechowe. Przedstawił również alternatywne formy dbania o zdrowie, informował jak zmieniać nieprawidłowe nawyki oraz edukował w zakresie radzenia sobie ze stresem. Seniorzy mieli okazję przekonać się w praktyce jak ważny jest oddech, który niweluje stres i pozwala odzyskać wewnętrzny spokój.

W dniu 30.11.2023r. podczas spotkania „Czwartkowe spotkanie przy kawie” tematem była pomoc prawna. Uczestnicy spotkania uzyskali odpowiedź na wiele pytań z zakresu prawa. Poruszane były tematy dotyczące rozwodów, podziałów majątków, spadków, darowizn i wiele innych. Obecne osoby otrzymały również informację gdzie w Wałbrzychu mogą uzyskać darmową pomoc prawną.

W dniu 6.12.2023r. w budynku przy ul. Przywodnej odbyło się spotkanie z Mikołajem dla mieszkańców dzielnicy Stary Zdrój. Lokalni mieszkańcy zaangażowali się w przygotowanie poczęstunku dla dzieci. Z własnej inicjatywy przygotowali ciepłe kakao oraz owoce. Dzieci mogły spędzić miłe popołudnie wraz z rodzicami. Dzięki współpracy z Fundacją Kids Tech, zostały wypożyczone klocki oraz ścianki. Młodzi ludzie wykazali się dużą kreatywnością i mieli ogromną radość z możliwości twórczej zabawy. Pomocne Elfy i pani Mikołajowa z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zadbały, aby zabawa przebiegała sprawnie, a najmłodszy mogli bawić się bezpiecznie. Mieszkańców odwiedził Mikołaj z lokalnego „Stowarzyszenia Przyjazny Stary Zdrój”.

W dniu 7.12.2023r. we współpracy z Strażą Miejską w Wałbrzychu pracownicy socjalni zorganizowali i przewieźli drzewko świąteczne z Nadleśnictwa Wałbrzych do mieszkańców Domu Pomocy Społecznej przy ul. Zachodniej. W dniu 8.12.2023r. wraz z mieszkańcami dzielnicy Stary Zdrój, Sobięcín, dziećmi z szkoły nr 17, mieszkańcami i pracownikami domu pomocy społecznej wspólnie przygotowali dekoracje i ubrali choinkę. Jeden z mieszkańców przebrał się za Mikołaja. Razem spędzony czas połączył pokolenia i przybliżył do okresu Świąt Bożego Narodzenia.

W dniu 13.12.2023 r. w Klubie Seniora w dzielnicy Nowe Miasto odbyło się spotkanie klubowiczów i pracowników socjalnych. Było to spotkanie, związane ze zbliżającymi się Świątami Bożego Narodzenia. Podczas spotkania śpiewano kolędy i składano życzenia.

W dniu 18.12.2023 r. na zaproszenie Dyrektora PSP 22 w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 4 w Wałbrzychu Klub Seniora Nowe Miasto i pracownicy socjalni uczestniczyli w Jasełkach przedstawionych przez dzieci z kl. III.

Wszystkie powyższe działania miały jeden wspólny cel – zainicjowanie spotkań osób mieszkających najczęściej w bliskiej odległości od siebie i zaproszenie na nie osób, które nie uczestniczą w życiu społecznym, rzadko wychodzą z domu, nie wiedzą jak nawiązać kontakt i skorzystać z miejskiej oferty pomocowej. Do wspólnego działania zapraszano przedstawicieli instytucji, fundacji oraz szkół. W trakcie działań kładziono nacisk na omawianie i zwracanie uwagi na ważne problemy społeczne takie jak na przykład samotność, współpraca, umiejętność rozwiązywania problemów lokalnych, wrażliwość na drugiego człowieka, problemy wynikające z uzależnień, długotrwałego i przewlekłego chorowania, niepełnosprawność. Siła jednostki jest często uzależniona od jej otoczenia, w związku z tym z sukcesem udało się zaktywizować grupę osób całkowicie wykluczonych społecznie do cyklicznego uczestniczenia w spotkaniach. Jednocześnie każda z osób miała możliwość z bezpłatnego korzystania z pomocy psychologicznej MOPS oraz zostać objęta różnymi formami wsparcia usługowego.

IV. System opieki nad osobami niepełnosprawnymi oraz starszymi

4.1. Praca socjalna

Praca socjalna z osobami starszymi to działania podejmowane przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej polegające na wzmacnianiu dobrostanu osoby starszej w tym utrzymywanie, wspieranie i poszerzanie niezależności osobistej oraz aktywności poprzez wzmacnianie jej zdolności sprawczej. W Wałbrzychu liczba osób w wieku senioralnym systematycznie zwiększa się, wobec tego pracownicy socjalni koncentrowali swoje działania w zakresie rozeznawania ich potrzeb i udzielania możliwie najbardziej efektywnej pomocy. Opis działań w dzielnicach miasta przedstawiono poniżej.

W dzielnicach Podzamcze oraz Piaskowa Góra niezbędna była współpraca pracowników socjalnych działów ds. diagnozy i pomocy społecznej oraz pogłębionej pracy socjalnej. Wspólne wejścia w środowisko usprawniały przepływ informacji, decyzje podejmowane były wspólnie, pracownicy socjalni dzielili się obowiązkami. W roku 2023 częstym działaniem było niezwłoczne objęcie usługami opiekuńczymi. W dzielnicach zamieszkuje wielu seniorów, w związku z tym pracownicy socjalni podejmowali bardzo często działania związane przede wszystkim ze sprawnym nawiązaniem kontaktów z lekarzem, pielęgniarką środowiskową, pomocy w zakupie leków.

Anonimowość dzielnicy i brak wcześniejszych zgłoszeń ze środowiska powodowało, że często podczas interwencyjnych działań pracownika osoba wymaga natychmiastowej interwencji lekarza psychiatry. W związku ze złym stanem zdrowia konieczne było również w przypadku kilku osób w wieku senioralnym skierowanie wniosku do sądu o przymusowe leczenie psychiatryczne lub do prokuratury o rozważenie wniosku o ubezwłasnowolnienie. Praca socjalna z osobami starszymi i zależnymi polegała również na motywowaniu do leczenia, rozmowach wspierających oraz motywujących do zmiany – w zależności od problemu, często osoby te nie wyrażały zgody na usługi opiekuńcze mając trudności w samodzielnym funkcjonowaniu. Praca socjalna opiera się na budowaniu zaufania, zawiązaniu relacji w celu poprawy funkcjonowania osób starszych i samotnych.

W dzielnicach Szczawienko, Lubiechów, Poniatów oraz Rusinowa praca socjalna z osobami starszymi polega głównie na umawianiu w razie potrzeby wizyty lekarskiej, zorganizowaniu pomocy sąsiedzkiej, asystenta osoby niepełnosprawnej, udzielaniu informacji o ofercie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej itp. wsparcie w formie usług opiekuńczych. Część osób starszych uczestniczy w Korpusie Wsparcia Seniorów – są objęci pomocą w formie opasek bezpieczeństwa. Dzielnice usytuowane są na obrzeżach miasta, w związku z tym niektóre osoby miały duże trudności w sprawnym dotarciu do lekarza, posiadanie opaski zwiększało u mieszkańców dzielnic poczucie bezpieczeństwa.

W starszych dzielnicach miasta tj. Starym Zdroju, Sobięcinie, Białym Kamieniu, Nowym Mieście, Śródmieściu oraz Podgórzu praca socjalna skierowana do osób starszych, dotyczyła głównie szybko postępującego procesu starzenia się, co skutkowało wieloma negatywnymi zmianami w ich życiu, zarówno w sferze biologicznej, psychicznej, społecznej oraz ekonomicznej. Ze względu na obniżenie ich sprawności fizycznej i umysłowej organizmu konieczne było wdrażanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Nawiązano również współpracę z Fundacją na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Feniks. Szybki sposób reagowania pracowników socjalnych na zgłoszenia wpływające ze Specjalistycznego Szpitala im dr A. Sokołowskiego w Wałbrzychu, reakcje najbliższego otoczenia tj. sąsiadów bądź

rodziny pozwoliły wielokrotnie uniknąć sytuacji zagrażających bezpieczeństwu i życiu tych osób. Praca socjalna z osobami starszymi głównie ukierunkowana była na to, aby osoby te jak najdłużej utrzymały samodzielność życiową. Ważne było zapobieganie osamotnieniu, izolacji społecznej, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych.

Seniorzy dzielnicy Sobięcin często wymagali pomocy w kontakcie z lekarzem i przychodniami zdrowia tym bardziej, że w dzielnicy została zlikwidowana Przychodnia Zdrowia „Zdrowy Sobięcin”. Seniorzy cenili wsparcie emocjonalne i czas, który został im poświęcany przez pracownika socjalnego. Niekiedy nawet domagali się wizyt z powodu samotności i potrzeby kontaktu z drugim człowiekiem. Organizowane było też wsparcie w najbliższym otoczeniu, głównie poprzez angażowanie w pomoc sąsiadów, odnowienie starych znajomości choćby w formie kontaktu telefonicznego. Seniorom były też przedstawiane zasady korzystania z usług opiekuńczych.

W Domu Pomocy Społecznej przy ul. Zachodniej zostały przeprowadzone we współpracy z Zespołem Szkolno-Przedszkolnym nr 1 cykliczne działania środowiskowe – wspólne ubieranie choinki, śpiewanie kolęd., spotkania edukacyjne. Z podobną inicjatywą wychodziły Filie Biblioteki Pod Atlantami w poszczególnych dzielnicach. Pracownicy socjalni uczestniczyli w spotkaniach, informowali o nich seniorów, pomagali w transporcie

Osoby starsze w większości samotne wykazywały bardzo dużą nieufność, były ostrożne w podejmowaniu decyzji co do proponowanych form pomocy, często potrzebowały towarzystwa oraz czasu do zastanowienia. Często poprzez rozeznanie środowiska, rozmowy z sąsiadami osoby te zostawały objęte pomocą w ramach Korpusu Wsparcia Seniorów, pomocy wolontariuszy, pomocy Działu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w formie asystentów osoby niepełnosprawnej, dopłat do pieluchomajtek, kontaktów ze sklepami medycznymi, pomocy w składaniu wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych, utrzymywanie kontaktu z ZUS, odbieranie zaświadczeń o dochodach bądź nieformalnej pomocy sąsiedzkiej zainicjowanej przez pracowników socjalnych. Seniorzy byli włączani w życie społeczności lokalnej. W roku 2023 osoby starsze brały udział w prowadzonych działaniach środowiskowych, otrzymywały pomoc w ramach programu Caritas, poczęstunku wigilijnego organizowanego przez Hotel Maria, paczek świątecznych, pomocy w robieniu zakupów oraz innej świadczonej przez wolontariuszy.

W obszarze pracy socjalnej z osobami starszymi oraz zależnymi istniała potrzeba kompleksowego wsparcia, która obejmowała różnorodne aspekty ich życia. Jednym z kluczowych obszarów działań było tworzenie spersonalizowanego planu wsparcia. Ten plan uwzględniał indywidualne potrzeby i cele osoby starszej czy zależnej. Przy wspieraniu jej w ubieganiu się o świadczenia socjalne, takie jak emerytury, renty czy inne formy wsparcia finansowego. W codziennym funkcjonowaniu starano się zapewnić wielu mieszkańcom dostęp do odpowiedniej opieki zdrowotnej, motywując do korzystania z konsultacji specjalistycznych, w nielicznych przypadkach koordynując wizyty lekarskie i monitorując leczenie.

W obszarze relacji społecznych podejmowano działania, zmierzające do rozwijania kontaktów społecznych osób starszych inicjując ich udział w aktywnościach społecznych, klubach seniora, co miało na celu zapobieganie izolacji społecznej.

Kluczowe stało się monitorowanie sytuacji danej osoby i dostosowywanie planu wsparcia do ewentualnych zmian w jej potrzebach czy zdrowiu. Wówczas pełniono rolę edukatora, dostarczając informacji na temat dostępnych świadczeń, programów pomocy oraz edukując osoby starsze i ich rodziny na temat praw i obowiązków, form zaspokojenia

podstawowych potrzeb oraz form opieki całodobowej. Całość kompleksowych działań miała na celu tworzenie warunków do godnego i aktywnego życia dla osób starszych.

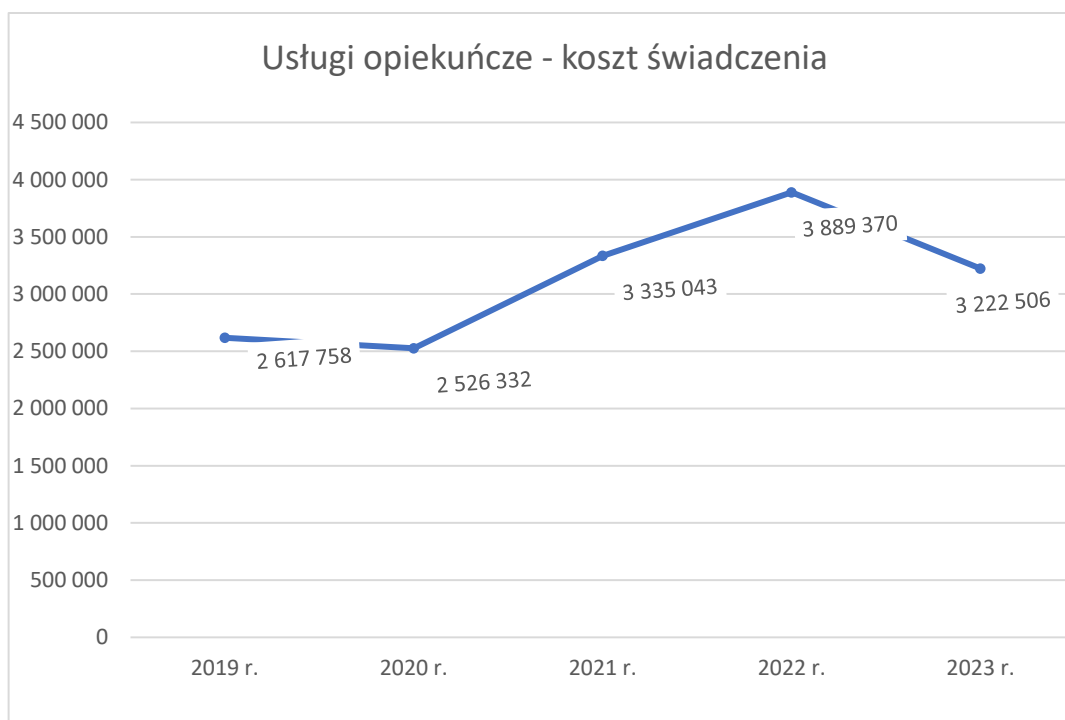
4.2. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Usługi te mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Podopieczni Ośrodka korzystali z usług w wymiarze od 2 do 8 godzin dziennie w zależności od ich sytuacji zdrowotnej oraz zdolności do samoobsługi. Wydatki na usługi opiekuńcze podlegały zwrotowi w całości lub części, jeżeli dochód na osobę w rodzinie przekraczał kwotę kryterium dochodowego określonego w ustawie i były zgodne z zasadami ustalonymi Uchwałą Rady Miejskiej Wałbrzycha, która ma kompetencję do określenia szczegółowych warunków przyznania i odpłatności za usługi oraz warunków zwalniania z tych opłat. Koszt usług wynikał z postępowania przetargowego, w którym wyłoniony został realizator usług.

Usługi opiekuńcze w 2023 roku realizowane były przez wyłonioną w drodze przetargu firmę MG Partner. Cena usług wynosiła od 1 stycznia 2023 roku 28,80 zł za jedną godzinę pracy bez względu na dzień tygodnia i wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 1,87 zł. Ogółem pomocą usługową w trakcie roku objęto 290 osób na kwotę 3 222 506 zł, która na przestrzeni kilku lat znacząco wzrosła w stosunku do ilości osób korzystających z tej formy wsparcia. Wynika to z faktu, że kształt obecnych przepisów nie daje żadnej elastyczności w sposobie naliczania dochodu oraz możliwości odliczania od niego faktycznych i istotnych wydatków. Jednocześnie określone ustawą progi dochodowe, które od 1 stycznia 2022 roku wynoszą 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 600 zł dla osoby w rodzinie oraz minimalne wynagrodzenie, które od 1 stycznia 2023 roku wynosiło 3600 zł, spowodowały wzrost kosztów odpłatności za usługi. Uwzględniając rosnące potrzeby mieszkańców Wałbrzycha i konieczność udzielania im wsparcia pracownicy socjalni podejmowali indywidualne działania zmierzające do zaangażowania w świadczenie pomocy rodziny oraz środowiska lokalnego, przez co ilość osób objętych świadczeniem w formie usług opiekuńczych w 2023 roku spadła.

Sposób realizacji usług był na bieżąco monitorowany przez pracowników oraz wewnętrzną kontrolę. Wykonawca pozostawał w stałym kontakcie z pracownikami MOPS, został ponadto zobowiązany do składania specjalnych raportów drogą mailową uwzględniających informacje dotyczące sytuacji w środowiskach oraz z podjętych działań.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były w 4 rodzinach dla 3 dzieci z zaburzeniami rozwojowymi oraz 2 osób dorosłych przez osoby fizyczne, z którymi Ośrodek zawarł stosowne umowy oraz BBR Consulting. Pełny koszt realizacji usług finansowany był z budżetu państwa w wysokości 215 136 zł.

4.3. Sieć lokalnych Dziennych Domów Pomocy

Od listopada 2014 roku, przy ul. Kasztelańskiej działa Dzienny Dom Pomocy, utworzony w ramach Rządowego Programu „Senior Wigor”. Placówka dostosowana jest do pobytu 20 osób w wieku senioralnym, którym zapewnia się wyżywienie, zajęcia rehabilitacyjne, kulturalne, terapeutyczne. W godzinach wieczornych, w DDP działa Klub Seniora skupiający mieszkańców pobliskich dzielnic. Dzienny Dom Pomocy jest placówką filialną Domu Seniora Rusinowa.

Od stycznia 2020 roku funkcjonuje drugi w mieście Dzienny Dom Pomocy Senior Plus. Punkt powstał na parterze kamienicy przy ul. Niepodległości 78 w dzielnicy Podgórze. Remont wykonano dzięki wsparciu finansowemu z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu Senior+ oraz wkładowi własnemu gminy. Na potrzeby seniorów przygotowano zaplecze w postaci dużej Sali ogólnej, kuchni i sanitariatów, a także gabinetu pielęgniarstwa. W ramach pobytu seniorzy mają zapewnioną opiekę przez 8 godzin od poniedziałku do piątku, dostęp do specjalistów oraz dwa posiłki. Na potrzeby seniorów zatrudniono terapeutę zajęciowego, animatorów kultury, rehabilitanta, fizykoterapeutę, a także pielęgniarkę. Docelowo w powstałych pomieszczeniach dostosowanych do potrzeb osób starszych może spędzić czas 40 seniorów z Wałbrzycha.

4.4. Domy Pomocy Społecznej

Do domów pomocy społecznej kierowane są osoby, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności nie mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku, a dla których

zapewniana przez rodzinę lub Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej opieka jest niewystarczająca.

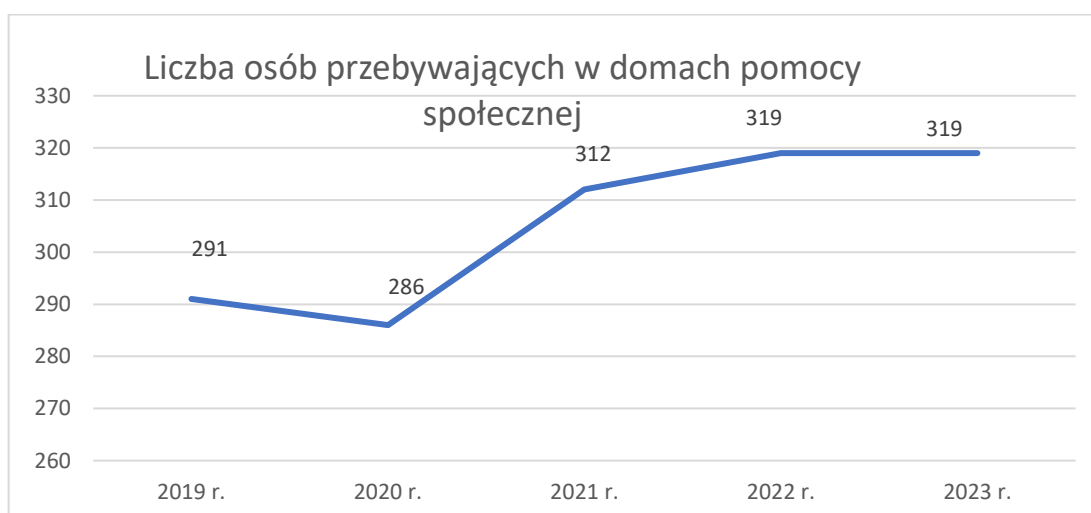
W 2023 roku działania podejmowane przez pracowników socjalnych miały na celu udzielenie wsparcia osobom wymagającym pomocy w zaspokajaniu ich niezbędnych potrzeb przy wykorzystywaniu wszystkich możliwości pomocy środowiskowej. W przypadku braku takiej możliwości oraz w sytuacji gdy stan zdrowia osób ustalony na podstawie opinii lekarskich nie rokował na wyzdrowienie, a pozostanie w miejscu zamieszkania stanowiłoby dla nich zagrożenie dla zdrowia lub życia, pracownicy proponowali możliwość skorzystania z zasobów instytucjonalnych tj. ośrodków wsparcia oraz domów pomocy społecznej.

W zakresie działań realizowanych przez pracowników w szczególności wpisane jest kierowanie, umieszczanie i ustalanie opłat za pobyt w domach pomocy społecznej.

W 2023 roku w domach pomocy społecznej przebywały 319 osoby w tym: w tym 73 osoby z zaburzeniami psychicznymi, 58 osób z upośledzeniem umysłowym. W okresie sprawozdawczym w domach pomocy społecznej umieszczono 32 mieszkańców Wałbrzycha. W tym czasie zmarło w domach pomocy społecznej 39 osób, zrezygnowało z pobytu 5 osób. Do domów kierowane były osoby wymagające całodobowej opieki, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności nie mogły funkcjonować samodzielnie w codziennym życiu i nie można im było zapewnić pomocy w formie usług opiekuńczych, są to jedynie osoby wymagające całodobowej opieki oraz 11 osób skierowanych na podstawie postanowienia Sądu lub wniosku opiekuna prawnego w przypadku osób całkowicie ubezwłasnowolnionych. W związku z koniecznością pilnego udzielenia pomocy 1 osobę umieszczono w domu pomocy społecznej dla osób starszych i przewlekle somatycznie chorych poza Wałbrzychem.

W okresie do 2020 roku liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej pozostawała na podobnym poziomie. W 2021 roku liczba ta znacząco wzrosła i wyniosła 312 osób. Od tego okresu utrzymuje się na tym samym, wysokim poziomie.

Omawiane dane liczbowe obrazuje poniższy wykres.

Na terenie miasta Wałbrzych funkcjonują 3 domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych oraz przewlekłe somatycznie chorych. Oferują one łącznie 127 miejsc.

➤ Dom Pomocy Społecznej przy ul. Zachodniej 17; do 31.12.2023 r. prowadzony był przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi z siedzibą władz prowincjonalnych w Poznaniu i przeznaczony był dla 48 osób. Działał na podstawie umowy zawartej z Gminą Wałbrzych. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca wynosił w 2023 roku 5 979,99 zł. W 2023 roku umieszczono w nim 6 mieszkańców Wałbrzycha tj. 4 kobiety i 2 mężczyzn. W związku ze zmianą organu prowadzącego, którym od 2024 roku będzie Gmina Wałbrzych oraz koniecznością dostosowania ilości mieszkańców do możliwości nowej siedziby, która zgodnie z obowiązującymi wymogami będzie przeznaczona dla 40 osób, od września 2023 r. nie kierowano nowych mieszkańców. W związku z tym liczba osób przebywających w domu na dzień 31.12.2023 r. wyniosła 42. Planowany termin przeniesienia placówki do remontowanego budynku przy ul. II Armii wyznaczono w drugim kwartale 2024 r.

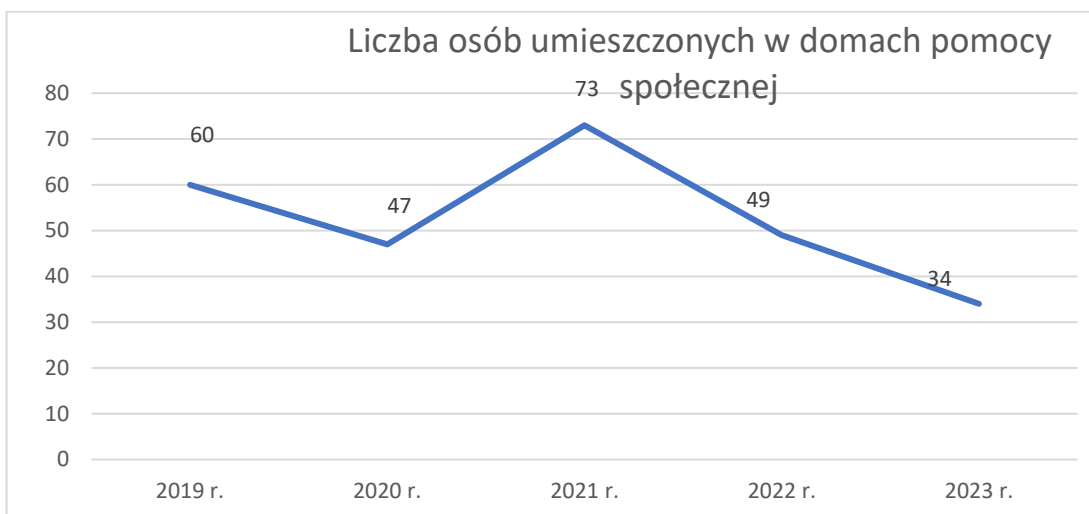
➤ Dom Seniora Rusinowa przy Osiedlu Górniczym 19A przeznaczony jest dla 49 osób – kobiet i mężczyzn. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca wynosił 5 702,48 zł. W 2023 roku umieszczono w nim łącznie 10 mieszkańców Wałbrzycha, w tym 7 kobiet i 3 mężczyzn. Na dzień 31.12.2023 r. w placówce przebywało 48 mieszkańców ze względu na zgon mieszkanki w dniu 25.12.2023 r.

➤ Dom Seniora Biały Kamień przy ul. Andersa 162A otwarty w maju 2021 roku jest stacjonarną placówką pobytu, koedukacyjną, przeznaczoną dla 30 osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekłe somatycznie chorych. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca wynosił 6 686,54 zł. W 2023 roku umieszczono w nim łącznie 5 kobiet.

Zakres usług każdego z wałbrzyjskich domów jaki jest świadczony na rzecz swoich mieszkańców ma na celu zabezpieczenie ich potrzeb bytowych poprzez zapewnienie miejsca zamieszkania, wyżywienia, niezbędnej odzieży i obuwia oraz utrzymania czystości. W zakresie usług opiekuńczych udzielana jest pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, pomoc w pielęgnacji oraz załatwianiu spraw osobistych.

Domy Pomocy Społecznej	Umieszczeni w 2023 r.	Zgony lub rezygnacje	Stan na 31.12.2023 r.	Osoby oczekujące
Domy pomocy społecznej w Wałbrzychu				
DPS Dom Seniora	12	12	48	6
DPS Biały Kamień	4	5	30	
DPS na ul. Zachodniej	6	12	42	
Inne domy pomocy społecznej poza Wałbrzychem				
Dla osób somatycznie chorych, starszych	1	6	30	2
Dla osób z zaburzeniami psychicznymi	7	7	72	6
Dla osób z upośledzeniem umysłowym	2	1	41	
Dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelekt.	2	1	15	0
Razem	34	44	278	14

W 2023 roku w domach pomocy społecznej przebywało 319 osób, w tym 72 osoby z zaburzeniami psychicznymi, 41 osób z upośledzeniem umysłowym, 15 osób umieszczonych w domach dla małoletnich dzieci z upośledzeniem umysłowym. W okresie sprawozdawczym w domach pomocy społecznej umieszczono 34 mieszkańców Wałbrzycha. W tym czasie zmarło w domach pomocy społecznej 39 osób, zrezygnowało z pobytu 5 osób. Do domów kierowane były wyłącznie osoby wymagające całodobowej opieki, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności nie mogły funkcjonować samodzielnie w codziennym życiu i nie można im było zapewnić pomocy w formie usług opiekuńczych, są to jedynie osoby wymagające całodobowej opieki oraz 11 osób skierowanych na podstawie postanowienia Sądu lub wniosku opiekuna prawnego w przypadku osób całkowicie ubezwłasnowolnionych.

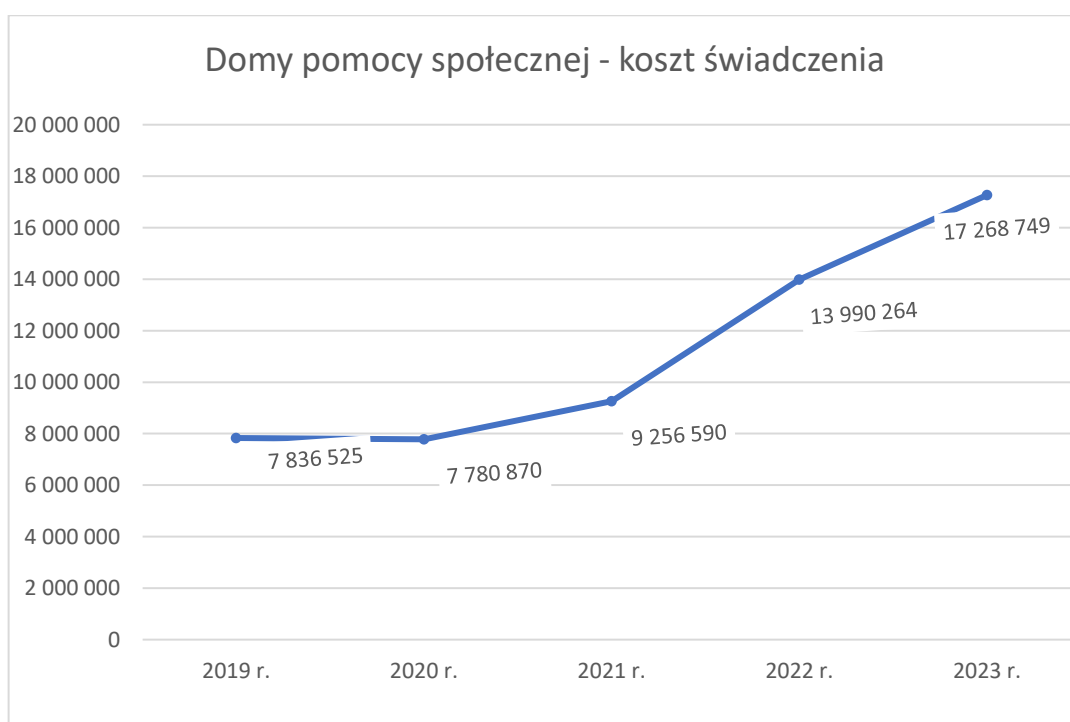
Poniższy wykres obrazuje, że liczba osób oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej na dzień 31.12.2023 r. pozostaje na bardzo podobnym poziomie jak w roku ubiegłym.

Ośrodek, ze względu na niewystarczające środki finansowe, stara się maksymalnie długo zapewniać pomoc usługową w miejscu zamieszkania lub zapewniać miejsce w mieszkaniach wspomaganych. Łączny koszt pobytu w domach pomocy społecznej w Gminie Wałbrzych wyniósł 17 268 749,17 zł i wzrósł w stosunku do ubiegłego roku o 3 278 484,74 zł. Wzrost wysokości wydatków na pobyt pensjonariuszy spowodowany jest zwiększeniem kosztów utrzymania osób w domach pomocy społecznej.

Koszty utrzymania w poszczególnych DPS oraz kierowane osób ubogich z niskim dochodem spowodowało, że średni miesięczny koszt dopłaty do każdej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej w 2023 r. wyniósł 4 511 zł i wzrósł w stosunku do 2022 roku o 857zł. Wynika z tego, że większość kosztów pobytu w domach pomocy społecznej ponosi gmina, a nie mieszkańcy.

Poniższy wykres obrazuje systematyczny wzrost kosztów pobytu mieszkańców Wałbrzycha w domach pomocy społecznej.

4.5. Mieszkania wspomagane

Zgodnie ze zmianą ustawy o pomocy społecznej od dnia 1 listopada 2023 roku zmianie uległa nazwa mieszkań chronionych. Z uzasadnienia projektu ustawy wynika, że wprowadzenie nowej formy mieszkań wspomaganych jest zgodne z kierunkami Strategii rozwoju usług społecznych przyjętej uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2023 r. Wprowadzone zmiany założyły odejście od nazewnictwa mieszkań określanych jako „chronione” i zmianę ich formuły. Nazwa „mieszkania chronione” zastąpiono nazwą „mieszkania wspomagane”. Zmiana spowodowana była negatywnym odbiorem nazwy przez środowisko osób z niepełnosprawnościami.

Mieszkania wspomagane tworzą warunki do prawidłowego przebiegu procesu usamodzielnienia, zapewniają możliwość samodzielnego funkcjonowania w środowisku

otwartym i stwarzają możliwość integracji ze społecznością lokalną przy jednoczesnym wsparciu specjalistów, prowadzonej pracy socjalnej oraz usług bytowych. Wsparcie w mieszkaniach wspomaganych jest przyznawane na czas określony, a w przypadku osób, które posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a także w szczególnie uzasadnionych przypadkach w stosunku do innych osób – może zostać przyznane na czas nieokreślony.

Mieszkania wspomagane prowadzone były w 2023 roku przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu przy ul. Ogrodowej 2a. Było to 7 mieszkań dla 23 osób. Pobyt w mieszkaniu mógł być przyznany osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebowała wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagała usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającą pieczę zastępczą. Mieszkania wspomagane są formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub pobytu w okresie oczekiwania na umieszczenie w placówkach typu dom pomocy społecznej, zakład opiekuńczo-leczniczy itp.

W 2023 roku z pobytu w mieszkaniach skorzystało 57 osób w tym 21 kobiet i 36 mężczyzn.

W ramach podejmowanych działań, 13 osób zostało umieszczonych w domach pomocy społecznej, 3 osoby nadal oczekują na umieszczenie. Przeprowadzono 71 konsultacji psychologicznych, 3 osoby powróciły do poprzedniego środowiska, na skutek poprawy sytuacji zdrowotnej oraz rodzinnej. 10 osób objęto wsparciem i uczestnictwem w ramach projektu „Nie emigruję – tu żyję” dzięki czemu uzyskały dodatkowe kompetencje i umiejętności niezbędne do samodzielnego funkcjonowania.

Usługi bytowe wszystkim mieszkańcom świadczyła Spółdzielnia Socjalna Nasze Wsparcie.

Mieszkania wspomagane					
Rok	Liczba osób przebywających w mieszkaniu	Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej	Liczba osób uczestnicząca w projektach unijnych	Liczba konsultacji psychologicznych	Liczba osób powracających do środowiska
2019	40	5	0	8	1
2020	60	15	0	19	1
2021	63	19	0	91	1
2022	57	19	6	91	1
2023	57	13	10	71	3

Wydatki ponoszone w ramach realizowanego zadania dotyczą wynagrodzenia dla 1 pracownika socjalnego zajmującego się opieką i nadzorem nad osobami przebywającymi w placówce, ponadto koszty związane z eksploatacją budynku tj. opłat za energię, gaz, wodę i ścieki, ogrzewanie centralne oraz wszelkie przeprowadzanych drobnych napraw oraz

remontów. Ponadto, realizacje usług bytowych realizowanych przez Spółdzielnię Socjalną „Nasze Wsparcie” dla mieszkańców mieszkań chronionych wspieranych/wspomaganych.

Zadanie w całości finansowane ze środków własnych gminy.

4.6. Realizacja Programu Korpus Wsparcia Seniorów – opaski bezpieczeństwa

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w roku 2023 po raz kolejny przystąpił do realizacji Programu „Korpus Wsparcia Seniorów”. Adresatami projektu realizowanego w okresie od 1.01.2023 r. do 31.12.2023 r. byli seniorzy w wieku 65 lat i więcej, którzy mają problem z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na wiek oraz stan zdrowia. Program finansowany z dwóch źródeł: środków własnych gminy w kwocie 331.943,12 zł oraz dotacji z budżetu państwa 198.221,60 zł.

W ramach programu realizowane były dwa moduły.

Moduł I

Wsparcie społeczne

Celem Modułu I było zapewnienie wsparcia seniorom w wieku 65 lat i więcej, poprzez świadczenie usług wynikających z rozeznanych na terenie gminy potrzeb mieszkańców. Na terenie miasta Wałbrzycha w 2022 roku zdiagnozowano potrzeby u 3298 seniorów. W oparciu o powyższe dane pracownicy socjalni w 11 dzielnicach Wałbrzycha w ramach KWS na rok 2023, dotarli do najbardziej potrzebujących seniorów, u których zostały określone indywidualne potrzeby za pomocą specjalnie przygotowanego do tego celu kwestionariusza badawczego pn. „Portret seniora”. Następnie zostały określone cele oraz plany pomocy, polegające min. Na:

- ułatwieniu dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej (umawiano wizyty lekarskie, towarzyszą podczas wizyt u lekarza) – realizowano pracę socjalną (pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, administracyjnych, zorganizowaniu usług opiekuńczych i sąsiedzkich),

- udzielano wsparcia psychologicznego (informowano o „telefonie zaufania” dla seniorów, w tym Wałbrzyskim Telefonie Senioralnym, pomagano w umawianiu wizyt do specjalistów w szczególności psychologa, prawnika),

- udzielano wsparcia w czynnościach dnia codziennego (towarzyszono na spacerach, pomagano w wyprowadzaniu psów oraz w drobnych czynnościach).

Ogółem z różnych form pomocy skorzystały 354 osoby.

Lokalny System Wsparcia Seniorów

Aby włączyć seniorów w życie lokalnej społeczności utworzyliśmy lokalną koalicję, do której zaprosiliśmy przedstawicieli lokalnych instytucji, organizacji pozarządowych, jak również wolontariuszy. Spotkania miały charakter warsztatowy i odbywały się w siedzibie wałbrzyskiego MOPS-u. Ich celem było nawiązanie współpracy oraz wypracowanie konkretnych działań pomocowych. Lokalnym systemem wsparcia udało się objąć 165 seniorów, którzy mogli dalej funkcjonować w swoim środowisku lokalnym i przedwcześnie nie trafić do instytucjonalnego systemu wsparcia (itp. DPS).

Współpraca z organizacjami

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w ramach działań związanych z Korpusem Wsparcia Seniorów, podpisał porozumienie dotyczące współpracy ze Stowarzyszeniem mali bracia Ubogich, które jest członkiem Międzynarodowej Federacji mali bracia Ubogich – International Federation of the Little Brothers of the Poor.

Stowarzyszenie realizuje Program „OBECNOŚĆ”, który jest zorganizowanym wolontariatem towarzyszącym, polegającym na regularnych odwiedzinach wolontariuszy w domach osamotnionych seniorów, min. Raz w tygodniu na min. 2 godziny. Wizyty upływają na rozmowach, wspólnym słuchaniu muzyki lub wspólnym wyjściu na spacer – czyli odwiedziny wyglądają tak, jak zwykle wyglądają odwiedziny przyjaciół lub spotkania towarzyskie. Wolontariusz może seniorowi czytać, mogą wspólnie realizować pasje czy zainteresowania, dzielić się nimi, zachęcać do poznawania siebie nawzajem. Na dzień 31.12.2023 roku czterech seniorów zostało objętych wsparciem wolontariusza w programie „Obecność”.

Moduł II

Drugi moduł miał za zadanie zapewnić seniorom dostęp do tzw. „Teleopieki”, która miała na celu poprawienie bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania. W przypadku, gdy senior czuł niepokojące objawy dotyczące stanu zdrowia wciskał przycisk SOS na opasce bezpieczeństwa, który powodował wysłanie sygnału do centrum alarmowego. W sytuacji upadku, opaska automatycznie łączyła się z ratownikiem medycznym, przekazując także informację o miejscu zdarzenia oraz wynikach parametrów życiowych – tętna i saturacji, ratownik dokonywał oceny aktualnej sytuacji. Dzięki zamontowanemu w opasce modułowi komunikacji, pacjent mógł bezpośrednio rozmawiać z ratownikiem przez opaskę. Nie potrzebował żadnego dodatkowego urządzenia czy telefonu. W zależności od stanu zdrowia pacjenta, ratownicy mogli podjąć decyzję o wezwaniu zespołu ratownictwa medycznego, powiadomieniu osób bliskich, lub konieczności odbycia wizyty u specjalisty czy edukacji prozdrowotnej.

Moduł II realizowało 11 pracowników socjalnych. W edycji Korpusu Wsparcia Seniorów na rok 2023 zakupiono dodatkowo 210 „opasek bezpieczeństwa”, co dało łączną liczbę 400 opasek działających na terenie miasta. W okresie sprawozdawczym wykonano 837 wszystkich połączeń z dyspozytorami teleopieki. Przycisk SOS został wciśnięty 282 razy, z czego 22 zgłoszenia zakończyły się wezwaniem służb ratowniczych. Pozostałe zgłoszenia zakończyły się udzieleniem wsparcia w zależności od sytuacji itp. poprzez udzielenie wsparcia emocjonalnego lub poproszenie o interwencję kogoś z jego najbliższego otoczenia (rodzinę, sąsiadów, opiekunów).

Działania promocyjno – informacyjne

W ramach promocji programu Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2023 podjęto następujące działania:

- Koordynator programu w dniu 02.03.2023 r. wziął udział w posiedzeniu Wałbrzyskiej Rady Seniorów, gdzie poinformował o możliwościach pomocy seniorom w ramach programu Korpus Wsparcia Seniorów,
- w dniu 21.09.2023 zorganizowany został briefing prasowy z udziałem Zastępcy Prezydenta Miasta Wałbrzycha oraz Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy

Społecznej w Wałbrzychu. W spotkaniu uczestniczyła seniorka, która przedstawiła korzyści wynikające z użytkowania opaski,

- główne cele i założenia programu Korpus Wsparcia Seniorów przedstawiono również podczas wizyty w Klubie Seniora +, przy ul. Andersa 162A,
- gościliśmy także w Radiu Wrocław, gdzie poruszony został temat działalności prowadzonej na rzecz wałbrzyskich seniorów w ramach „Korpusu Wsparcia Seniorów” i wolontariatu,
- na 20 przystankach autobusowych na terenie miasta pojawiły się citylighty promujące program,
- w prasie lokalnej ukazały się artykuły promocyjne,
- w celu budowania lokalnej koalicji, pracownicy socjalni kontaktowali się również z miejskimi instytucjami, bibliotekami, radami wspólnot samorządowych, przychodniami zdrowia w każdej dzielnicy miasta, Polskim Związkiem Emerytów i Rencistów, komisariatami policji, Stowarzyszeniem Przyjazny Stary Zdrój, Wałbrzyskim Ośrodkiem Kultury.

Biorąc pod uwagę powyższe działania oraz wskaźniki i informacje pozyskane od seniorów należy uznać, że Program Korpus Wsparcia Seniora na rok 2023 r. realizowany w Module I i II wzmocnił gminę Wałbrzych w zapewnianiu usług wsparcia, wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie gminy na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej.

Program Korpus Wsparcia Seniora na rok 2023 r. w opinii seniorów podniósł poczucie bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania poprzez korzystanie z lokalnego systemu wsparcia, dostępu do tzw. „opieki na odległość” oraz zaangażowania wolontariuszy. Podczas rozmów z użytkownikami opasek telemedycznych pracownicy socjalni często słyszeli od seniorów informacje, które jednoznacznie wskazywały na poprawę poczucia bezpieczeństwa. Również bliscy, którzy sami nie byli w stanie zapewnić należytej opieki często mówili, że dzięki opasce i operatorowi teleopieki są spokojni o seniora, wiedzą, że zostaną powiadomieni w przypadku sytuacji zagrażającej zdrowia i życia i będą mogli podjąć natychmiastowe działania.

4.7. Klub Seniora Plus

W roku 2023 Klub Senior+ funkcjonował w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025, Edycja 2023, Moduł II tj. zapewnienie funkcjonowania placówki Senior+. Łączny koszt inwestycji to 177 346,48 zł, w tym środki z budżetu państwa 40 800,00 oraz wkład własny Gminy Wałbrzych 136 546,48 zł. Uroczyste otwarcie Klubu miało miejsce w dniu 12 stycznia 2023 r. Organizacja i plan pracy Klubu Senior+ wynikają z Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 oraz Regulaminu Organizacyjnego Klubu Senior+. Kadra Klubu organizuje pracę tak, aby była ściśle związana z powyższymi dokumentami, a także z potrzebami i możliwościami uczestników. W 2023 r. łączna liczba uczestników, jaka wzięła udział w zajęciach wynosiła 50 osób, natomiast przeciętna miesięczna liczba seniorów korzystających ze wsparcia ośrodka to 17 osób.

Klub oferuje w ciągu tygodnia min. 20 godzinną ofertę usług w zakresie aktywizacji społecznej, edukacji, kultury i sztuki, sportu i rekreacji, zdrowia i aktywności ruchowej.

- Aktywizacja społeczna obejmuje spotkania z dziećmi i młodzieżą w celu integracji międzypokoleniowej, spotkania z seniorami innych jednostek, spotkania z innymi

grupami społecznymi, udział w obchodach świąt, uroczystościach lokalnych i państwowych, pogadanki, dyskusje tematyczne, tworzenie kroniki klubu, księgi gości, zajęcia organizacyjne, zajęcia porządkowe itp. Zadanie niniejsze realizowane było od 02.01.2023 r. do 31.12.2023 r., łącznie 309 godzin.

- Zajęcia Edukacyjne to zajęcia warsztatowe: manualne, plastyczne, techniczne, ogrodnicze, florystyczne, robótki ręczne, zajęcia multimedialne, (tj. projektowanie, tworzenie kompozycji kwiatowych, majsterkowanie i wytwarzanie różnych prac z drewna, jak karmniki, świeczniki, pudełka, ramki na zdjęcia, ozdoby świąteczne, to lepienie z plasteliny, modeliny, masy solnej, wosku, czy prace z wykorzystaniem szkła, jak zdobienie, decoupage, witraż) itp. Ponadto działanie to obejmowało zajęcia komputerowe, które miały na celu oswojenie z technologią, naukę działania komputera oraz naukę korzystania z komputera i internetu. To również hortiterapia: terapia ogrodem, która obejmuje takie czynności jak: sadzenie, pielęgnację roślin, pikowanie, podlewanie, podcinanie, rozmnażanie, wysiewanie nasion, kwiatów, warzyw i owoców, projektowanie i rozplanowywanie pracy w ogrodzie, tworzenie kompozycji kwiatowych, roślinnych, obserwacja wzrostu roślin, a także dotykanie, wężanie, smakowanie, oglądanie, obejmuje również relaksację wśród roślinności. Zadanie niniejsze obejmowało łącznie 204 godziny.
- Kultura i sztuka składa się z dwóch części: relaksacyjnej, tj.: wspólne spędzanie czasu poprzez wypełnianie go rozmowami klubowymi przy kawie czy herbacie, korzystanie z literatury, prasy, informacji w internecie, wyjścia do instytucji kultury, jak kino, teatr, filharmonia, muzeum, czy innych atrakcji turystycznych. Druga część to aktywizacja, tj.: organizowanie zajęć artystycznych (muzycznych, tanecznych, teatralnych, recytatorskich, czytelniczych, itp.), udział w imprezach kulturalnych, spotkania z ciekawymi ludźmi z kręgu nauki, kultury i sztuki, spotkania z przedstawicielami różnych instytucji, organizacja świąt, uroczystości okazjonalnych, ważniejszych rocznic. Zadanie niniejsze obejmowało łącznie 214 i ½ godziny.
- Sport i rekreacja obejmuje organizowanie zajęć ruchowych, gry i zabawy sportowe, organizowanie zawodów sportowych, udział w imprezach sportowych, spacer, wycieczki piesze, wycieczki wyjazdowe, pikniki w plenerze, udział w imprezach integracyjnych itp. Zadanie niniejsze obejmowało łącznie 207 godzin.
- Zdrowie i aktywność ruchowa to zajęcia ruchowe (gimnastyka, gry i zabawy ruchowe, zajęcia na świeżym powietrzu, itp.) oraz edukacja i profilaktyka zdrowotna, tj.: zajęcia kulinarne, trening umysłu i pamięci, spotkania ze specjalistami z zakresu zdrowia i profilaktyki (lekarz, pielęgniarka środowiskowa, ratownik medyczny, fizjoterapeuta, dietetyk kliniczny, kosmetyczka, itp.). To także terapia Snoezelen- terapia polisensoryczna w Sali Doświadczenia Świata. Zadanie niniejsze obejmowało łącznie 101 godzin.

Ośrodek zatrudnia kierownika w wymiarze 1 etatu, który jednocześnie pełni funkcje opiekuna w terapii Snoezelen – Sali Doświadczenia Świata oraz 1 pracownika- pedagoga w wymiarze ½ etatu, który prowadzi zajęcia z seniorami w zakresie treningu umysłu i pamięci, zajęć manualnych oraz relaksacyjnych. W ramach prowadzonych działań, po przeprowadzonej analizie potrzeb i możliwości wśród uczestników, zajęcia prowadzone były również przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, takich jak: informatyk oraz psycholog. Ponadto zatrudnieni byli specjaliści na podstawie umowy cywilno-prawnej, jak: hortiterapeuta, fizjoterapeuta oraz dietetyk kliniczny.

Prowadzone w Klubie powyższe działania dały uczestnikom możliwość aktywnego i ciekawego spędzania wolnego czasu w towarzystwie innych osób, nawiązywania nowych znajomości, nabycia wiedzy w zakresie zdrowia i profilaktyki oraz pielęgnacji i zdrowego odżywiania. Dały możliwość rozwijania zainteresowań i nabycia nowych umiejętności, a także przyczyniły się do poprawy kondycji umysłowej. Natomiast uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych i rozrywkowych, spotkania, wycieczki integracyjne, czy uczestnictwo w różnego typu warsztatach w dużym stopniu wpłynęły na poczucie przynależności do grupy, a co za tym idzie zmniejszyły poczucie osamotnienia i smutku. Widoczna jest zmiana społeczna poprzez odzyskanie pewności siebie i chęci do życia.

4.8. Wolontariat

W okresie od 01.01.2023 – 31.12.2023 w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wałbrzychu prowadzony był wolontariat. W okresie sprawozdawczym 48 wolontariuszy aktywnie angażowało się w działania na rzecz seniorów, w tym akcje podejmowane przez podmioty i instytucje działające na terenie naszego miasta.

- Z okazji „Dnia Babci i Dziadka” w styczniu 2023 r. wolontariusze dostarczyli seniorom drobne upominki przygotowane przez dzieci z Zespołu Placówek Wsparcia Dziennego,
- W miesiącu marcu w ramach wolontariatu zorganizowano „Wiosenny marsz – na powitanie wiosny”, w którym udział wzięli mieszkańcy Wałbrzycha, dzieci, młodzież oraz seniorzy. Marsz zakończył się piknikiem w Parku Sobieskiego.
- W okresie Wielkanocy uczestnicy Klubu Seniora działającego przy CAL w Wałbrzychu, przygotowali świąteczne upominki. Natomiast dzieci ze świetlic środowiskowych przygotowały świąteczne kartki wraz z życzeniami, które trafiły do samotnych seniorów korzystających z pomocy zakupowej.
- W celu integracji środowiska wolontariuszy przy wsparciu finansowym Fundacji „Merkury” oraz Korpusu Solidarności udało się zorganizować III Piknik Wolontariatu, w którym uczestniczyli wolontariusze działający przy MOPS w Wałbrzychu. Piknik odbył się w malowniczym i klimatycznym kompleksie wypoczynkowym „Dworzysko” w Szczawnie Zdrój.
- W okresie letnim lipiec – sierpień zorganizowano akcję „Podaruj seniorowi swój jeden dzień wakacji”, wolontariusze wraz z seniorami spędzali czas na spotkaniach przy kawie, herbacie, ciastku, na wspólnych spacerach, na działce, na rozmowach o życiu, jego radościach i problemach.
- W Centrum Aktywności Lokalnej zorganizowano dla mieszkańców Wałbrzycha, spotkanie informacyjne z koordynatorką Stowarzyszenia „mali bracia Ubogich”. Jest to międzynarodowa organizacja zajmująca się organizowaniem wolontariatu towarzyszącego dla seniorów żyjących w poczuciu osamotnienia. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, podpisał także porozumienie dot. Współpracy.
- Wolontariusze włączali się także w prowadzenie zajęć dla dzieci z Zespołu Placówek Wsparcia Dziennego, udzielania indywidualnych korepetycji – pomocy w nauce, pomocy w organizację pracy opiekuńczo – wychowawczej.
- Wolontariat prowadzony był również w Klubie Seniora. Wolontariusze dzielili się swoimi pasjami i zainteresowaniami z uczestnikami klubu, podczas zajęć artystycznych, florystycznych, rękodzieła.

- W Klubie Integracji Społecznej działającym przy Centrum Aktywności Lokalnej realizowany był wolontariat, wolontariuszka prowadziła warsztaty komputerowe dla uczestników.
- Wspólnie z organizacjami pozarządowymi współorganizowaliśmy II Galę Wolontariatu – „Moc Pomocy”, która odbyła się w Starej Kopalni i wzięło w niej udział blisko 200 osób z wałbrzyskiego środowiska wolontariuszy.
- Uczestniczyliśmy także w IX Wałbrzyskich Senioraliach, gdzie przedstawione zostały główne cele i założenia programu Korpus Wsparcia Seniorów. Koordynatorki opowiedziały seniorom o możliwości skorzystania ze wsparcia w ramach modułu I, II – W miesiącu grudniu 2023 r. koordynatorzy grupy Przyjaciele z Wałbrzycha, zorganizowali akcję „Podziel się dobrem na święta i zostań Św. Mikołajem dla seniora”. 150 paczek ze świątecznymi upominkami i żywnością trafiło do Wałbrzyskich seniorów, objętych pomocą w ramach programu „Korpus Wsparcia Seniorów” oraz seniorów ze Związku Emerytów i Rencistów w Wałbrzychu. Obdarowani zostali również mieszkańcy Domów Pomocy Społecznej oraz seniorzy z Centrum Wsparcia Socjalnego. Ponadto wolontariusze zaangażowali się w akcję przygotowania i rozwiezienia posiłków wigilijnych mieszkańcom miasta, a w szczególności seniorom.

Dzięki przystąpieniu do Programu Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego Korpusu Solidarności, wolontariusze i koordynatorzy mieli możliwość skorzystania z bonów edukacyjnych w wysokości do 1000 zł, którą mogą wykorzystać na rozwój swoich zainteresowań i umiejętności. Najbardziej aktywni wolontariusze otrzymują hologramy, które uprawniają do darmowego parkowania pojazdów na parkingach i placach należących do ZDKiUM.

4.9. Wałbrzyski Telefon Senioralny

W Centrum Aktywności Lokalnej w ramach wolontariatu działa Wałbrzyski Telefon Senioralny – miejska linia telefoniczna dla seniorów i co równie ważne prowadzona przez wałbrzyskich seniorów – wolontariuszy, którzy dyżurują od poniedziałku do czwartku w godz. 10:00 – 14:00. Telefon Senioralny służy wszystkim seniorom, którzy potrzebują pomocy w uzyskaniu porady, informacji, ale także mają możliwość porozmawiać, podzielić się swoimi troskami. W 2023 r., przy Wałbrzyskim Telefonie Senioralnym dyżur pełniło 12 seniorów – wolontariuszy, którzy przeprowadzili 103 rozmowy telefoniczne, udzielając informacji, porad i wsparcia.

Gościliśmy grupę wolontariuszy z Bytomia. Celem spotkania była wymiana doświadczeń, energii i dobrych praktyk, pomiędzy wolontariuszami Bytomskiego i Wałbrzyskiego Telefonu Senioralnego. W trakcie wizyty opracowaliśmy plan działania, mający na celu dalsze propagowanie idei Telefonu Senioralnego.

4.10. Spotkanie wigilijne

W wałbrzyskim Hotelu Maria zorganizowano w dniu 24.12.2023 r. kolację wigilijną, do której zaproszono najuboższych mieszkańców miasta. Pracownicy socjalni szczegółowo rozeznali sytuację osób korzystających z pomocy Ośrodka i na tej podstawie zgłoszono 685 osób dorosłych oraz 143 dzieci do otrzymania kolacji. Podobnie jak w latach ubiegłych w dniu Wigilii wolontariusze rozwieźli produkty spożywcze do każdej z wytypowanych rodzin.

Wśród osób, które zajęły się organizacją oraz dostarczeniem posiłku byli pracownicy tutejszego Ośrodka. Akcja ma duży wymiar społeczny, dedykowana jest dla osób samotnych, w trudnej sytuacji finansowej lub takich, którzy ze względu na stan zdrowia lub bardzo trudne warunki mieszkaniowe nie są w stanie samodzielnie przygotować dla siebie świątecznego posiłku. Inicjatorem jest od wielu lat radna Rady Miejskiej Wałbrzycha Renata Wierzbicka, która zaprasza do współpracy wiele instytucji, organizacji i osób prywatnych.

V. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi

W Wałbrzychu system pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi polega na zabezpieczeniu medycznym oraz terapeutycznym. W mieście w Szpitalu Specjalistycznym im. dra Alfreda Sokołowskiego funkcjonuje Oddział Psychiatryczny i Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych dla kobiet i mężczyzn, w którym prowadzona jest diagnostyka psychologiczna oraz medyczna, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych z okresem pobytu do 10 dni oraz wsparcie terapeutyczne. W placówce funkcjonuje również Oddział Dzienny Psychiatryczny dla Dzieci i Młodzieży zajmujący się diagnostyką i leczeniem pacjentów w wieku rozwojowym. Poradnie Zdrowia Psychicznego oraz Centra Pomocy Psychiatryczno-Psychologicznej znajdujące się w mieście przyjmują pacjentów w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia oraz komercyjnie. Na podstawie problemów, z którymi zgłaszają się osoby w kryzysie do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu można wnioskować, że pomoc osobom zaburzonym psychiatrycznie jest niewystarczająca. Okres oczekiwania na konsultację psychiatryczną jest zdecydowanie wydłużony, osoby objęte zdrowotnym ubezpieczeniem społecznym mają trudności w umówieniu pilnej konsultacji psychiatrycznej w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia.

5.1. Praca socjalna

Pracownicy socjalni w ramach podejmowanych działań bardzo często udzielają wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi. Są to osoby zgłaszające się samodzielnie, często bezradne w radzeniu sobie z własnym kryzysem. Drugą grupą osób są osoby, o których sytuacji pracownicy są powiadamiani przez rodzinę, najbliższe otoczenie lub instytucje. Osoby te w większości nie wyrażają zgody na zaproponowaną pomoc.

Praca socjalna skierowana jest na rozeznanie problemów dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi, motywowanie do poddania się badaniom diagnostycznym w poradniach zdrowia psychicznego, a w razie potrzeby leczeniu, wspieranie osoby i rodziny oraz pomoc we wzmacnianiu i odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie i tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi, prowadzona jest przez pracowników socjalnych głównie Działu Pracy Socjalnej we współpracy z psychologami Ośrodka, lekarzami wałbrzyskiego Oddziału Psychiatrycznego oraz Policją. Działania pracowników nakierowane są w szczególności na udzielenie pomocy i wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi ze zdiagnozowanym uzależnieniem od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, jak i osobom, u których istnieje podejrzenie występowania problemu uzależnień oraz ich rodzinom.

Praca dotycząca osób przejawiających zaburzenia psychiczne i ich problemów ma na celu zapobieganie jak i aktywne leczenie. Odbywa się w oparciu o ustawę o ochronie zdrowia psychicznego. Aby efektywnie rozwiązywać problemy i sprostać wyzwaniom w pracy z osobami chorymi psychicznie niezbędne było zbudowanie sieci współpracy i wsparcia systemowego m.in. lekarzy psychiatrów, pracownika socjalnego Oddziału Psychiatrycznego wałbrzyskiego Szpitala, pielęgniarki środowiskowej Oddziału, sądowych kuratorów zawodowych oraz sędziów Sądu Rejonowego w Wałbrzychu.

5.2. Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Usługami w ŚDS mogą być objęte osoby przewlekłe psychicznie chore, osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, jeżeli jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne oraz osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych.

Korzystanie z usług świadczonych w Środowiskowych Domach Samopomocy niebędących usługami całodobowymi jest nieodpłatne dla wszystkich osób korzystających z usług Środowiskowych Domów Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Czesława Miłosza 15A w Wałbrzychu jest przeznaczony dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną. Pobyt w nim wymaga skierowania wydanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w 2023 roku na podstawie decyzji administracyjnej skierowano 41.

5.3. Poradnictwo dla osób i rodzin w zakresie wsparcia psychicznego

Poradnictwo dla osób i rodzin w zakresie wsparcia psychicznego dla mieszkańców miasta, zarówno dla chorych, jak i ich rodzin prowadzone jest przez pracowników socjalnych oraz psychologów i pedagogów zatrudnionych w Ośrodku.

Pomoc i wsparcie obejmuje również profilaktykę uzależnień u osób z zaburzeniami psychicznymi i realizowane jest przez pracowników Działu Profilaktyki w MOPS. Zadania wykonywane przez specjalistów nakierowane są w szczególności na udzielenie wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz ze zdiagnozowanymi uzależnieniami, jak i osobom, u których istnieje podejrzenie występowania problemu uzależnienia.

Pracownicy Działu Profilaktyki współpracują z pracownikami socjalnymi w zakresie pracy socjalnej na rzecz klientów oraz w ramach poradnictwa udzielają wsparcia rodzinom osób zaburzonych psychicznie oraz z problemem uzależnień, informacji dotyczących sposobu postępowania z chorym członkiem rodziny. Prowadzą również konsultacje indywidualne w Centrum Aktywności Lokalnej w Wałbrzychu przy ul. Mickiewicza 24, środowisku zamieszkania klienta oraz w każdej z placówek MOPS tj. Schroniskach dla bezdomnych kobiet i mężczyzn, Ogrzewalni, Noclegowni, Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet

w ciąży oraz w Ośrodku Interwencji Kryzysowej. Prowadzą również grupy motywujące do podjęcia leczenia z uzależnienia, współpracują ze wszystkimi jednostkami medycznymi w mieście.

VI. System pomocy osobom w kryzysie bezdomności

6.1. Centrum Wsparcia Socjalnego

W świetle przepisów Ustawy o pomocy społecznej, bezdomność jest jedną z kategorii sytuacji trudnych, upoważniających do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej (art. 7 pkt. 3). Za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkiwania (art. 6 pkt. 8). Obowiązek udzielania pomocy w formie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym spoczywa po stronie gminy i należy do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym.

Bezdomność jest bardzo złożonym i niewątpliwie jednym z najtrudniejszych do rozwiązania problemów społecznych. Praktycznie niemożliwe jest opracowanie jednego, przystającego do potrzeb wszystkich osób doświadczających bezdomności, sposobu rozwiązania tego problemu w skali lokalnej.

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu funkcjonuje Centrum Wsparcia Socjalnego:

1. Zespół Pracy Socjalnej ds. Bezdomnych
2. Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Beethovena 24a,
3. Schronisko dla Bezdomnych Kobiet przy ul. Ogrodowej 2a,
4. Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży ul. Ogrodowej 2a,
5. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy ul. Beethovena 24a,
6. Ogrzewalnia dla Bezdomnych przy ul. Beethovena 1a,
7. Mieszkania wspomagane przy ul. Ogrodowej 2a
8. Mieszkania chronione treningowe przy ul. Piotr Skargi.

Działania skierowane do osób bezdomnych w gminie koordynuje Zespół Pracy Socjalnej ds. Bezdomnych. Do głównych zadań zespołu należy diagnozowanie sytuacji bytowej, zawodowej, zdrowotnej, rodzinnej i materialnej osób bezdomnych, minimalizowanie bezpośredniego zagrożenia egzystencji tych osób oraz przewyciężenia skutków zjawiska w dalszym działaniu. Ważnym elementem wsparcia osób bezdomnych jest udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej, polegającej na aktywizowaniu osób bezdomnych do podejmowania działań w celu poprawy swojej sytuacji życiowej, doprowadzając ostatecznie do wyjścia z bezdomności. Udzielanie pomocy w formie świadczeń finansowych i rzeczowych osobom bezdomnym, kierowanie ich do placówek pomocowych będących w strukturach Ośrodka oraz poza nim. Ponadto, prowadzone są działania interwencyjne mające na celu zabezpieczenie osób bezdomnych przed utratą życia i zdrowia.

Zespół nadzoruje funkcjonowanie placówek ponadto, ściśle współpracuje w skali całego roku z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi schroniska dla bezdomnych na

terenie miasta tj. Schroniskiem dla Osób Bezdomnych MONAR w Wałbrzychu, prowadzony przez Stowarzyszenie MARKOT.

6.1.1. Schronisko dla bezdomnych mężczyzn

Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Pocztowej 22 przeznaczone było dla 60 mężczyzn. Placówka zapewniała schronienie, poprzez przyznanie tymczasowego miejsca, osobom bezdomnym, samotnym z terenu miasta Wałbrzycha na podstawie decyzji administracyjnej. Obiekt funkcjonował do 1 grudnia 2023 r. z dniem 2 grudnia 2023 r. został udostępniony nowy obiekt przy ul. Beethovena 24 a, gdzie udostępnione zostało nowe schronisko zapewniające miejsca całodobowego pobytu dla 80 mężczyzn. Celem zmiany lokalizacji jest poprawa standardu schroniska, jak również zwiększenie liczby całodobowego pobytu. Placówka została przygotowana zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni. W 2023 r. z pobytu w schronisku skorzystało 147 mężczyzn. Placówka pełni funkcję otwartego domu wsparcia dziennego, w którym w ciągu dnia mogą przebywać osoby bezdomne nie będące mieszkańcami domu. Korzystają one z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i zabiegów pielęgnacyjno – higienicznych.

W ramach podejmowanych działań z mieszkańcami sporządzono 88 kontraktów socjalnych, zakończono realizację 29 kontraktów, 49 osób podjęło terapię w związku z problemem uzależnień, 9 osób zostało skierowanych do specjalisty Działu Profilaktyki, instruktora terapii uzależnień, 31 osób korzystało ze wsparcia psychologicznego w ramach, którego zrealizowano 90 konsultacji, 33 osoby podjęło leczenie psychiatryczne, 6 osób skierowano do mieszkań chronionych, 19 osób, podjęło zatrudnienie, w tym staż, osoby się usamodzielniały (wynajęcie mieszkania, wyjazd do pracy, powrót do rodziny), 15 osób uczestniczyło w projekcie Centrum Integracji Społecznej; Chcę Być... czyli odkrywamy życie na nowo”, kontynuując zatrudnienie socjalne, 9 osób nadal kontynuuje zatrudnienie socjalne w ramach CIS, 5 osób podjęło zatrudnienie socjalne w CIS poza projektem, 2 osoby nadal kontynuują zatrudnienie.

W ramach zadania ponoszone były koszty na wynagrodzenia dla 7 pracowników zajmujących się opieką i nadzorem osób przebywających całodobowo w placówce do miesiąca listopada 2023 r., 11 od grudnia 2023 r. oraz dwóch pracowników socjalnych.

Wydatki w ramach realizowanego zadania dotyczą również kosztów związanych z eksploatacją budynków tj. opłat za energię, gaz wodę i ścieki, ogrzewanie centralne, ponadto opłat za pranie pościeli oraz wszelkich przeprowadzanych drobnych napraw oraz remontów.

Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn						
Rok	Liczba osób przebywających w schronisku	Liczba sporządzonych kontraktów socjalnych	Liczba osób uczestnicząca w projektach unijnych	Liczba osób podejmująca zatrudnienie	Liczba osób skierowanych do mieszkań chronionych	Liczba osób usamodzielnionych
2019	169	160	10	17	5	21
2020	145	114	20	12	4	10
2021	147	98	26	18	11	10
2022	147	126	13	17	10	10
2023	147	88	15	28	6	2

6.1.2. Schronisko dla bezdomnych kobiet

Schronisko dla Bezdomnych Kobiet przy ul. Ogrodowej 2a przeznaczone jest dla 30 kobiet - 30 miejsc. Placówka zapewnia schronienie, poprzez przyznanie tymczasowego miejsca, osobom bezdomnym, z terenu miasta Wałbrzycha na podstawie decyzji administracyjnej.

W 2023 r. z pobytu w schronisku dla bezdomnych kobiet skorzystały 62 osoby. W ramach podejmowanych działań w 2023 r przyjęto do placówki 32 nowe osoby. W ramach podejmowanych działań sporządzono 53 kontraktów socjalnych, zakończono realizację 26 kontraktów, 13 osób podjęło leczenie psychiatryczne, 3 osoby podjęło realizację szkoleń, kursów, projektów, 12 osób podjęło zatrudnienie, w tym staż, 3 osoby się usamodzielnili – (wynajęcie mieszkania, wyjazd do pracy, powrót do rodziny), 3 osoby zostały skierowane do specjalisty Działu Profilaktyki tj. instruktora terapii uzależnień, 15 osób podjęło leczenie odwykowe, 23 osoby korzystały ze wsparcia psychologicznego w ramach, którego zrealizowano 67 konsultacji i poradnictwa psychologicznego, 3 osoby zostały skierowane do mieszkań wspomaganych.

Wydatki ponoszone w ramach realizowanego zadania dotyczą wynagrodzenia dla 8 etatów pracowników zajmujących się opieką i nadzorem osób przebywających w schronisku zatrudnianych na umowę o pracę w systemie zmianowym oraz kosztów związanych

z eksploatacją budynku tj. opłat za energię, gaz, wodę i ścieki, ogrzewanie centralne, ponadto opłat w związku z przeprowadzeniem drobnych napraw oraz remontów wynikających z usterek.

Schronisko dla Bezdomnych Kobiet						
Rok	Liczba osób przebywających w schronisku	Liczba sporządzonych kontraktów socjalnych	Liczba osób uczestnicząca w projektach unijnych	Liczba osób podejmująca zatrudnienie	Liczba osób skierowanych do mieszkań chronionych	Liczba osób usamodzielnionych
2019	61	44	0	8	0	5
2020	51	40	2	6	3	8
2021	44	35	6	7	4	1
2022	53	46	5	4	2	2
2023	62	56	3	12	3	3

6.1.3. Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy ul. Ogrodowej 2a, przeznaczony jest dla osób i rodzin będących w stanie kryzysu. W ramach działania placówki udzielana jest natychmiastowa specjalistyczna pomoc psychologiczna, poradnictwo socjalne, prawne. W sytuacjach uzasadnionych udzielana jest pomoc w formie schronienia do 3 miesięcy. W 2023 r. ze wsparcia w formie pobytu w hostelu skorzystało 58 osób (w tym 40 osób dorosłych i 18 dzieci, w tym 12 chłopców, 6 dziewczynek). W ramach podejmowanych działań przeprowadzono 51 konsultacji i poradnictwa psychologicznego. Od miesiąca grudnia 2023 r. Ośrodek Interwencji Kryzysowej zmienił swoją lokalizację. Obecnie funkcjonuje w nowym obiekcie przy ul. Beethovena 24a. Celem zmiany lokalizacji jest poprawa standardu Ośrodka, jak również zwiększenie liczby miejsc z 30 do 40 miejsc całodobowego pobytu.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w zakresie realizacji powierzonych zadań współpracował ściśle z Komendą Miejską Policji w Wałbrzychu, Komendą Miejską Straży Pożarnej w Wałbrzychu, Sądem Rejonowym w Wałbrzychu, Prokuraturą Rejonową w Wałbrzychu, Specjalistycznym Szpitalem im. dra A. Sokołowskiego oraz innymi placówkami służby zdrowia, placówkami oświatowymi.

6.1.4. Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu wykorzystując dotację otrzymaną z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego z dniem 1 kwietnia 2019 przekształcił placówkę tj. Schronisko dla Bezdomnych Rodzin w Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży.

W 2023 r w Domu dla matek przebywało łącznie 20 samotnych matek z dziećmi. Głównym powodem zgłaszania się do Ośrodka była problem mieszkaniowy. Płynność w przyznawaniu lokali socjalnych uległa poprawie i 4 mieszkanki mogły się usamodzielniać we własnych mieszkaniach. Z informacji od pracowników socjalnych wynika, że większość z tych kobiet dobrze sobie radzi, mieszkając samodzielnie. Część kobiet została przeniesiona ze Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia, gdzie przebywały jako ofiary przemocy domowej, ze strony swoich partnerów, a planowany okres pobytu w placówce dobiegł końca. Część kobiet została przeniesiona z Ośrodka Interwencji Kryzysowej. W 2023 r. do Ośrodka trafiło kilka nowych, byłych wychowanek placówek opiekuńczo – wychowawczych. Codzienna praca w Ośrodku polegała na monitorowaniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych mieszanek, zapewnienie bezpieczeństwa i dobrego zdrowia dzieci oraz przestrzegania zasad panujących w Ośrodku. Każda mieszkanka przechodzi przez szereg treningów m. in. prawidłowego żywienia, dysponowania finansami. Szczególny nacisk jest kładziony na gospodarowanie budżetem domowym, poprzez założenie kopert i naukę oszczędzania pieniędzy. Wiedza na temat prawidłowego zarządzania własnymi finansami bywa znikoma. Mieszkanki nie mają odłożonych środków w razie nagłych wypadków np. choroba dziecka, konieczność wezwania taksówki aby udać się do lekarza, czy wykupić leki.

Monotonność dnia codziennego, co jakiś czas jest uatrakcyjniana zajęciami oraz imprezami organizowanymi na terenie placówki w ścisłej i udanej współpracy z psychologiem i asystentem rodziny.

W związku z tym, że Ośrodek wymagał podwyższenia standardu, wystąpiono z wnioskiem o dofinansowanie z budżetu państwa środków remontowych oraz

z przeznaczeniem na zakup wyposażenia. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w 2023 r. uzyskał wsparcie finansowe w formie dotacji celowej w ramach umowy o dofinansowanie bieżących zadań własnych powiatu, realizowane w ramach programu Kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Zgodnie z umową dotacja została przeznaczona na remont i doposażenie domu, celem zwiększenia standardu świadczonych usług. Środki wydatkowane na zadanie: środki własne powiatu w wysokości 14.543,28 zł, dotacja z budżetu państwa w wysokości 58.173,11 zł, całkowity koszt zadania 72.716,39 zł. Dzięki projektowi udało się zmodernizować kuchnię oraz wyposażać bawialnię, aby wspomagać dzieci w ich rozwoju. W trakcie przygotowania jest również sala telewizyjna, w której zostały wydzielone miejsca do nauki. Zakupiono biurka i krzesła. Ponadto każdy pokój został wyposażony w małą lodówkę, co pozwala uniknąć kradzieży żywności z lodówki ogólnej oraz ułatwia monitorowanie czy dana rodzina posiada wystarczającą ilość żywności. Pracownicy cały czas starają się dostosowywać do bieżących potrzeb jakie pojawiają się w Domu dla matek. Dzięki temu pobyt może być bardziej komfortowy i zaspokoić więcej potrzeb.

W 2023 r. z pobytu w placówce skorzystało 50 osób (20 kobiety, 30 dzieci – 8 dziewczynek; 22 chłopców).

W ramach podejmowanych działań 20 kobiety realizowały program usamodzielnienia, spisano 20 nowych programów usamodzielnienia, zakończono 11 programów usamodzielnienia, rodziny objęte były wsparciem asystenta rodziny, 3 osoby podjęły zatrudnienie, 5 osób, zostało skierowanych do specjalisty Działu Profilaktyki tj. instruktora terapii uzależnień, 2 osoby, podjęły leczenie odwykowe, 13 osób podjęło leczenie psychiatryczne, 5 osób podjęło udział w szkoleniach, kursach, projektach, 19 osób korzystało ze wsparcia psychologicznego w ramach, którego zrealizowano 88 konsultacji.

W ramach zadania ponoszone są koszty na wynagrodzenia dla 1 pracownika w pełnym etacie na stanowisku starszego specjalisty pracy socjalnej, zajmującego się opieką i nadzorem osób przebywających w domu. Wydatki w ramach realizowanego zadania dotyczą również kosztów związanych z eksploatacją budynku tj. opłat za energię, gaz wodę i ścieki, ogrzewanie centralne, opłaty za pranie pościeli oraz wszelkich przeprowadzanych drobnych napraw oraz remontów.

6.1.5. Mieszkanie treningowe

Mieszkanie treningowe tworzy warunki do godnego, możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia, zgodnie z indywidualnymi wyborami, w poszanowaniu odrębności, w poczuciu pełnej integracji ze społeczeństwem, przy zapewnieniu niezbędnego wsparcia specjalistów, prowadzonej pracy socjalnej oraz w przypadku takiej konieczności usług bytowych. Wsparcie w mieszkaniu treningowym jest przyznawane na czas określony.

W 2023 roku w mieszkaniu treningowym przebywało 3 mężczyzn.

Pracownik socjalny towarzyszył mieszkańcom w codziennym funkcjonowaniu, podejmował działania związane z aktywizacją społeczną, treningiem efektywnego zarządzania finansami, czasem, prowadzeniem gospodarstwa domowego, załatwianiem spraw urzędowych, utrzymywaniem kontaktów z rodziną i otoczeniem. Zachęcał do uczestnictwa w działaniach społeczności Centrum Wsparcia Socjalnego. Podczas rutynowych wizyt w mieszkaniu treningowym motywował do przestrzegania regulaminu w tym dbania o porządek. Wspierał w podejmowaniu wszelkich działań związanych z wyeliminowaniem

niekorzystnych czynników takich jak nadużywanie alkoholu, nieprzestrzeganie zaleceń lekarskich itp., zwłaszcza, że wszystkie zamieszkujące osoby są osobami z niepełnosprawnościami. Monitorował bieżące składanie ankiet weryfikacyjnych do wniosków o przyznanie z zasobów Gminy lokali socjalnych. W dniu 6.09.2023 r. jeden z mieszkańców mieszkania treningowego podpisał umowę najmu mieszkania socjalnego zawartą z Miejskim Zarządem Budynku Sp. z o.o.

6.1.6. Ogrzewalnia

Ogrzewalnia dla Bezdomnych funkcjonuje jako placówka interwencyjna, mająca na celu zabezpieczenie osób bezdomnych, które z różnych przyczyn nie przebywają w schroniskach dla bezdomnych, najczęściej na skutek nieprzestrzegania regulaminu organizacyjnego. Celem wsparcia jest zapobieganie sytuacji zagrożenia życia i zdrowia osób bezdomnych w okresie zimowym. W placówce mogą przebywać osoby będące pod wpływem alkoholu i substancji psychoaktywnych. W sezonie zimowym 2021/2022 placówka funkcjonowała w lokalizacji przy ul. Grota – Roweckiego 3. Było to rozwiązanie tymczasowe. Od dnia 15 listopada 2023 r. w sezonie zimowym Ogrzewalnia dla Bezdomnych funkcjonuje przy ul. Beethovena 1a, w ramach przygotowanych kontenerów modułowych, zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni. Placówka zapewnia nocleg w godzinach od 19:00 do 07:00.

W roku 2023 r. z pobytu w ogrzewalni skorzystało łącznie 177 osób, w tym 19 kobiet oraz 158 mężczyzn.

6.1.7. Noclegownia

Noclegownia rozpoczęła swoją działalność z chwilą udostępnienia obiektu przy ul. Beethovena 24a. Wchodzi w skład struktury organizacyjnej Centrum Wsparcia Socjalnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu. Dysponuje 20 miejscami noclegowymi dla mężczyzn oraz 10 miejscami noclegowymi dla kobiet w dwóch oddzielnych pomieszczeniach. Z usługi mogą skorzystać osoby bezdomne wymienione w art. 6 pkt. 8 ustawy o pomocy społecznej bez względu na gminę ostatniego zameldowania wymagające tymczasowej lub interwencyjnej pomocy w zakresie zapewnienia schronienia.

Noclegownia zapewnia tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, umożliwienie spożycia posiłku i zapewnienie gorącego napoju oraz pakietu usług ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjścia z bezdomności, uzyskania samodzielności życiowej. Spełnia minimalne standardy podstawowych usług i minimalne standardy obiektu, w tym zakresie odpowiednich warunków higienicznych i sanitarnych oraz odpowiednich warunków do odpoczynku.

Od miesiąca grudnia 2023 r. udostępniono pomieszczenia dla osób będących w kryzysie bezdomności. Pomieszczenia placówki zostały przygotowane zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni.

Placówka funkcjonuje w okresie od 1 października do 31 marca w godzinach od 18:00 do 8:00, natomiast od 1 kwietnia do 30 września od godziny 19:00 do godziny 7:00.

W miesiącu grudniu 2023 r. przebywało w placówce 15 osób w kryzysie bezdomności, 13 mężczyzn, 2 kobiety.

W ramach zadania ponoszone są koszty na wynagrodzenie dla 1 pracownika w pełnym etacie na stanowisku starszego pracownika socjalnego. Wydatki w ramach realizowanego zadania dotyczą również kosztów związanych z eksploatacją budynku tj. opłat za energię, gaz, wodę i ścieki, ogrzewanie. Ponadto opłat za pranie pościeli oraz wszelkich przeprowadzanych drobnych napraw oraz remontów.

6.1.8. Magazyn odzieży oraz łaźnia

Łaźnia i Magazyn Odzieży jest to nowa usługa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu uruchomiona w grudniu 2023 roku skierowana jest do osób ubogich żyjących w warunkach substandardowych oraz osób będących w kryzysie bezdomności. Łaźnia zapewni możliwość bezpłatnej usługi z zakresu higieny osobistej w warunkach umożliwiających korzystanie z niej w sposób gwarantujący zachowanie intymności i godności. Natomiast magazyn odzieży jako dopełnienie całości pozwoli na swobodną wymianę odzieży.

Magazyn odzieży i łaźnia wchodzi w skład struktury organizacyjnej Centrum Wsparcia Socjalnego. Otwarte są całorocznie w godzinach od 7.00 do 15.00, w sytuacjach interwencyjnych całodobowo. Zlokalizowane są na parterze budynku przy ul. Ludwiga van Beethovena 24a. Odzież i obuwie wydawane są przez pracowników Centrum Wsparcia Socjalnego. Korzystanie z magazynu odzieży i łaźni jest bezpłatne i odbywa się w warunkach umożliwiających korzystanie gwarantujące zachowanie całkowitej intymności i godności.

W grudniu 2023 r. z kąpieli w łaźni skorzystało 16 osób, natomiast z magazynu odzieży 7. Były to osoby, które nie przebywają w placówkach Centrum Wsparcia Socjalnego, są osobami bezdomnymi przebywającymi w mieszkach niemieszkalnych.

6.1.9. Organizowanie społeczności osób w kryzysie bezdomności

Osoby przebywające w jednej z placówek Centrum Wsparcia Socjalnego są osobami najczęściej w kryzysie bezdomności, borykającymi się z wieloma problemami w tym finansowymi, zdrowotnymi oraz związanymi z uzależnieniami. Pierwszymi działaniami podejmowanymi przez pracowników CWS jest zabezpieczenie potrzeb materialnych oraz zdrowotnych, a także udzielenie koniecznego wsparcia specjalistycznego. Rozumiejąc potrzeby funkcjonowania w grupie, korzystnego wpływu społeczności na jednostkę pracownicy podejmują szereg działań, które mają na celu włączenie mieszkańców w działania wspólne, sprowokowanie do inicjatywy własnej i omówienie pojawiających się problemów. Wszystkie przedstawione poniżej działania miały charakter edukacyjny.

W dniu 24.01.2023 r. z okazji „Dnia Dziadka” mieszkańców schroniska odwiedziły dzieci ze świetlicy środowiskowej Placówek Wsparcia Dziennego w dzielnicy Podzamcze. Uczestnicy świetlicy przygotowali dla wszystkich dziadków prezenty – sukulenty w słoiczkach. Mieszkańcy w zamian za otrzymane prezenty przygotowali słodki poczęstunek. Celem było

aktywizowanie osób w kryzysie bezdomności do aktywnego funkcjonowania w środowisku oraz zmiana stereotypów dotyczących osób bezdomnych.

W dniu 16.02.2023 r. zorganizowano warsztaty plastyczne. Panowie wykonywali kartki z okazji Dnia Kobiet, które zostały przekazane paniom pracującym w MOPS, FRES, RCWIP. Celem spotkania było aktywizowanie osób w kryzysie bezdomności.

W dniu 7.03.2023 r. grupa mieszkańców przygotowała list, zrobiła pamiątkowe zdjęcie i wykonała kalendarz, który przekazany został byłemu mieszkańcowi schroniska przebywającemu w DPS na Białym Kamieniu. Działanie wynikało z więzi pomiędzy mieszkańcami schroniska.

W dniu 17.03.2023 r. zorganizowano przy ul. Ogrodowej 2a festyn z okazji pierwszego dnia wiosny. Kilku mieszkańców wraz z pracownikami socjalnymi przygotowało krótkie przedstawienie oraz konkurs o wiosnie dla wszystkich podopiecznych CWS. Wykonano Marzannę, kartki z okazji Dnia Kobiet. Podczas spotkania obecni byli mieszkańcy w różnym wieku, stanie zdrowia. Edukacyjny wymiar spotkania miał na celu wspólne spędzanie czasu, poznawanie tradycji.

W dniu 28.03.2023 r. na terenie Schroniska dla Bezdomnych zorganizowano akcję mycia akcją porządkową w tym mycie ścian. Kilku panów zmywało ściany, pozostali zrobili generalne porządki. Sprzątali aneksy kuchenne, części wspólne: myli okna, lamperie, zamiatali. Do akcji zaangażowano wszystkich mieszkańców, którzy na co dzień odpowiadają jedynie za utrzymywanie porządku w swojej najbliższej przestrzeni.

W dniu 31.03.2023 r. zorganizowano warsztaty plastyczne. Mieszkańcy wykonywali kartki świąteczne, które zostały przez nich osobiście przekazane pracownikom wałbrzyjskich instytucji oraz organizacji pozarządowych.

W dniu 11.04.2023 roku mieszkanki Centrum Wsparcia Socjalnego udały się po raz kolejny do Centrum Ceramiki Unikatowej, gdzie kontynuowały prace w warsztatach ceramicznych. Uczestniczki warsztatów przy okazji tworzenia swoich prac dowiedziały się, że rok 2023 decyzją Rady Miejskiej został ogłoszony rokiem księżnej Daisy von Pless baronowej na Książu w latach 1873 - 1943. Uczestnicy warsztatu zaprojektowały a następnie samodzielnie ozdobiły farbami swoje prace, które później stały się unikatową pamiątką po wizycie w centrum ceramiki unikatowej. Celem spotkania była integracja ze społecznością lokalną, poszerzenie wiedzy, jak również organizacja czasu wolnego mieszkańców CWS.

W dniu 21.04.2023 r. kilku mieszkańców schroniska wraz z pracownikiem socjalnym brało udział w spotkaniu z uczniami klasy 3b Publicznej Szkoły Podstawowej nr 26 z Oddziałami Integracyjnymi w Wałbrzychu. Uczniowie przygotowali i wyrecytowali wiersze Jana Brzechwy. Celem było aktywizowanie osób w kryzysie bezdomności do aktywnego funkcjonowania w środowisku oraz zmiana stereotypów dotyczących osób bezdomnych.

W dniu 21.04.2023 r. mieszkańcy CWS odwiedzili schronisko dla bezdomnych zwierząt w Wałbrzychu, zorganizowali zbiórkę karmy i innych niezbędnych rzeczy dla bezdomnych psów i kotów. Uwieńczeniem zbiórki był wspólny spacer ze zwierzętami na terenie schroniska. Celem niewątpliwie była integracja ze społecznością, organizacja czasu wolnego, edukacja jak również przykład dobrych praktyk.

W dniu 22.04.2023 r. mieszkańcy brali udział w Akcji „Czysty i Zielony Wałbrzych”. Wszyscy sprzątali ulicę Poczтовую oraz teren Schroniska. W działania zaangażowano również osoby niepełnosprawne. Natomiast w dniu 24.04.2023 r. mieszkańcy wraz z pracownikami socjalnymi sadzili kwiaty w doniczkach, które jak co roku ozdabiają wejście do schroniska.

Wspólne dbanie o przestrzeń wokół placówki powoduje poczucie przynależności i dbania o estetykę.

W maju 2023 pracownicy CWS zaangażowali mieszkanki Schroniska do samodzielnej uprawy pomidorów koktajlowych. Przyniesiono osobiście wyhodowane sadzonki oraz zorganizowano miejsce do posadzenia na terenie CWS. Jedna z mieszanek szczególnie zaangażowała się w uprawę. Posadziła również zioła, z których korzystała przez cały okres letni, dzieląc się z innymi mieszkańcami.

W dniu 7.06.2023 r. mieszkańcy schroniska wraz z pracownikami socjalnymi udali się do świetlicy środowiskowej Placówek Wsparcia Dziennego w dzielnicy Podzamcze. Uczestnicy spotkania malowali wspólnie prace plastyczne. Przekazano dzieciom życzenia z okazji Dnia Dziecka, słodczyce oraz karmnik dla ptaków wykonany przez jednego z mieszkańców. Celem było aktywizowanie osób w kryzysie bezdomności do aktywnego funkcjonowania w środowisku oraz zmiana stereotypów dotyczących osób bezdomnych.

W dniu 27.06.2023 r. mieszkanki Centrum Wsparcia Socjalnego udały się do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) celem poszerzenia swojej wiedzy w temacie segregacji śmieci.

W dniu 1.09.2023 r. mieszkanki schroniska dla bezdomnych kobiet wraz z mieszkańcami mieszkań wspomaganych udali się do Domu Pomocy Społecznej Biały Kamień, jako przykład alternatywnej formy spędzania wolnego czasu i integracji ze społecznością seniorów zamieszkujących placówkę. Mieszkańcy dzięki własnej inicjatywie zakupili seniorom drobny poczęstunek, jak również zapewnili organizację czasu wolnego grając w Bingo, spacerując, spędzając wspólnie czas.

W dniu 23.09.2023 r. mieszkańcy Schroniska uczestniczyli w projekcji filmu pod tytułem „Najlepszy”, a następnie wzięli udział w festiwalu „Uzależnieni od życia”. Spotkanie miało niezwykle ważny aspekt społeczny – profilaktykę związaną z problemami alkoholowymi oraz z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

W dniu 30.10.2023 r. odbyło się spotkanie panów biorących udział w projekcie „CIS w Wałbrzychu. Chcę Być... czyli odkrywamy życie na nowo” z doradcą rodzinnym. Podczas spotkania poruszanych było wiele tematów związanych z zaburzonymi relacjami w rodzinie, koniecznością podejmowania działań naprawczych nawet wówczas, kiedy sytuacja rodzinna od wielu lat jest skomplikowana.

W ramach działań edukacyjnych zaangażowano mieszkańców do pomocy przy przeprowadzce do nowej siedziby przy ul. Beethovena 24a. Panowie porządkowali swoje rzeczy, pomagali w uprzątnięciu starych mebli, wzięli odpowiedzialność za pozostawienie opuszczanego budynku w stanie pozwalającym na jego ponowne zagospodarowanie.

W dniu 24.11. 2023 r. na terenie Centrum Wsparcia Socjalnego odbył się „Bal Jesieni” mający na celu minimalizowanie wykluczenia społecznego osób starszych poprzez aktywne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej. W wydarzeniu wzięło udział 26 osób. Wsparcia w całym przedsięwzięciu udzielały mieszkanki schroniska dla bezdomnych kobiet, pracownicy Spółdzielni Socjalnej Nasze Wsparcie, którzy przyozdobili salę jesiennymi akcentami, przygotowali poczęstunek dla gości jak również towarzyszyli i wspierali seniorów uczestniczących w balu.

W dniu 22.12.2023 r. zorganizowano spotkanie świąteczne, w którym uczestniczyli wszyscy mieszkańcy oraz pracownicy CWS. Wspólnie przygotowano posiłek. Spotkanie było istotne ze względu na potrzebę przynależności do grupy mieszkańców, radości wynikającej z wspólnie spędzanego czasu, celebrowania świąt i kultywowania tradycji.

VII. Działalność projektowa

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu realizował dwa projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

➤ **Projekt „Centrum Integracji Społecznej- Chcę być, ...czyli odkrywamy życie na nowo”.**

Projekt realizowany był przez Fundację Rozwoju Ekonomii Społecznej w partnerstwie z Regionalnym Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych oraz Gminą Wałbrzych – Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020 (Oś Priorytetowa 9 Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna Integracja). Całkowita wartość projektu: 5 200 998,51 zł. Kwota dofinansowania UE: 4 403 642,31 zł.

Projekt realizowany był w okresie od IX 2021 r. do VIII 2023 r., jego celem było włączenie do aktywności społeczno – zawodowej 104 osób, (54 kobiety i 50 mężczyzn), w tym:

- Osoby o bardzo ograniczonych kompetencjach społeczno – zawodowych doświadczających wielokrotnego wykluczenia.
- Osoby chętne do aktywizacji, jednakże niezdolne w związku z doświadczanymi problemami osobistymi/rodzinnymi do podjęcia i samodzielnego utrzymania stałej pracy i aktywności społecznej, w tym nie posiadające kwalifikacji zawodowych. Osoby kierowane do reintegracji społeczno – zawodowej w Centrum Integracji Społecznej.
- Osoby samodzielne, lecz wymagające wsparcia w wejściu lub powrocie do aktywności społeczno – zawodowej z powodu doświadczania kryzysów m. in. uzależnień, niepełnosprawności, w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, wyjścia z zakładów karnych lub nie posiadające doświadczenia zawodowego. Osoby kierowane na ścieżkę stażową wspieraną aktywizacją społeczną.

Projekt miał na celu zbudowanie trwałego efektu w postaci Centrum Integracji Społecznej, który w partnerstwie z Miastem Wałbrzych, Partnerami PES i we współpracy z dwoma spółdzielniami socjalnymi oraz spółką Non profit systemowo aktywizował i podtrzymywał aktywność osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, także po jego zakończeniu.

Projekt zakładał następujące formy wsparcia:

- Diagnozę wyzwań i potrzeb – opracowanie indywidualnych ścieżek reintegracji społeczno – zawodowej. W 2023 r. opracowano 111 IPR (62K, 49M).
- Indywidualna i środowiskowa integrację społeczno – zawodową: coaching oraz animacja. Uczestniczyło w 2023 r. – Coaching: 93 osoby (49K, 44M), Animacja: 18 osób (13K, 5M)
- Budowanie kompetencji społecznych – warsztaty kompetencji społecznych – zbudowanie wśród uczestników/czek świadomości i podstawowej dla procesu reintegracji społeczno – zawodowej wiedzy i umiejętności związanych z własną aktywnością społeczną. W kursach uczestniczyło 71 osób (39K, 32M);
- Utworzenie Centrum Integracji Społecznej w Wałbrzychu.

- Specjalistyczne poradnictwo – prawne, rodzinne i psychologiczne prowadzące do integracji społecznej i zawodowej. W 2023 r. zrealizowano: poradnictwo prawne – 169 godzin; poradnictwo rodzinne – 167 godzin; poradnictwo psychologiczne -142 godziny.
- Wolontariat – integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
- Rozwój kompetencji i kwalifikacji zawodowych – kursy i szkolenia zawodowe – nabycie, podniesienie lub zmiana kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych na rynku pracy. Uczestniczyło 8 osób (6M, 2K)
- Rozwój kompetencji zawodowych – zatrudnienie socjalne uczestników/czek CIS i program stażowy – wzrost zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Zatrudnienie socjalne 46 osób podjęło zatrudnienie socjalne w ramach projektu (21K, 25M). Staże 45 osób podjęło staż zawodowy (27K, 18M).

➤ **Projekt „Nie emigruję – tu żyję”**

Projekt realizowany przez Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz Gminą Wałbrzych – Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu.

Projekt „Nie emigruję- tu żyję” był współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020 (Oś Priorytetowa 9 Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna Integracja). Całkowita wartość projektu: 3 533 685,50 zł. Kwota dofinansowania UE: 3 003 165,50 zł.

Projekt realizowany był w okresie od IX 2021 r. do VIII 2023 r. Jego celem głównym było wzmocnienie zdolności do zatrudnienia lub samozatrudnienia, a następnie utrzymania trwałej aktywności społecznej, zawodowej wśród 144 osób (86 kobiet, 58 mężczyzn zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym).

Projekt zakładał następujące formy wsparcia:

- Indywidualne ścieżki reintegracji – diagnoza aktualnego potencjału, doświadczeń, zasobów, problemów, predyspozycji, potrzeb społecznych i zawodowych, relacji w środowisku. Spisano 116 Indywidualnych Planów Działania.
- Indywidualne wsparcie rozwoju społeczno – zawodowym – coaching i animacja. Uczestniczyło 80 osób coaching, 30 osób animacja.
- Warsztaty kompetencji społecznych – zbudowanie wśród uczestników/czek świadomości i podstawowej dla procesu reintegracji społecznej wiedzy i umiejętności związanych z własną aktywnością społeczną. Uczestniczyło 40 osób.
- Poradnictwo specjalistyczne (prawne, rodzinne, psychologiczne) aktywne wsparcie rozwoju kompetencji społecznych, zawodowych, rozwiązywanie oraz profilaktyka indywidualnych i rodzinnych kryzysów. Uczestniczyło 80 osób.
- Trening kompetencji społecznych „Aktywny Mieszkaniec” – rozwój kompetencji społecznych i umiejętności społecznych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dotyczący funkcjonowania w grupie rodzinnej, społecznej oraz motywacji do podjęcia aktywności. Uczestniczyło 27 osób.
- Klub wolontariusza – aktywna integracja wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem i z ich najbliższym otoczeniem, praktyczne budowanie kompetencji aktywności w społecznościach oraz promocja w wsparcie wolontariatu

świadczonego przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym lub ubóstwem dla osób, które również są zagrożone. Uczestniczyło 30 osób.

- Kursy i szkolenia zawodowe – nabycie, podniesienie lub zmiana kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych na rynku pracy. Uczestniczyła 1 osoba.
- Staże – wzrost zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Uczestniczyło 80 osób.

VIII. System wsparcia osób niepełnosprawnych

8.1. Rehabilitacja społeczna i rehabilitacja zawodowa – podział środków

Dział Rehabilitacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 roku.

W 2023 roku Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznał algorytmem dla Miasta Wałbrzycha środki finansowe w wysokości **5 517 382,00 zł**. Rada Miasta Wałbrzycha w dniu 24 marca 2022 roku podzieliła w/w środki na poszczególne zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej. Podział środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej na rok 2023 przedstawiono w tabeli poniżej.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej społecznej		Kwota
1.	Zobowiązania dotyczące dofinansowania działania warsztatów terapii zajęciowej – art. 35 a ust 1 pkt. 8 (90% kosztów działalności WTZ – dofinansowanie z PFRON)	2 654 640,00
2.	Udzielanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej – art.12 a	0,00
3.	Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej – art.13 ust. 1	0,00
4.	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – art. 35a ust 1 pkt. 7 lit. a	761 588,00
5.	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych – art. 35a ust 1 pkt.7 lit.b	79 269,00
6.	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku	634 804,00

	z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – art. 35a ust 1 pkt.7 lit. D	
7.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne oraz środki pomocnicze – art. 35a ust 1 pkt. c	1 387 081,00
Ogółem		5 517 382,00

Ze względu na bardzo dużą ilość osób ubiegających się o dofinansowanie w ramach rehabilitacji społecznej w 2023, wprowadzono Zarządzeniem Dyrektora szczegółowe zasady rozpatrywania wniosków o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu.

8.1.1. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze

W 2023 roku zawarto 19 umów na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny. Dofinansowaniem objęto wnioskodawców potrzebujących sprzętu do rehabilitacji w warunkach domowych: rowery rehabilitacyjne, bieżnie, rotory, orbiteki. Dofinansowanie otrzymały również osoby, które prowadzą na terenie miasta Wałbrzycha centra rehabilitacyjne dla osób z niepełnosprawnościami dofinansowaniem objęto specjalistyczny sprzęt do rehabilitacji: platforma tensometryczna, przezskórny stymulator nerwu błędnego, stół do terapii ręki z oporem, szyna do pasywnej mobilizacji stawów, ultradźwiękowy system gojenia kości

Dofinansowanie wypłacane było w wysokości 80% poniesionych kosztów przez wnioskodawcę.

Pomocą w dofinansowaniu do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze objęto 789 osoby z niepełnosprawnością, dofinansowanie obejmowało przede wszystkim aparaty słuchowe, systemy wspomagające słyszenie FM, pieluchomajtki, cewniki, kule, balkoniki, wózki inwalidzkie, protezy kończyn, piersi, obuwie ortopedyczne, peruki, pionizatory.

Wnioski rozpatrywane były wg kolejności wpływu Dofinansowanie do aparatów słuchowych wypłacane było w kwocie 1000 zł dla osób niepracujących i niebędących w wieku aktywności zawodowej natomiast dla osób pracujących, uczących się i dzieci w pełnej kwocie czyli 150% z przyznanego limitu w ramach dofinansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Złożone wnioski		Zawarte umowy (sprzęt rehabilitacyjny)		Wypłacone dofinansowania	
Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
841	2 390 444	19	128 125	808	1 340 450

W 2023 roku zostało złożonych 841 wniosków, z czego 14 zostało rozpatrzonych negatywnie ze względu na nie spełnienie wymagań formalnych lub niedostarczenie wymaganych dokumentów.

8.1.2. Dofinansowanie barier w komunikowaniu się

W ramach likwidacji barier w komunikowaniu przyznano dofinansowania przede wszystkim dla osób mających znaczące problemy w komunikowaniu się czyli dla osób głuchoniemych, mających trudności z wypowiedaniem się, niesłyszących, niedowidzących, dla dzieci w spektrum autyzmu, dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich mających utrudniony kontakt z otoczeniem. Wnioski oceniane były na podstawie karty oceny merytorycznej wniosku, dofinansowanie otrzymały osoby, które otrzymały najwyższą ilość punktów w ocenie merytorycznej wniosku.

W ramach tego zadania dofinansowano do zakupu komputerów przenośnych, komputerów stacjonarnych oraz do komunikatorów i smartfonów.

W 2023 roku dofinansowanie wynosiło 80% poniesionych kosztów nie więcej jednak niż 4000,00 zł w przypadku dofinansowania do komputera oraz nie więcej niż 1000,00 zł w przypadku dofinansowania do telefonu.

Złożone wnioski	Zawarte umowy		Wyplacone dofinansowania	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
81	72	236 547	67	227 629

W 2023 roku zostało złożonych 81 wniosków o dofinansowanie w ramach barier w komunikowaniu się, 9 osób nie otrzymało dofinansowania ze względu na niewystarczającą ilość punktów w ocenie merytorycznej wniosku. Po podpisaniu umowy 5 osób zrezygnowało z przyznanego dofinansowania.

8.1.3. Dofinansowanie do barier technicznych

W 2023 roku przy rozpatrywaniu wniosków o dofinansowanie likwidacji barier technicznych brano pod uwagę stopień i rodzaj niepełnosprawności oraz wpływ zakupionego sprzętu na poprawę funkcjonowania osoby niepełnosprawnej w najbliższym otoczeniu. Wnioski oceniane były na podstawie karty oceny merytorycznej wniosku, dofinansowanie otrzymały osoby, które otrzymały najwyższą ilość punktów w ocenie merytorycznej wniosku.

Dofinansowaniem objęto zakup schodolazów, podnośników wannowych, łóżek ortopedycznych, rowerów elektrycznych, glukometru, dwuekranowego powiększalnika, windy przyschodowe, akumulatorów do wózka inwalidzkiego. Dofinansowanie wypłacane było w wysokości 80 % nie więcej jednak niż 30 000,00 zł.

Złożone wnioski	Zawarte umowy		Wypłacone dofinansowania	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
54	40	259 893	39	256 853

W 2023 roku 54 osoby ubiegały się o dofinansowanie barier technicznych, 14 osób nie otrzymało dofinansowania ze względu na niewystarczającą ilość punktów w ocenie merytorycznej wniosku, zawarto 40 umów o dofinansowanie, 1 osoba zmarła po podpisaniu umowy.

8.1.4. Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych

W 2023 wnioski rozpatrywane były na podstawie karty oceny merytorycznej wniosku, dofinansowanie otrzymały osoby, które uzyskały najwyższą ilość punktów są to przede wszystkim osoby, które poruszają się przy pomocy wózka inwalidzkiego, balonika lub kul są samotne lub zamieszkują wspólnie z innymi osobami niepełnosprawnymi a likwidacja barier w miejscu ich zamieszkania znacznie ułatwi tym osobą swobodne i w miarę samodzielne poruszanie się w miejscu zamieszkania. Dofinansowanie obejmowało 80% poniesionych kosztów nie więcej jednak niż 30 000,00 zł

Złożone wnioski	Zawarte umowy		Wypłacone dofinansowania	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
61	9	170 163	7	163 218

W 2023 roku 61 osób złożyło wnioski o dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych. Ze względu na ograniczone środki finansowe dofinansowanie otrzymało 9 osób, które otrzymały od 75 do 85 punktów w ocenie merytorycznej wniosku, 2 osoby zrezygnowały z dofinansowania po podpisaniu umowy.

8.1.5. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych

Ze względu na ograniczone środki finansowe w stosunku do złożonych wniosków dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym przyznawane było w oparciu o hierarchię uwzględniającą wiek, stopień niepełnosprawności oraz rok ostatniego dofinansowania do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym.

Osoby ubiegające się o dofinansowanie wraz z opiekunami	Przyznane dofinansowania		Wypłacone dofinansowania	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
988	520	770 140	432	761 588

W 2023 roku o dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych ubiegało się 988 osób, wsparcie otrzymało 520 osób zgodnie z przyjętymi przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu zasadami, czyli osoby, które nigdy nie korzystały z tej formy wsparcia oraz takie, które po raz ostatni otrzymały dofinansowanie od 2012 do 2016 roku. ** osób zrezygnowało z przyznanego dofinansowania.

8.1.6. Warsztaty Terapii Zajęciowych

Koszt działalność trzech funkcjonujących w gminie Wałbrzych Warsztatów Terapii Zajęciowej w 2023 roku wyniósł 2 949 600,00 zł z czego 90% - 2 654 640,00 zł kosztów zostało pokryte ze środków PFRON oraz z budżetu gminy Wałbrzych 10% kosztów w wysokości 294 960,00 zł.

Warsztaty Terapii Zajęciowej są placówkami pobytu dziennego dla 90 osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w ramach rehabilitacji społecznej stwarzają osobom niepełnosprawnym możliwość kształtowania i rozwoju swoich zdolności, poszerzania i utrwalania wiedzy, poprawy zaradności osobistej, sprawności psychofizycznej, przystosowania i funkcjonowania społecznego oraz pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podejmowania satysfakcjonującego i samodzielnego życia.

Ponadto w ramach rehabilitacji zawodowej wdrażane są działania rozwijające zainteresowania i upodobania w zakresie reorientacji zawodowej oraz kształtowania podstawowych i specjalistycznych umiejętności niezbędnych na stanowisku pracy. Systematyczne nabywanie wiadomości i umiejętności zawodowych oraz kształcenie cech kierunkowych umożliwi uczestnikom przełamanie oporu przed podjęciem optymalnej dla nich formy aktywności zawodowej.

W 2023 roku przeprowadzono kontrolę merytoryczną wałbrzyskich Warsztatów Terapii Zajęciowej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Publicznej Szkole Podstawowej Specjalnej nr 10 w Wałbrzychu, kontrolę przeprowadzono w dniach 25 – 26.05.2023r.
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wałbrzychu, kontrolę przeprowadzono w dniach 12 -13 .07.2023 roku.
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Dzieci i Rodzin Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej w Wałbrzychu, kontrolę przeprowadzono w dniu 08.12.2023 roku.

Kontrole przeprowadzono sposobem wrywkowym badając wymagane dokumenty oraz teczki osobowe uczestników. Kompletna dokumentacja niezbędna do przeprowadzenia kontroli została udostępniona przez kierowników warsztatów. Po każdej przeprowadzonej kontroli sporządzono protokół z jej wyników wraz z wnioskami oraz zaleceniami pokontrolnymi.

8.1.7. Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Sport, Kultura, Rekreacja i turystyka stanowi niezbędny czynnik wszechstronnego rozwoju, potęguje oddziaływania wychowawcze i usprawniające, poprzez kształtowanie takich cech charakteru jak: zdyscyplinowanie, poczucie odpowiedzialności, wytrwałości i wiary we własne siły. Sport, kultura fizyczna działa na organizm ludzki w trzech aspektach; fizjologicznym, psychicznym, społeczno-wychowawczym. Sport, wychowanie fizyczne oraz wszelka inna aktywność ruchowa, czy to w zakresie rekreacji czy rehabilitacji jest jednym z istotniejszych elementów życia osób niepełnosprawnych. Podstawowym zadaniem rehabilitacji jest usprawnienie jednostki pod względem fizycznym, umysłowym, psychicznym lub społecznym i obejmuje szereg oddziaływań natury pedagogicznej i społecznej mających za cel przywrócenie w miarę możliwości jednostce niepełnosprawnej możliwości funkcjonowania w społeczeństwie.

W 2023 roku dofinansowanie udzielano w kwocie nie większej niż 10 000,00 zł dla danej organizacji, stowarzyszenia czy fundacji.

Złożone wnioski		Zawarte umowy		Wypłacone dofinansowania	
Ilość	Kwota	Ilość	Kwota	Ilość	Kwota
9	193 249,00	9	84 151,00	9	77 85,00

Organizacje pozarządowe otrzymały dofinansowanie w zakresie organizowania wycieczek integracyjnych, spartakiad sportowo rekreacyjnych, spotkań kulturalno-integracyjnych, zajęć rekreacyjnych, konkursów plastycznych, muzycznych, pięknego czytania, spotkań integracyjnych itp.

8.2. Pilotażowy program "Aktywny Samorząd"

Program Aktywny samorząd jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie dają większe możliwości na aktywniejsze włączenie się w działania na rzecz aktywności społecznej osób niepełnosprawnych. Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Program obejmuje dwa Moduły:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej: dofinansowanie zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, wysokość dofinansowania wynosi do 85% jednak nie więcej niż 8 000 zł oraz dofinansowanie lub refundacja kosztów uzyskania prawa jazdy kategorii B, wysokość dofinansowania wynosi do 75 %:

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania wysokość dofinansowania wynosi maksymalnie 90 % a także dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu

elektronicznego i oprogramowania, wysokość dofinansowania wynosi maksymalnie 4000 zł w przypadku osoby głuchoniewidomej i maksymalnie 2000 zł w przypadku pozostałych adresatów programu.

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się: w ramach obszaru C wnioskodawcy mogą ubiegać się o dofinansowanie:

- wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, do 90% dofinansowania ze środków PEFRON,
- utrzymanie sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, dofinansowanie ze środków PEFRON do 3 500,00 zł,
- pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, do 90% dofinansowania ze środków PEFRON,
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, do 90% dofinansowania ze środków PEFRON,
- pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego do 75% dofinansowania ze środków PEFRON.

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, dofinansowanie lub refundacja kosztów opieki nad osobą zależną (opłata za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu albo inny koszt zapewnienia opieki nad dzieckiem), wysokość dofinansowania wynosi 300 zł miesięcznie, dofinansowanie nie może przekroczyć 85% kosztów.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym

1. Opłata za naukę (czesne), równowartość kosztów czesnego w ramach jednej, aktualnie realizowanej formy kształcenia na poziomie wyższym (na jednym kierunku) - przy czym dofinansowanie powyżej kwoty 4 000 zł jest możliwe wyłącznie w przypadku, gdy wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu wnioskodawcy nie przekracza kwoty 764 zł (netto) na osobę.
1. Dodatek na pokrycie kosztów kształcenia, w wysokości do 1500 zł z możliwością zwiększenia za naukę po za miejscem zamieszkania, niepełnosprawność sprzężoną, kartę dużej rodziny, znaczny stopień niepełnosprawności
2. Dodatek na uiszczenie opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego - w przypadku osób, które mają wszczęty przewód doktorski, a nie są uczestnikami studiów doktoranckich wysokość dofinansowania wynosi do 4 000 zł.

	MODUŁ I likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową	
	Ilość osób	Kwota
Obszar A Likwidacja bariery transportowej		
Zadanie 1 Pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,	2	13 174,00
Zadanie 2 Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,	8	20 539,00
Zadanie 3 Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego,	0	0
Zadanie 4 Pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu,	0	0
Obszar B Likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informatycznym		
Zadanie 1 Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia)	12	85 711,00

lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych,		
Zadanie 2 Dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,	0	0
Zadanie 3 Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku,	0	0
Zadanie 4 Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy,	0	0
Zadanie 5 Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.	0	0
Obszar C Likwidacja barier w poruszaniu się		
Zadanie 1 Pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym	1	12 600,00

stopniem niepełnosprawności i dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym,		
Zadanie 2 Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności,	4	3 260,00
Zadanie 3 Pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności,	1	111 697,00
Zadanie 4 Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, (co najmniej na III poziomie jakości), adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności,	1	8 250,00
Zadanie 5 Pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności ,z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania,	5	40 060,00
Obszar D Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	4	9 027,00

	Moduł II pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	
	Liczba osób	Kwota
	28	177 793,00

8.3. Program "Samodzielność - Aktywność - Mobilność" - Mieszkanie dla absolwenta

Gmina Wałbrzych 03 października 2023 roku przystąpiła do Programu „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mieszkanie dla absolwenta. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu jest realizatorem Programu.

Celem programu jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności dla beneficjenta. Dofinansowanie dotyczy wszystkich kosztów wymienionych w umowie najmu ponoszonych przez beneficjenta.

Gmina Wałbrzych otrzymała na ten cel 229 251,75 zł ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych. Pomimo podjętych działań informacyjnych tj. 10 citylight oraz plakatów umieszczonych w różnych częściach miasta, informacji zamieszczanych w lokalnej prasie, stronach internetowych Ośrodka oraz Urzędu Miejskiego oraz Facebooku nie zgłosiła się żadna zainteresowana osoba.

8.4. Program „Samodzielność – Aktywność -Mobilność”- Dostępne Mieszkanie

Gmina Wałbrzych 03 października 2023 roku przystąpiła do Programu „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Dostępne mieszkanie. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu jest realizatorem Programu.

Celem programu jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych, jako podstawy samodzielnego realizowania planów zawodowych i społecznych. Dofinansowanie dotyczy dopłaty do zakupu mieszkania pozbawionego barier architektonicznych, znajdującego się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku, aż do poziomu zero przed budynkiem.

Gmina Wałbrzych otrzymała na ten cel 178 306,80 zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Pomimo podjętych działań informacyjnych tj. 10 citylight oraz plakatów umieszczonych w różnych częściach miasta, informacji zamieszczanych w lokalnej prasie, stronach internetowych Ośrodka oraz Urzędu Miejskiego oraz Facebooku nie zgłosiła się żadna zainteresowana osoba.

8.5. Program "Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej" edycja 2023

Gmina Wałbrzych w 2023 roku już kolejny raz przystąpiła do Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023, pozyskując środki finansowe na ten cel w kwocie 804 117,00 zł. Źródłem finansowania Programu są środki ujęte w planie finansowym Funduszu Solidarnościowego na 2023 r. Program ma na celu zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Uczestnik Programu, któremu przyznano pomoc w postaci asystenta osobistego, nie ponosi odpłatności za tę usługę.

Koordinatorem programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, natomiast realizacją programu zajmuje się Spółdzielnia Socjalna Nasze Wsparcie.

W 2023 roku usługą asystenta osobistego objęto 32 osoby z niepełnosprawnością oraz podjęto współpracę z 27 asystentami.

Asystenci towarzyszyli osobą z niepełnosprawnością w spacerach, zakupach, wyjściach do lekarza, urzędu, na wydarzenia kulturalne, kino, teatr, muzeum, basen, wspierali w codziennych czynnościach, przygotowanie posiłku, sprzątanie itp.

Wprowadzono cykliczne spotkania dla asystentów na których prowadzone były warsztaty, pogadanki dotyczące potrzeb osób z niepełnosprawnością. Podczas tych spotkań asystenci mieli możliwość wymiany doświadczeń podzielenia się trudnościami w pracy z osobami z niepełnosprawnością.

8.6. Program „Opieka Wytchnieniowa” edycja 2023

Gmina Wałbrzych w 2023 roku już kolejny raz przystąpiła do Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023 pozyskując środki finansowe na ten cel w kwocie 332 928,00 zł. Źródłem finansowania Programu są środki ujęte w planie finansowym Funduszu Solidarnościowego na 2023 r.

W 2023 roku opieką wytchnieniową objęto 34 opiekunów sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnością oraz podjęto współpracę z 34 opiekunami wytchnieniowymi.

Realizacja wsparcia w formie usług opieki wytchnieniowej ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane co dzień w sprawowanie opieki, dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Wsparcie w formie usługi opieki wytchnieniowej skierowane jest wyłącznie do opiekunów osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie Gminy Wałbrzych.

L.p.	Nazwa Programu	Rok	Ilość złożonych wniosków	Ilość osób objętych wsparciem
1.	Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej	2021	32	26
		2022	40	40
		2023	112	32
		2024	139	40
2.	Opieka Wytchnieniowa	2021	43	31
		2022	55	48
		2023	50	34
		2024	52	27

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu rozeznając potrzeby osób ubiegających się o wsparcie w formie Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej oraz Opiekę Wytchnieniową corocznie składa wnioski o przyznanie środków finansowych na znacznie większą liczbę osób zainteresowanych, niż faktycznie zostaje to uwzględnione. Powyższa tabela obrazuje ilość osób, które składają wnioski na objęcie wsparciem, oraz ilość osób faktycznie tym wsparciem objęta. W związku z dużym zapotrzebowaniem na ten rodzaj usług planuje się poszerzyć ofertę Ośrodka w ramach planowanych projektów unijnych.

8.7. Rehabilitacja społeczna w liczbach w latach 2019 - 2023

Lp	Nazwa zadania	Rok	Złożone wnioski	Przyznane dofinansowania	Wyplacone dofinansowania
1.	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	2019	8	8	62 300,00
		2020	9	6	31 800,00
		2021	10	8	55 419,00
		2022	9	9	71 785,00
		2023	9	8	78 813,00
2.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	2019	7	6	10 693,00
		2020	10	7	7 836,00
		2021	10	9	10 406,00
		2022	13	13	18 844,00
		2023	23	17	37 236,00
3.	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	2019	1013	832	1 007 829,00
		2020	929	759	994 954,00
		2021	901	804	1 065 559,00
		2022	847	811	1 110 343,00
		2023	816	789	1 217 325,00
4.	Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	2019	886	337	285 095,00
		2020	574	418	345 876,00
		2021	401	368	458 769,00

		2022	848	325	457 135,00
		2023	988	520	761 588,00
5.	Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	2019	130	42	243 462,00
		2020	99	45	279 700,00
		2021	140	89	684 844,00
		2022	150	96	630 756,00
		2023	197	121	620 700,00

IX. Świadczenia rodzinne i dodatki

W 2023r. Dział Świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu wypłacał mieszkańcom miasta następujące świadczenia.

9.1. Świadczenia rodzinne i świadczenia pielęgnacyjne

W 2023r. możemy zaobserwować znaczny spadek liczby osób pobierających świadczenia rodzinne, przy czym jednocześnie kwota wypłacanych świadczeń wzrosła. Główną przyczyną spadku liczby osób pobierających świadczenia rodzinne jest niskie kryterium dochodowe, które w ciągu 20 lat od wprowadzenia ustawy o świadczeniach rodzinnych wzrosło jedynie o 170 zł, z kwoty 504 zł w 2004r. do kwoty 674 zł, która obowiązuje już od kilku lat.

W tym czasie najniższa pensja krajowa wzrosła z kwoty 824 zł brutto (ok. 602 zł netto) w 2004r. do 3600 zł brutto (2 783,86 zł netto) w 2023 r., a więc w przypadku najniższej krajowej możemy zauważyć ponad czterokrotny wzrost, natomiast kryterium dochodowe uprawniające do zasiłku rodzinnego od 20 lat praktycznie nie uległo zmianie. Taka sytuacja powoduje, że obecnie prawa do zasiłku rodzinnego jest pozbawiony praktycznie każdy osiągający dochody na poziomie najniższej krajowej. Osoba samotnie wychowująca jedno dziecko osiąga dochód na osobę w rodzinie 1391,93 zł netto i nie jest uprawniona do zasiłku rodzinnego. Sytuacji nie poprawia, w przypadku takich osób, wprowadzenie do ustawy o świadczeniach rodzinnych tzw. zasady „złotówka za złotówkę”, gdyż kwota przekroczenia kryterium dochodowego jest wyższa niż kwota świadczeń o które może się ubiegać taka osoba.

Od 1 stycznia 2016r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wypłaca również świadczenie rodzinne - świadczenie rodzicielskie, w wysokości 1000 zł miesięcznie dla kobiet, które urodziły dziecko, a nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego.

W ostatnich latach możemy zauważyć również wzrost liczby osób pobierających świadczenia opiekuńcze uzależnione od niepełnosprawności tj. zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy. Wzrost liczby osób pobierających świadczenia opiekuńcze jest również powodem, dla którego ogólna kwota wypłacanych świadczeń jest wyższa w stosunku do lat ubiegłych, świadczenie pielęgnacyjne jest corocznie waloryzowane, w 2023r. świadczenie pielęgnacyjne wynosiło 2458 zł. Coraz więcej osób sprawujących opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny próbuje uzyskać prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, gdyż jest to świadczenie ponad trzykrotnie wyższe niż specjalny zasiłek opiekuńczy. Kwota specjalnego zasiłku opiekuńczego wynosi 620 zł i nie zmieniła się od 2018 r.

Liczbę rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela zawierająca szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin pobierających poszczególne zasiłki, świadczenia i dodatki z tytułu świadczeń rodzinnych.

Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zasiłek rodzinny	2 530	2 840	2 755	2 168	1 698	1 568	1 235
Dodatek z tytułu:							
urodzenia dziecka	335	360	235	196	204	128	120
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	80	90	93	63	44	28	20
samotnego wychowywania dziecka	422	444	408	370	313	274	223
wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	717	806	790	734	701	668	601
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	399	414	398	339	325	305	302
pokrycia wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	42	52	44	54	42	39	38
pokrycia wydatków zw. z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	7	13	10	10	9	8	4
Świadczenie pielęgnacyjne	403	417	414	434	490	558	610
Zasiłek pielęgnacyjny	3 741	3 876	4 064	4 040	4 079	4 158	4 300
Specjalny zasiłek opiekuńczy	88	90	90	83	66	51	26
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	650	667	536	478	451	376	275
Świadczenie rodzicielskie	325	287	263	234	241	211	180
Ogółem liczba rodzin pobierających świadczenia	5 935	6 358	6 425	5 841	5 499	5 387	5 362
Kwota wypłacanych świadczeń w zł	28 370 613	30 096 306	31 474 076	32 424 413	32 964 593	34 292 167	35 468 785

9.2. Świadczenie wychowawcze

Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wprowadziła świadczenie wychowawcze tzw. 500+. W 2023r. świadczenia wychowawcze otrzymało 26 wałbrzyskich rodzin dla 36 dzieci. Liczbę rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych oraz kwoty wypłaconych świadczeń wychowawczych przedstawia poniższa tabela. W 2021 r. została zmieniona ustawa o pomocy Państwa w wychowywaniu dzieci, która przeniosła od 1 stycznia 2022 r. obsługę świadczenia wychowawczego do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W 2023 r. zostały wypłacane wyłącznie świadczenia zaległe, po ustaleniu prawa do świadczeń przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki, w przypadku rodzin dla których mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Świadczenie wychowawcze	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	5 594	10 673	10 726	10 710	10 222	26
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	46 313 882	64 256 308	83 636 604	83 143 426	34 621 823	142 596

9.3. Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy

W 2023 r. wpłynęło 147 wniosków obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski po wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium ich państwa. Są oni uprawnieni do pobierania różnorodnych świadczeń rodzinnych. Wydatki na to zadanie obejmowały wypłatę świadczeń rodzinnych

dla obywateli Ukrainy którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, oraz obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach tego zadania wypłaciliśmy 3.196 świadczeń na kwotę 859.288 zł.

Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy	2022	2023
Liczba świadczeń	2 133	3 196
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	342 064,00	859 288,00

9.4. Pomoc osobom uprawnionym do alimentów

W 2023 liczba rodzin uprawniona do świadczenia alimentacyjnego i kwota wypłacanych świadczeń jest niższa niż w poprzednich latach. Jest to spowodowane niskim kryterium dochodowym uprawniającym do świadczeń alimentacyjnych. Na przestrzeni lat kryterium to wzrosło z kwoty 725 zł w latach 2007 – 2019, do kwoty 800 zł od października

2019r. i 900 zł od października 2020. Kryterium dochodowe od 1 października 2023 r. wynosi 1.209 zł, jednakże jest za wcześnie na stwierdzenie czy wzrost kryterium dochodowego przełoży się na zwiększenie liczby rodzin pobierających świadczenia w latach kolejnych. Ponadto maksymalna kwota świadczeń możliwych do wypłaty w 2023 r. wynosi tyle samo co w 2007r. tj. 500 zł, gdy często wyroki zasądzające alimenty opiewają na kwoty wyższe.

Liczbę rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych oraz kwoty wypłacanych świadczeń alimentacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Świadczenie alimentacyjne	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	1 194	1 016	909	783	828	770	700
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	6 659 561	6 337 135	5 716 427	5 109 324	4 894 502	4 773 543	4 325 096

9.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Działania wobec dłużników alimentacyjnych prowadzone są na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Celem nadrzędnym prowadzonych działań wobec dłużników jest zdiagnozowanie przyczyn niealimentacji oraz podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej dłużnika. Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

W 2023 roku do Dział Świadczeń MOPS w Wałbrzychu wpłynęło 897 wniosków o podjęcie działań wobec dłużników, w tym 654 złożyli mieszkańcy Wałbrzycha i 243 wpłynęło z innych gmin.

Ustalono, że 53 dłużników aktualnie przebywa z zakładach karnych, a 48 przebywa na stałe poza granicami kraju. W związku z powyższym postępowania wobec nich zostały zawieszane. Do pozostałych dłużników wysłano wezwania do stawiennictwa celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, dla ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej. Dużym problemem utrudniającym skuteczną egzekucję świadczeń jest fakt, iż znaczna część dłużników nie posiada stałego miejsca zameldowania lub nie przebywa pod adresem wskazanym przez Komornika Sądowego. Wobec tych dłużników podejmowane są działania sprawdzające, polegające na wystąpieniu z zapytaniami do Centralnej Bazy Adresowej i Krajowego Rejestru Karnego. W przypadku gdy dłużnik przebywa w zakładzie karnym występujemy także z pismem do dyrektora ZK z prośbą o zatrudnienie skazanego i dokonywanie potrąceń z wynagrodzenia za pracę.

Podczas wywiadu odbierane jest od dłużnika oświadczenie majątkowe. Informacje pozyskane z wywiadu i oświadczenia majątkowego są niezwłocznie przekazywane komornikowi sądowemu celem poprawienia skuteczność prowadzonej egzekucji.

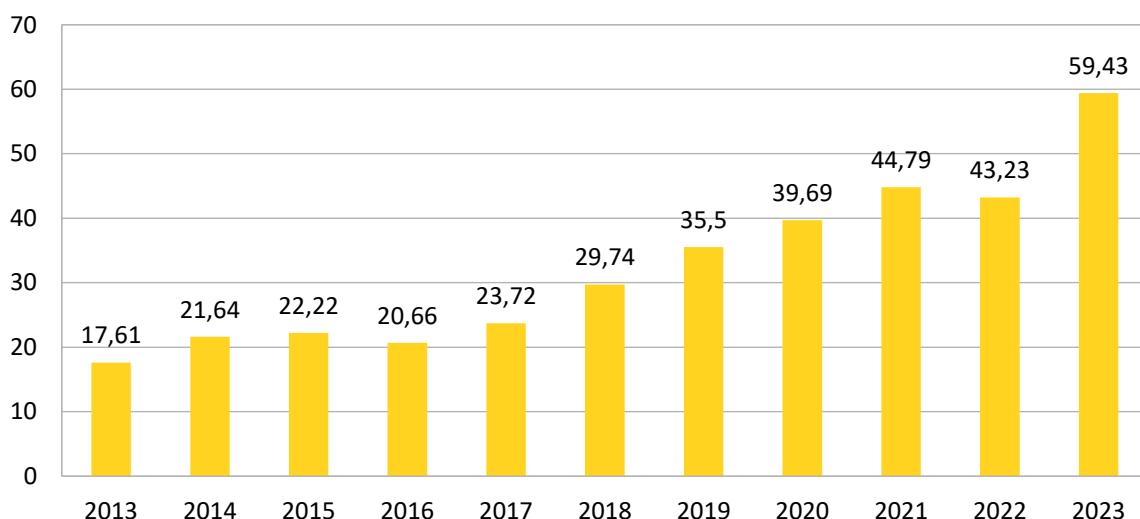
W przypadku, gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia zostaje powiadomiony właściwy powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika. Jeśli dłużnik nie jest osobą zarejestrowaną w PUP to podczas wywiadu zostaje on zobowiązany do zarejestrowania się jako bezrobotny, albo jako poszukujący pracy w przypadku braku możliwości zarejestrowania się jako bezrobotny.

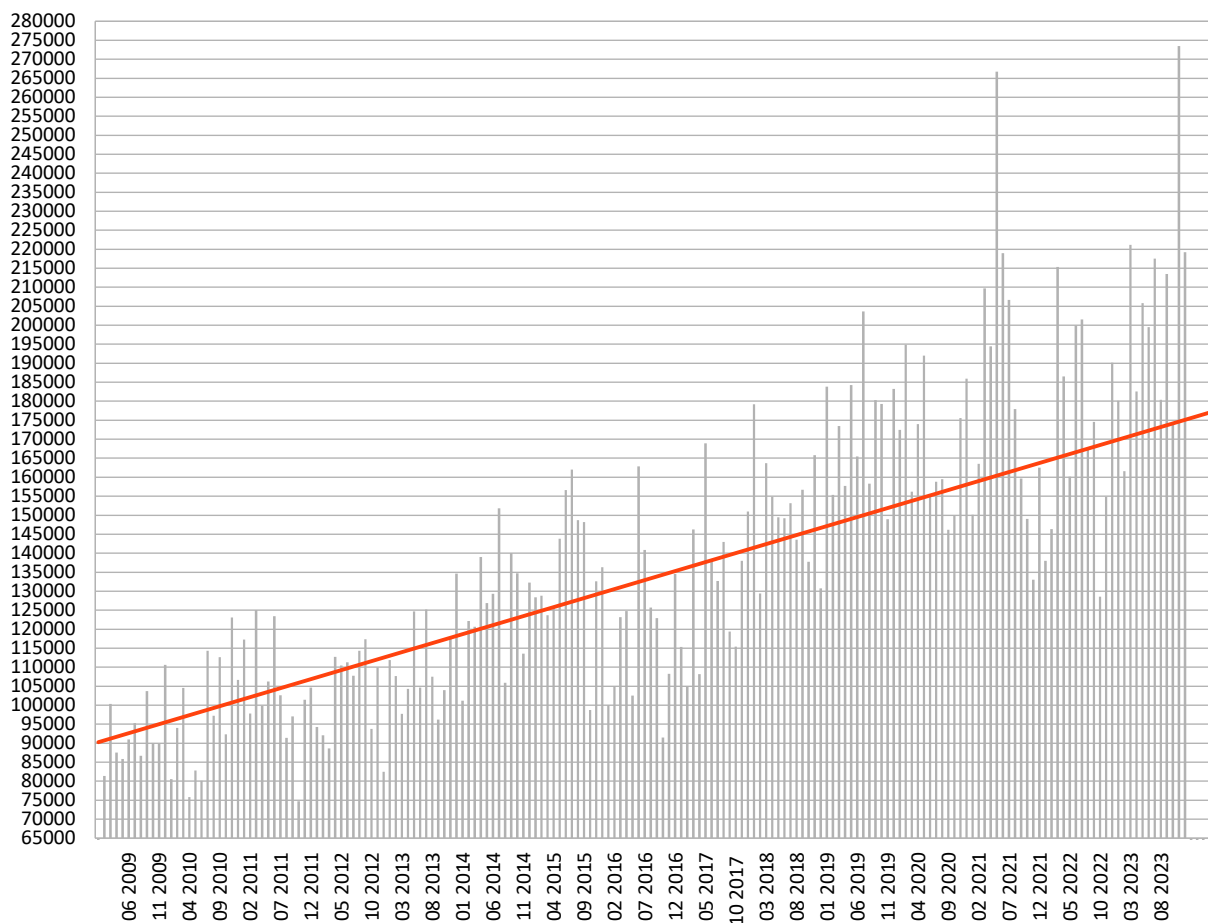
Zapis § 3 art. 209 kodeksu karnego obliguje Dział Świadczeń do informowania stosownych organów ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa zawsze po przyznaniu wierzycielce prawa do świadczeń alimentacyjnych, gdy kwota zaległości alimentacyjnych dłużnika przekracza trzykrotność zobowiązania. W 2023 roku wysłano do Prokuratury Rejonowej w Wałbrzychu 516 takich zawiadomień.

W przypadku, gdy zaległości alimentacyjne są niespłacane w okresie dłuższym niż 6 miesięcy Dział Świadczeń MOPS w Wałbrzychu jako organ właściwy dłużnika przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego. Aktualnie współpracujemy z wszystkimi czterema Biurami Informacji Gospodarczej uprawnionymi do prowadzenia zbiorów. Cyklicznie w odstępach 14 dniowych są przekazywane do tychże biur zaktualizowane informacje o zobowiązaniach wszystkich dłużników alimentacyjnych.

Wskutek podejmowanych energicznych działań w celu egzekucji od dłużników alimentacyjnych wypłaconych świadczeń alimentacyjnych sukcesywnie, corocznie rośnie poziom skuteczności odzyskiwanych należności.

Poniższy wykres przedstawia wzrost skuteczności egzekucji należności alimentacyjnych dłużników w latach 2013 -2023 w procentach

Powyższy wykres przedstawia poziom egzekucji należności alimentacyjnych w latach 2009 -2023.

9.6. Refundacja podatku VAT za gaz

Refundacja podatku VAT za gaz w 2023 r. zasiliła budżety domowe gospodarstw domowych, których źródłem ogrzewania jest ogrzewanie gazowe i których przeciętne miesięczne dochody nie przekraczają 2100 zł w gospodarstwie jednoosobowym albo 1500 zł na osobę w gospodarstwie wieloosobowym. Dodatek przysługuje w wysokości zapłaconego podatku VAT wykazanego na opłaconej fakturze dokumentującej dostarczenie paliw gazowych.

Rodzaj Dodatku	Ilość wypłaconych dodatków	Kwoty wypłaconych w 2023 roku dodatków w zł
Refundacja podatku VAT za gaz	1 438	96 094

9.7. Jednorazowe świadczenie wypłacane na podstawie art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wprowadziła od 1 stycznia 2017r. nowe świadczenie jednorazowe w wysokości 4000 zł. dla rodzin, w których urodziło się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W 2023r. z takiej formy pomocy skorzystało 7 rodzin dla 7 dzieci.

Świadczenie „Za życiem”	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	6	9	14	7	7
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	24 000	36 000	60 000	28 000	28 000

9.8. Dodatki mieszkaniowe

Zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny.

W 2023 r. wydatki z tytułu wypłaconych dodatków mieszkaniowych wyniosły 4.930.678 zł na podstawie 3.419 decyzji administracyjnych.

Dodatki mieszkaniowe	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba decyzji	3 436	3 097	3 364	3 542	3 419
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	3 302 381	3 582 204	3 785 646	4 178 658	4 930 678

9.9. Dopłaty do czynszów w ramach programu „Mieszkanie na start”

Zadanie powierzone Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w 2019 roku. W 2023 roku wydano 51 decyzji o przyznaniu dopłaty do czynszu na łączną kwotę 144.573 zł.

Dopłaty do czynszów w ramach programu „Mieszkanie na start”	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba decyzji	66	70	67	52	51
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	35 467	151 020	164 158	146 599	144 573

9.10. Dodatki energetyczne

Dodatek energetyczny przysługuje osobie, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Świadczenie zostało zawieszono w 2022 i 2023 r. na podstawie ustawy o dodatku osłonowym.

9.11. Karta Dużej Rodziny

Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek. Karta przysługuje niezależnie od dochodu. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci powyżej 18 roku życia legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności na okres ważności orzeczenia. Dotyczy to także rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Ważne jest, aby w chwili składania wniosku rodzina spełniała ww. warunki. Jeśli w chwili składania wniosku rodzic (rodzice) nie mają na utrzymaniu co najmniej trojga dzieci spełniających wymienione wyżej warunki (uczących się do 25 roku życia), Karta Dużej Rodziny przysługuje jedynie rodzicowi (rodzicom) lub małżonkowi rodzica. W 2023 roku Dział Świadczeń obsłużył 593 wnioski o przyznanie karty dużej rodziny lub wydanie duplikatu karty dużej rodziny.

Karta Dużej Rodziny	2021	2022	2023
Liczba wniosków	198	437	593
Liczba wydanych kart	502	1 034	1 191

9.12. Wałbrzyska Karta RODZINA 3 PLUS

Program Wałbrzyska Karta Rodzina 3Plus skierowany jest do rodzin wielodzietnych, rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka z terenu Wałbrzycha.

Program kierowany jest do zamieszkujących na terenie Miasta Wałbrzycha rodzin wielodzietnych, czyli rodzin z co najmniej trojgiem dzieci na wychowaniu oraz rodzin

zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w których wychowuje się co najmniej 3 dzieci. Potwierdzeniem uczestnictwa rodziny wielodzietnej w Programie jest specjalna karta – Wałbrzyska Karta Rodzina 3Plus wydawana dla każdego członka rodziny. Uprawnionymi do korzystania z Programu, są członkowie rodzin wielodzietnych, rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, zamieszkałych na terenie miasta Wałbrzycha, w których na utrzymaniu rodziców/opiekunów lub rodzica samotnie wychowującego dzieci, pozostaje, co najmniej troje dzieci:

- a) w wieku do ukończenia 18 roku życia, bądź w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- b) bez ograniczeń wiekowych – dla dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności,
- c) bez ograniczeń wiekowych dla dzieci z rodzin zastępczych i dzieci z rodzinnych domów dziecka, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Celem Programu jest umożliwienie rodzinom wielodzietnym korzystanie ze szczególnych uprawnień w dostępie do usług, w tym systemu zniżek do miejskich instytucji kultury i sportu oraz innych jednostek podległych Miastu Wałbrzych, a tym samym zachęcić ich do uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym Miasta. W 2023 roku Dział Świadczeń obsłużył 339 wniosków o przyznanie Wałbrzyskiej Karty Rodzina 3 Plus.

Wałbrzyska Karta RODZINA 3 PLUS	2021	2022	2023
Liczba wniosków	330	351	339
Liczba wydanych kart	1 158	1 315	1 204

X. Pomoc cudzoziemcom

W dniu 24 lutego 2022 roku w wyniku zbrojnej agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę obywatele Ukrainy w trosce o bezpieczeństwo masowo zaczęli przekraczać granicę z Polską z zamiarem pobytu w naszym kraju. W gminie Wałbrzych pierwsi obywatele Ukrainy pojawili się w dniu 26 lutego 2022 roku.

Obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt jest uznawany za legalny zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa i który został wpisany do rejestru PESEL, mogą być przyznawane świadczenia pieniężne i niepieniężne, na zasadach i w trybie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w 2023 roku byli nadal zaangażowani w pomoc uchodźcom z Ukrainy poprzez m.in. weryfikowanie bazy noclegowej, udzielanie porad związanych z możliwością ubiegania się o świadczenia finansowe oraz niefinansowe, a także znalezieniem zatrudnienia. Na bieżąco przyjmowali wnioski od rodzin ukraińskich o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego w kwocie 300 zł dla obywateli Ukrainy, monitorowali miejsca zakwaterowania osób z Ukrainy, przyjmowali wnioski o świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium RP, w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy oraz je weryfikowali, przeprowadzali wywiady

środowiskowe z rodzinami ukraińskimi w celu zapewnienia wyżywienia dzieciom uczęszczającymi do szkół i przedszkoli oraz pomocy w formie zasiłków okresowych, stałych i celowych, przeprowadzali spotkania informacyjne dla obywateli Ukrainy w zbiorowych punktach zakwaterowania, prowadzili pracę socjalną, poradnictwo oraz przeprowadzali interwencje u obywateli z Ukrainy.

Uprawnionym obywatelom Ukrainy udzielono w 2023 roku pomocy w formie:

- zasiłków stałych – 8 osób na kwotę 13 550 zł
- zasiłków okresowych – 196 osób na kwotę 293 205 zł
- posiłków – 87 osób na kwotę 95 322 zł.
- Sprawienie pochówku – 2 osoby na kwotę 8000 zł.

Wyłacone środki pochodziły z Funduszu Pomocy Ukrainie.

Dodatkowo w 2023 r. zostały opłacone składki zdrowotne za 3 obywateli Ukrainy pobierających zasiłek stały na podstawie art. 29 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa obywatelowi przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w wysokości 960,86 zł. Wyłacone środki pochodziły z Funduszu Pomocy Ukrainie.

W ramach obowiązujących przepisów MOPS występował o ustanowienie opiekunów tymczasowych w przypadku dzieci, które przyjechały z Ukrainy i nie posiadały w Polsce rodziców, ani innych prawnych opiekunów, którzy mogliby sprawować nad nimi opiekę. Na podstawie złożonych wniosków i prawomocnych postanowień Sądu Rejonowego w Wałbrzychu na dzień 31.12.2023 r. 22 dzieci nadal objętych było formalną opieką tymczasową.

W 2023 roku pomocą objęto jedną rodzinę z Białorusi, w której łącznie były 3 osoby. Rodzina realizowała indywidualny program integracji określający wysokość, zakres oraz formę pomocy, w zależności od sytuacji życiowej, a także określone zobowiązania. Było to zadanie zlecone powiatowi sfinansowane ze środków z dotacji celowej. Sukcesywnie realizowano zapisy zawarte w IPI, rodzinę objęto specjalistycznym poradnictwem oraz zapewniono świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie kosztów związanych z nauką języka polskiego.

XI. Wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej przedstawiamy potrzeby na terenie miasta Wałbrzycha w zakresie zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu.

Ze zgłaszanych w ubiegłym roku potrzeb, realizacja niektórych zakończyła się lub jest mocno zaawansowana.

W 2023 roku ukończone zostały działania związane z otwarciem w miesiącu grudniu w budynku przy ul. Beethovena 24a nowych placówek tj. Noclegowni, magazynu odzieży oraz łaźni. Do tej samej lokalizacji przeniesiono Schronisko dla bezdomnym mężczyzn z ul. Pocztovej 22 oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej znajdujący się przy ul. Ogrodowej 2A. Inicjatywa znacząco wpłynęła na możliwości udzielania wsparcia osobom pozostającym w kryzysie, w tym interwencyjnego zapewnienia schronienia w warunkach, które odpowiadają obowiązującym standardom.

W listopadzie 2023 r. zakończono inwestycję związaną z budową kontenerowego budynku Ogrzewalni dla osób bezdomnych na działce nr 18/16 obręb nr 0032 Gaj, dla potrzeb

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu. Było to przedsięwzięcie dwuletnie realizowane w latach 2022/2023.

W związku z tym, że znajdujący się w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży wymagał podwyższenia standardu, wystąpiono z wnioskiem o dofinansowanie z budżetu państwa środków remontowych oraz z przeznaczeniem na zakup wyposażenia. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w 2023 r. uzyskał wsparcie finansowe w formie dotacji celowej w ramach umowy o dofinansowanie bieżących zadań własnych powiatu, realizowane w ramach programu Kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Zgodnie z umową dotacja została przeznaczona na remont i doposażenie domu, celem zwiększenia standardu świadczonych usług.

Z analizy zjawisk zachodzących w działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2023 roku wynika, że liczba osób korzystających wyłącznie ze świadczeń z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku 2022, taka tendencja występuje od kilku lat. Wzrosła natomiast ponownie liczba osób i rodzin wymagających prowadzenia wyłącznie pracy socjalnej. W reakcji na zachodzące zjawisko od 1 września 2023 roku dokonano zmian w organizacji pracy Ośrodka. Zlikwidowano Zespoły Pracy Socjalnej 1-4. W ich miejsce powołano Dział ds. Diagnozy i Pomocy Społecznej zajmujący się diagnozowaniem potrzeb osób zgłaszających się do Ośrodka, przeprowadzaniem rodzinnych wywiadów środowiskowych i prowadzeniem postępowań dotyczących przyznawania świadczeń. Utworzono również Dział Pracy Socjalnej, w którym pracownicy podejmują działania z osobami lub rodzinami wymagającymi intensywnej pracy socjalnej.

Utworzono Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy, w którym pracownicy socjalni prowadzą postępowania w ramach procedury Niebieska Karta.

Prowadzono nadal szkolenia pracowników socjalnych i kadry zarządzającej, w tym szkolenia w ramach zasobów własnych zarówno z zakresu pomocy społecznej jak i profilaktyki uzależnień.

W celu polepszenia jakości usług społecznych dla mieszkańców zasadne jest podjęcie w roku 2024 następujących działań:

- Utrzymanie istniejących mieszkań wspomaganych w części budynku przy ul. Ogrodowej 2a oraz uruchomienie nowych zarówno w tej samej lokalizacji jak również w innych częściach miasta. Na terenie Wałbrzycha jest znaczna liczba osób samotnych, chorych, które mogą samodzielnie funkcjonować jedynie przy zapewnieniu im odpowiedniego wsparcia, dlatego konieczne jest uruchomienie kolejnych mieszkań wspomaganych. Dotychczas, w wyniku przebudowy parteru budynku przy ul. Ogrodowej 2a powstało 7 mieszkań wspomaganych dla 23 osób niepełnosprawnych osób, w tym z zaburzeniami psychicznymi oraz wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Kompleks obejmuje również punkt wydawania posiłków z zapleczem kuchennym oraz salę warsztatowo-szkoleniową dla mieszkańców, zagospodarowane zostało otoczenie całego budynku. Wychodząc naprzeciw potrzebom planuje się utworzenie dodatkowych mieszkań wspomaganych w budynku przy ul. Ogrodowej oraz w innych dzielnicach miasta. W celu zwiększenia ilości miejsc tutaj Ośrodek ubiega się o dofinansowanie w ramach Programu „Za życiem”.

- Przeniesienie Domu Pomocy Społecznej przy ul. Zachodniej 17 w Wałbrzychu. Dom Pomocy Społecznej mający siedzibę przy ul. Zachodniej 17 obecnie przeznaczony jest dla 48 przewlekle chorych kobiet i mężczyzn. Ze względu na ograniczenia budynku, w tym bariery architektoniczne placówka ma bardzo trudną sytuację w dochodzeniu do standardów. Pomimo podejmowania działań naprawczych placówka nie jest w stanie sprostać wszystkim wymaganiom. W związku z koniecznością podjęcia działań zmierzających do dostosowania panujących warunków do obowiązujących przepisów w 2023 roku podjęto decyzję o przeniesieniu placówki do budynku po byłym Przedszkolu Niepublicznym „Sobięcinek” przy ul. II Armii. Planowany termin przeniesienia wyznaczono w drugim kwartale roku 2024, w placówce przewidziano łącznie 40 miejsc dla mieszkańców.
- Prowadzenie szkoleń i superwizji terenowych pracowników socjalnych i kierowników działów. W celu poprawienia jakości pracy pracowników socjalnych konieczne są systematyczne szkolenia, doskonalenie zawodowe oraz przeprowadzanie superwizji. Od wysokiej jakości pracy oraz aktywności pracowników socjalnych oraz kierowników odpowiedzialnych za pracę działów, którzy wykonują bardzo trudny zawód zależą wyniki działań pomocy społecznej, która zmierza poprzez udzielana pomoc do usamodzielnienia korzystających z pomocy społecznej. Działanie to ma charakter ciągły i będzie realizowane rokrocznie.
- Zwiększenie ilości miejsc w Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Obecnie Dom dysponuje 30 miejscami. Ilość jest niewystarczająca ze względu na pojawiające się potrzeby. Często mieszkankami Domu są kobiety bardzo młode, w tym wychowanki pieczy zastępczej, posiadające własne dzieci, bez możliwości uzyskania wsparcia i powrotu do domu rodzinnego. Osoby te są w trakcie pobytu obejmowane wsparciem asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego w formie intensywnej pracy socjalnej. W trakcie pobytu nabywają umiejętności pozwalające na radzenie sobie z trudnościami, bardzo często również otrzymują lokale z zasobów Gminy, są w stanie się usamodzielnić. Umożliwienie objęcia wsparciem większej ilości osób jest zasadne.
- Poszerzanie oferty usług dla osób starszych, niepełnosprawnych m.in. w asystenta osoby niepełnosprawnej, udział w projektach UE, ministerialnych w których można uzyskać dofinansowanie na tego rodzaju wsparcie dla mieszkańców w związku z dużymi potrzebami w tym zakresie.
- Podnoszenie kompetencji pracowników ośrodka w ramach pracy ze społecznością lokalną. Organizacja pracy poszczególnych działów w kierunku wykorzystywania nowoczesnych i aktywizujących metod pracy z mieszkańcami, w ramach rozwoju usług społecznych.

